

METSÄNHOITOYHDISTYS SALLAN
70-VUOTISHISTORIIKKI

Pekkala Emilia

Opinnäytetyö

Metsätalouden koulutusohjelma
Metsätalousinsinööri (AMK)

2023

Metsätalouden koulutusohjelma
Metsätalousinsinööri (AMK)

Tekijä	Emilia Pekkala	Vuosi	2023
Ohjaaja	Jussi Soppela		
Toimeksiantaja	Metsänhoitoyhdistys Salla ry		
Työn nimi	Metsänhoitoyhdistys Sallan 70-vuotishistoriikki		
Sivu- ja liitesivumäärä	32 + 93		

Kehittämispainotteisen opinnäytetyön tavoitteena on tehdä Metsänhoitoyhdistys Sallan 70-vuotishistoriikki yhdistyksen toimiajalta. Opinnäytetyön toimeksiantaja on Metsänhoitoyhdistys Salla ry. Metsänhoitoyhdistys toimii Sallan kunnan alueella, ja se on perustettu vuonna 1952. Metsänhoitoyhdistys tarjoaa metsänomistajille asiantuntevaa palvelua kaikissa metsäomaisuuteen liittyvissä asioissa paikallista osaamista hyödyntäen. Historiikissa käsitellään yhdistyksen toimintaa ja sen merkitystä sallalaisille ja Sallan alueen metsille. Historiikissa avataan yhdistyksen toimintaan vaikuttaneita lakimuutoksia vuosien varrelta ja pohditaan myös metsänhoitoyhdistyksen tulevaisuutta. Vuoden 2024 alusta viisi metsänhoitoyhdistystä fuusioituu, mukaan lukien Sallan metsänhoitoyhdistys.

Historiikin tietoperustana ovat metsänhoitoyhdistyksen valtuuston ja hallituksen kokouspöytäkirjat sekä toimintasuunnitelmat ja -kertomukset. Lisätietoa on haettu muusta aihealueen kirjallisuudesta ja pitkään mukana toiminnassa olleiden henkilöiden haastatteluista. Haastattelujen avulla ymmärsin paremmin esimerkiksi lakiuudistuksien vaikutuksia käytännön työhön. Lisäksi historiikkiin on kerätty kuvia vuosien varrelta metsäneuvojien omista kokoelmista sekä Sallan sota- ja jälleenrakennusajan museosta.

Yhdistyksen toimiaikana on tapahtunut useita lakimuutoksia, jotka ovat vaikuttaneet päivittäiseen työntekoon. Metsänomistajien tavoitteet omalle metsälleen ovat jatkuvassa muutoksessa, ja yhä enemmän arvostetaan monikäyttöisiä metsiä ja myös virkistyskäyttöä ja luontoarvoja. Kun metsänhoitoyhdistystä perustettiin Sallaan, metsänhoito oli isännille uutta. Silloin metsästä saatiin rahaa ja rakennustarvikkeita Sallan rakentamiseen.

Historiikki on ajankohtainen metsänhoitoyhdistyksen juhlavuoden myötä. Teos on merkityksellinen paitsi alueen asukkaille ja metsänomistajille myös muille metsänkäytön historiasta kiinnostuneille. Tuotoksena syntyvästä historiikista painatetaan pehmeäkantisia kirjoja, joita metsänomistajien ja muiden asiasta kiinnostuneiden on mahdollista ostaa metsänhoitoyhdistykseltä.

Avainsanat

historia, historiikki, metsänhoitoyhdistys, Salla

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 METSÄNHOITOYHDISTYS SALLA RY	7
2.1 Metsänhoitoyhdistyksien synty ja kehittyminen.....	7
2.2 Yhdistyksen perustaminen	8
2.3 Toimintaperiaatteet ja hallinto	9
2.4 Yhdistyksen tarjoamat palvelut	10
2.5 Metsänhoitoyhdistysten toimintaa ohjaavat lait.....	15
2.6 Historiikki ja sen merkitys metsänhoitoyhdistykselle	19
3 PROSESSIN KUVAUS JA TOTEUTUMINEN	21
3.1 Toimeksiantajan kuvaus	21
3.2 Tausta ja toimintaympäristö	22
3.3 Opinnäytetyön suunnittelu	22
3.4 Opinnäytetyön toteutus	24
4 POHDINTA	27
LÄHTEET	30
LIITTEET	32

1 JOHDANTO

Metsänhoitoyhdistys on metsänomistajien rahoittama ja hallinnoima yhdistys, joka edistää ja valvoo toimialueellaan yksityismetsätaloutta. Pääajatuksena on edistää metsänomistajien harjoittaman metsätalouden kannattavuutta ja tarjota metsänomistajien tarvitsemia palveluita. Yhdistys antaa koulutusta ja neuvontaa ajankohtaisiin metsäasioihin liittyen. Metsänhoitoyhdistyksen toiminta rahoitetaan vuosittain määriteltävän jäsenmaksun sekä palveluliiketoiminnan avulla. (Kiviniemi, Toro, Juutinen & Sahi 2001, 18–19; Metsänhoitoyhdistykset 2022a.)

Opinnäytetyön aihe tuli metsänhoitoyhdistyksen omasta tarpeesta. Edellinen historiikki metsänhoitoyhdistykselle on tehty vuonna 2002. Aihe herätti minussa kiinnostuksen, sillä olen kiinnostunut monipuolisesti historiasta ja erityisesti metsänkäytön historiasta ja puumarkkinatilanteen muutoksista. Opinnäytetyön toimeksi-antajana on Metsänhoitoyhdistys Salla ry. Metsänhoitoyhdistys Sallan perustamisesta tulee kuluneeksi 70 vuotta 17. lokakuuta 2022. Metsänhoitoyhdistyksen perustaminen oli ajankohtaista vuonna 1952, sillä Sallassa rakennettiin paljon ja materiaali rakentamiseen ja raha elämiseen otettiin metsästä. (Harju 2002, 21.)

Koska metsänhoito oli alkuaikoina isännille uutta, metsänhoitotöihin opastettiin usein kädestä pitäen. Metsänhoitoyhdistys on järjestänyt isäntäkursseja opastusta varten sekä myöhemmin myös emäntäkursseja. (Harju 2002, 21–22.) Metsänhoitoyhdistyksen palveluntarjonta on muuttunut metsänomistajien tarpeiden myötä ja palveluista löytyykin nykyään myös sukupolvenvaihdoksen suunnittelu (Hänninen 2022). Vuonna 2022 yhdistyksessä on 1100 jäsentä, joiden metsälöiden pinta-ala on noin 280 000 hehtaaria (Metsänhoitoyhdistys Salla ry 2022a).

Metsänhoitoyhdistyksen paikallinen osaaminen on metsänomistajien käytettävissä, asuipa metsänomistaja sitten paikkakunnalla tai muualla. Paikallinen osaaminen takaa sen, että neuvoja on oman alueensa metsäasioista ajan tasalla ja metsänomistaja saa aina päivitetyn tiedon metsäasioista kysyessään.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tehdä kirjallinen teos, Metsänhoitoyhdistys Sallan 70-vuotishistoriikki. Opinnäytetyön liitteenä oleva historiikki (Liite 1) on kirjoitettu metsänhoitoyhdistyksen omien kokouspöytäkirjojen ja toimintasuunni-

telmien ja -kertomuksien pohjalta. Lisäksi historiikka varten on haastateltu pitkään metsänhoitoyhdistyksen toiminnassa mukana olleita henkilöitä. Historiikissa tutustutaan metsänhoitoyhdistyksen kehitykseen ja metsätalouden muutokseen yhdistyksen 70-vuotiselta toimialalta. Historiikissa on tietoa metsänhoitoyhdistyksen perustamisesta, ensimmäisistä toimintavuosista, katsaus toimiajan puumarkkinatilanteeseen ja siihen vaikuttaneisiin tekijöihin, tietoa lakimuutoksista ja niiden vaikutuksista sekä metsänhoitoyhdistyksen tarjoamista palveluista. Historiikkiin on kerätty kuvia vuosien varrelta, aina 1950-luvulta alkaen, mutta aina kamera ei tietenkään ole ollut mukana. Kuvat on kerätty metsäneuvojien omista kokoelmista sekä Sallan sota- ja jälleenrakennusajan museolta.

Toimeksiannon tavoitteena on tuottaa selkeä, yhtenäinen ja kiinnostava historiikki Metsänhoitoyhdistys Sallan toiminnasta ja sen kehittymisestä 70 vuoden aikana. Historiikin tavoitteena on jakaa tietoa metsänhoitoyhdistyksen ensiaskeleista tähän päivään saakka kaikille aiheesta kiinnostuneille, esimerkiksi alueen metsänomistajille ja muille metsänhoitoyhdistyksen asiakkaille. Historiikissa pureudutaan myös laki- ja organisaatiomuutoksiin, jotka ovat omalta osaltaan vaikuttaneet metsänhoitoyhdistyksen toimintaan. Teoksen avulla toimintaan pääsevät tutustumaan paikallisten lisäksi myös muut metsänhoitoyhdistyksen toiminnasta kiinnostuneet, esimerkiksi etämetsänomistajat tai lapsuutensa Sallassa viettäneet. Ammatillisen kasvun tavoitteena opinnäytetyön osalta on edistää omaa tietämystä liittyen puumarkkinatilanteen muutokseen menneinä vuosikymmeninä, metsäalalla vaikuttaneisiin lakimuutoksiin ja metsänhoitoyhdistyksen toimintaperiaatteisiin ja hallintoon.

2 METSÄNHOITOIYHDISTYS SALLA RY

2.1 Metsänhoitoyhdistyksen synty ja kehittyminen

Metsänhoitoyhdistys Tapio perustettiin 2. joulukuuta vuonna 1907. Tapio valisti jo tuolloin metsänhoidosta metsänhoitokursseilla, arvioi metsiä, leimasi ja myi puita sekä tuotti taimia. Vuonna 1917 perustettiin metsäntutkimuslaitos ja vuonna 1922 aloitettiin ensimmäinen valtakunnallinen metsien inventointi, eli Suomen metsiä on inventoitu valtakunnallisella tasolla jo yli sadan vuoden ajan. Tänä päivänä Tapion perustehtävä on kestävän metsien hoidon ja käytön kehittäminen ja metsä- ja luontotiedon välittäminen. (Tapio 2022.)

Metsänhoitoyhdistys on metsänomistajien hallinnoima yhteenliittymä, joka valvoo ja edistää omalla toimialueellaan yksityismetsätaloutta ja on metsänomistajan apuna ja tukena. Metsänhoitoyhdistyksen tarjoamat palvelut suunnitellaan ensisijaisesti paikallisten tarpeiden mukaisesti, metsänomistajia kuunnellen. (Kiviniemi ym. 2001, 43–44, 53–54.) Palveluita kehitetään metsänomistajien arvojen, tarpeiden ja toimintatapojen muuttuessa. Metsänhoitoyhdistyksen palvelut voidaan jakaa kahteen osaan: metsänhoidolliset palvelut ja asiantuntijapalvelut, joihin lukeutuvat muun muassa koulutus, suunnittelu ja neuvonta (Kiviniemi ym. 2001, 43).

Metsänhoitoyhdistykset työllistävät metsäneuvojien lisäksi toimistohenkilöitä, urakoitsijoita, metsureita ja mahdollisuuksien mukaan myös koululaisia ja opiskelijoita pääasiassa kesäisin (Hänninen 2022; Metsänhoitoyhdistykset 2022b). Metsänhoitoyhdistyksen yksi tärkeimmistä tavoitteista on metsänomistajalähtöisyys eli metsänomistajien tavoitteiden edistäminen ja tarvittavien palveluiden turvaaminen myös alueellisesti (Kiviniemi ym. 2001, 20–21). Metsänhoitoyhdistyksiä on ympäri Suomen ja omissa metsäasioissa kannattaakin olla yhteydessä paikalliseen metsäneuvojaan, jolla on ajantasainen tieto oman alueen metsäasioista.

2.2 Yhdistyksen perustaminen

Metsänhoitoyhdistystä Sallaan kokoontui perustamaan 21 sallalaista metsänomistajaa Sallan kunnantalolle 17. lokakuuta 1952. Lapin metsänhoitolautakunnasta paikalle perustamiskokoukseen saapuivat päämetsänhoitaja Eero Karppinen, metsänhoitajat Kaarlo Sipi ja Martti Hooli sekä metsätalousneuvoja Kaarlo Niemelä. Perustettavan yhdistyksen toimialueeksi määritettiin Sallan kunta ja yhdistyksen säännöiksi hyväksyttiin Keskusmetsäseura Tapion mallisäännöt. Perustamiskokouksessa yhdistyksen ensimmäiseksi jäseniksi ilmoittautui 18 metsänomistajaa. (Harju 2002, 5.) Alla oleva kuva (Kuvio 1) on yhdistyksen 20-vuotisjuhlasta vuodelta 1972, ja kuvassa on metsänhoitoyhdistyksen perustajajäseniä (Metsänhoitoyhdistys Salla ry 2022b).

Kuvio 1. Sallan metsänhoitoyhdistyksen perustajajäseniä yhdistyksen 20-vuotisjuhlassa vuonna 1972. (Metsänhoitoyhdistys Salla ry 2022b.)

Yhdistyksen ensimmäinen syyskokous pidettiin 8. joulukuuta 1952. Kokouksessa päätettiin liittyä jäseneksi Lapin metsänhoitoyhdistysten liittoon, joka oli side metsänhoitoyhdistysten välillä. Liitto oli jäsen Maataloustuottajain Keskusliiton (MTK) metsävaltuuskunnassa. Yhdistyksen ensimmäiseen toimintasuunnitelmaan vuodelle 1953 kirjattiin muun muassa neuvojan palkkaaminen sopivana ajankohtana

sekä retkeily- ja valistustoiminnan järjestäminen metsänomistajille. (Harju 2002, 5.)

Ensimmäinen vuosi tultiin toimeen ilman omaa neuvojaa, ja vuonna 1954 palkattiin yhteiseksi neuvojaksi Sallan yhteismetsän kanssa metsäteknikko Reino Välimaa. Yhdistys toimi aluksi Välimaan kotona, kunnes toimitiloiksi hankittiin talo Albin Virkkulalta. Välimaan mukaan yhdistyksen toiminta oli alussa hyvin vaatimatonta; Sallaan tultuaan uusi neuvoja sai käteensä vain muutaman pöytäkirjan, ja siitä yhdistyksen toimintaa täytyi alkaa kehittämään. (Harju 2002, 5.)

Toiminnan alkuvaiheessa neuvojaa työllistivät pääasiassa leimaustyöt. Sallan yhteismetsä tarjosi alkuaikoina paljon työtä yhdistykselle sekä leimauksen että hoitotöiden parissa. Isännät kaipasivat metsänhoitotöissä opastusta kädestä pitäen, sillä metsänhoito oli uutta. Neuvontaa aloiteltiin tupailtojen merkeissä ja niihin osallistui paljon metsänomistajia, sillä metsänhoito kiinnosti koko ajan enemmän. Työmäärien lisääntyttyä toiseksi neuvojaksi yhdistykselle palkattiin vuonna 1956 metsäteknikko Kauko Kauppila, joka tosin toimi Sallassa vain noin vuoden verran. Hänen seuraajakseen vuonna 1957 valittiin metsäteknikko Vilho Sinkkilä. (Harju 2002, 5.)

2.3 Toimintaperiaatteet ja hallinto

Metsänhoitoyhdistykset ovat vuosien mittaan vakiinnuttaneet asemansa metsänomistajien kumppanina. Metsänhoitoyhdistykset ovat metsänomistajien itsensä hallinnoimia yhdistyksiä, ja ne tuottavat metsänomistajien tarvitsemia palveluita ja edistävät metsien kestävää hoitoa. Kestävä metsänhoito säilyttää metsien monimuotoisuuden, tuottavuuden, uudistumiskyvyn ja elinvoimaisuuden sekä mahdollisuuden toteuttaa nyt ja tulevaisuudessa olennaisia ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia toimintoja erityisesti paikallisesti aiheuttamatta vahinkoa muille ekosysteemeille. (Metsänhoitoyhdistykset 2022a.)

Metsänhoitoyhdistyksen hallintoon valitaan jäsenistöstä edustajat neljän vuoden välein valtuustovaalein. Valtuuston koko on yhdistyksen jäsenmäärästä riippuen 15–39 jäsentä. Valtuuston keskuudesta valitaan hallitus, joka palkkaa toiminnanjohtajan ja muun tarvittavan henkilöstön. Valtuusto päättää esimerkiksi yhdistyk-

sen jäsenmaksun suuruudesta ja valvoo yhdistyksen taloudellista tilannetta. Valtuuston jäsenten keskuudesta valitaan jäsenet hallitukseen (Kuvio 2). Ollakseen mukana valtuustossa ei tarvitse olla metsäalan ammattilainen, vaan valtuustoihin kaivataan erilaisten ihmisten näkemyksiä. Tärkeintä on, että on kiinnostunut ja sitoutunut toimimaan valtuustossa. (Kiviniemi ym. 2001, 53–59.)

Kuvio 2. Sallan metsänhoitoyhdistyksen hallitus (2001–2002) kokoussamassa kahvin merkeissä. (Metsänhoitoyhdistys Salla ry 2022b.)

2.4 Yhdistyksen tarjoamat palvelut

Alkuvuosikymmeninä tärkeä yhdistyksen työllistäjä ja tulonlähde on ollut hankintapalvelu. Vuonna 1956 tehtiin Sallan kunnan kanssa sopimus polttopuun hankinnasta kunnan omistamiin laitoksiin. Polttopuun hankkiminen työllistikin yhdistystä aina 1990-luvulle saakka, jolloin koulut siirtyivät öljylämmitykseen. Vuonna 1957 yhdistys sai hoitaakseen Sallan yhteismetsän sahapuun hankinnan, vuonna 1968 Värriön yhteismetsän hankinnan ja puukaupan ja vuonna 1969 Liesjoen yhteismetsän hankinnan ja valvonnan. Yhteismyyntiä yhdistyksen toimialueella alettiin kehittää 1960-luvun lopulla. Ensimmäisenä liikkeellä olivat Saijan alueen metsänomistajat, ja vuonna 1976 perustettiin Saijan metsätalousalue, jossa oli jäsenenä 23 metsänomistajaa. Myöhemmin perustettiin omat metsätalousalueet

muun muassa Hautajärvelle, Salmivaaraan ja Ahvenselkään. Yhteistyön taustalla oli erityisesti rahallinen hyöty: suurempien leimikoiden avulla puusta saatiin parempi hinta ja toisaalta talvella ei tarvinnut aurata teitä sieltä täältä ympäri kuntaa. (Harju 2002, 19.)

Puunkorjuuta yhdistys hoiti jo 1950-luvulla, jolloin metsureiden hakkaamia puita kuljetti 10–20 hevosmiehen ajoporukat. Ennen 2000-lukua hankintaa on hoidettu useimmiten yhdellä koneketjulla, mutta tarvittaessa käytössä oli jopa neljä koneketjua. Hakkuissa on keskitytty pääasiassa kasvatushakkuihin ja useimmiten yksi koneketju onkin ollut pelkästään energiapuukohteilla. Yhdistyksen oma korjuupalvelu on lisääntynyt merkittävästi 2000-luvulle tultaessa. (Harju 2002, 19–20.) Korjuupalvelun lisääntymiseen ovat vaikuttaneet hyvä hankintapuun menekki, pikkutukin lisääntynyt kysyntä ja muuttuneet mittavaatimukset sekä korjuukoneiden riittävyys. Korjuupalvelua on kehitetty kuitenkin jatkuvasti ja palvelutarjontaan tulleen energiapuun korjuun avulla koneita on voitu työllistää hiljaisempiinkin aikoihin. Korjuupalvelun toimintaa 2010-luvun loppupuolella on hankaloittanut heikko kuitupuun kysyntä. (Hänninen 2022.)

Metsälautakunnan neuvoja Kaarlo Niemelä kertoo, että leimauksia tehtiin sekä yhdistyksen että lautakunnan puolesta paljon 1950–1960-luvuilla. ”Vaikka kuinka leimasi, oli leimikoita odottamassa 60–70 kappaletta”, kertoo Niemelä. Tukit leimattiin kirveellä useimmiten kolmen miehen porukassa. Pinotavara leimattiin kasvatushakkuissa ja arvioitiin päätehakkuuleimikoissa. Leimikoita tehtiin pääasiassa vanhoihin kuusikoihin ja osa kuusitukeista pääsi lahoamaankin, sillä hakkuut saattoivat venyä jopa kymmenen vuoden päähän leimauksesta. Tuolloin isäntien myyntihalua oli kova ja neuvot joutuivat jopa jarruttelemaan isäntien leimausintoa, varsinkin kasvatushakkuissa ja siemenpuita jätettäessä. Erityisesti Niemelälle on jäänyt mieleen Paloperältä yhteismetsästä leimatut laivanrakennuspuut, jotka vietiin Neuvostoliittoon sotakorvaukseksi. (Harju 2002, 17.)

Metsänhoito oli yhdistyksen alkuaikoina isännille uutta ja hoitotöihin opastettiinkin kädestä pitäen ja tupailloissa seinät pullistelivat. Metsätietoutta on jaettu kaikenikäisille tupailtojen lisäksi erilaisilla kursseilla (Kuvio 3) ja henkilökohtaista neuvontaa on annettu muun muassa leimausten yhteydessä ja aina kun metsän-

omistajiin on oltu yhteydessä. Kansakoulun jatkoloukkien pojille annettiin metsäopetusta vuosina 1954–1961 metsänhoitolautakunnan aloittaman mallin mukaisesti. Ensimmäinen kahden viikon kurssi järjestettiin Lakijängällä, ja siihen osallistui 52 oppilasta. (Harju 2002, 21–22.) Yhdistys on antanut koululaisille opetusta metsäasioissa metsäpäivien merkeissä ja 4H-yhdistyksen kanssa yhteisissä tapahtumissa 2000-luvulla (Hänninen 2022).

Kuvio 3. Sallan metsänhoitoyhdistyksen ja Lapin metsäkoulun järjestämä harvennushakkuukurssi syksyllä 1988. (Metsänhoitoyhdistys Salla ry 2022b.)

Ensimmäiset isäntäkurssit pidettiin vuonna 1965 Sallansivun ja Aholanvaaran kylissä yhdessä Koillis-Suomen metsänhoitolautakunnan kanssa. Isäntäkurseilla on annettu opastusta ajankohtaisiin metsäasioihin liittyen. Aiheina 1970-luvulla olivat muun muassa hankinta, pystymittaus ja metsänparannuslait sekä metsätalousalueiden perustaminen. Kurssija on pidetty 1980-luvulla liittyen puutavaranmittaukseen, taimikonhoitoon, metsänviljelyyn, energiapuun korjuuseen ja sahapuun laatu- ja mittavaatimuksiin. Vuonna 1985 pidettiin emäntäkurssi, jossa emäntiä opastettiin metsätalouden saloihin. 1990-luvulla isännät kaipasivat opastusta Lapin lain (Laki Lapin vajaatuottoisien metsien uudistamisesta) nojalla uudistettavien metsien hoitoon. (Harju 2002, 22.)

Koulutus ja neuvonta ovat edelleen suuressa roolissa 2000-luvulla ja aiheina ovat olleet muun muassa metsäverotus, Kemera-rahoitus, metsien sertifiointi ja lakimuutokset. Vaikka osallistujamäärät koulutuksiin ovat vähentyneet, on niitä silti kannattanut järjestää. Neuvonnassa on 2010- ja 2020-luvuilla panostettu myös metsätilojen sukupolvenvaihdoksiin. Yhdistys on tehnyt viime vuosien aikana kymmeniä perinnönjakosopimuksia, lahjakirjoja, kauppakirjoja ja muita SPV-palveluissa tarvittavia sopimuksia. (Hänninen 2022.)

Vielä 1950–1960-luvuilla metsiä hoidettiin vähän. Ensimmäiset uudistusalat yhdistyksen alueella kylvettiin vuonna 1956. Alkuvuosina uudistustöitä tehtiin pääasiassa Sallan yhteismetsän alueella. Viljely oli tärkein metsänhoitotyö 1990-luvun alussa, mutta 1990-luvun lopulla puutavaramarkkinoiden heikkeneminen ja sen seurauksena vähäiset hakkuut ja metsänparannusrahoituksen pieneneminen johtivat kuitenkin metsänviljelyn ja maanmuokkauksen rajuun vähenemiseen. (Harju 2002, 24.)

Huomionarvoista metsänuudistamisen historiassa Sallan metsänhoitoyhdistyksen alueella on, että istutuksien määrä on laskenut merkittävästi 2000-luvulla ja kylvöjen määrä on ollut koko ajan hitaassa nousussa. Syynä tähän muutoksen ovat ainakin vuonna 2014 voimaan tullut metsälain muutos ja mahdollisesti jatkuvan kasvatuksen hakkuut. Vuonna 2015 Kemera-lain muutoksessa poistettu metsän uudistamistuki aiheutti sen, että joistakin kohteista viljelytyöt jäivät kokonaan tekemättä tai ne tehdään liian kevyesti mahdollisimman halvalla. (Hänninen 2022; Virkkula 2022.)

Energiapuun korjuun myötä 1980-luvun alussa metsänomistajien innostus taimikonhoitoa kohtaan lisääntyi. Taimikonhoidon tavoitteet jäivät kuitenkin saavuttamatta useampina vuosina muun muassa metsänparannuslainen rahoituksen vaikeuksien vuoksi vuonna 1983, ja seuraavana vuonna voimavarat suunnattiin Jorma-myrskyn aiheuttamien vahinkojen arviointiin. Taimikonhoitoon ja nuorten metsien kunnostamiseen panostettiin 1990-luvun alussa voimakkaasti järjestämällä taimikonhoitokampanjoita, joissa eniten taimikonhoitoa tehneet metsänomistajat palkittiin raivaussahoilla. (Harju 2002, 30.) Taimikonhoitokilpailussa menestyneitä metsänomistajia on ikuistettu valokuviiin (Kuvio 4). Kuvassa vasemmalta Mauno Luusua, Einari Särkelä, Väinö Ailasmäki, Oskari Vuolukka, Eelis

Hannula, Pietari Pekkala, Laimi Kantola ja Leander Kujala (Metsänhoitoyhdistys Salla 2022b).

Kuvio 4. Taimikonhoitokilpailussa menestyneet metsänomistajat. (Metsänhoitoyhdistys Salla ry 2022b.)

Pystykarsintaa Sallan metsänhoitoyhdistyksen alueella on tehty jonkin verran, eniten 1980-luvun lopulla. Työtä on rajoittanut sopivien kohteiden vähäinen määrä metsänhoitoyhdistyksen toimialueella. (Harju 2002, 31.) Yleisimmin karsitaan mäntyjä ja rauduskoivuja. Sopivilla kohteilla pystykarsinta lisää huomattavasti oksattoman tyvitukin määrää metsässä, mikä on haluttua raaka-ainetta puutuoteteollisuudessa, kun halutaan huippulaatuista pinta- ja sivulautaa. (Äijälä, Koistinen, Sved, Vanhatalo & Väisänen 2019, 166–167.)

Muuttoliikkeen myötä 1960- ja 1970-luvuilla aloitettiin peltojen ja joutoalueiden metsitys Sallassa. Metsien lannoitus herätti suurta suosiota isäntien keskuudessa jo 1970-luvulla ja varat metsän lannoitukseen saatiin suhdanneveroista, joiksi kutsuttiin metsäteollisuuden metsätaloudelle palauttamia avustuksia. Lannoituksen suosio kuitenkin laski melko pian, kun sillä huomattiin olevan myös haittavaikutuksia, ja taisipa joku puu kuolla yliannostukseenkin. (Harju 2002, 31.) Lannoitustoimintaa on käynnistetty viime vuosina uudelleen, kun hyvälaatuisia männiköitä on kasvatuslannoitettu typpilannoitteilla (Hänninen 2022).

Varsinainen metsäsuunnitteluun liittyvä työ on alkuvaiheessa kuulunut metsälautakunnan tehtäviin, joskin 1950-luvulla yhdistyksen neuvojat tekivät muutamia pikasuunnitelmia lähinnä asutustiloille. Karttoja ei ollut, joten leimikoita tehtäessä piirrettiin samalla karttaa. (Harju 2002, 32.) Metsäsuunnitelmien merkitys on viime vuosina vähentynyt, sillä avoimen metsävaratiedon ja laatu ja tarkkuus ovat parantuneet ja tieto on kaikkien saatavilla (Virkkula 2022).

Öljykriisi 1970-luvulla käänsi katseet kotimaisiin polttoaineisiin, ja Sallan koulut muutettiin takaisin halkolämmitykseen, kuten myös suurin osa kirkonkylän kiinteistöistä. Sallan kunta valtuutti metsänhoitoyhdistyksen hoitamaan energiapuun hankinnan, ja keräys aloitettiin vuonna 1982. Energiapuusavotta työllisti kuntalaisia, jotka olivat innolla mukana. Parhaimmillaan energiapuuta korjasi jopa yli 200 miestä. (Harju 2002, 32.) Viime vuosina energiapuuta on korjattu korjuupalvelulla noin 3000–5000 kuutiometriä vuodessa. Energiapuut toimitetaan karsittuna rannaksi tienvarteen, josta ne myydään Laania Oy:lle, joka hakettaa puut ja kuljettaa Sallan lämpölaitokselle kaukolämmön tarpeisiin. (Hänninen 2022.)

2.5 Metsänhoitoyhdistysten toimintaa ohjaavat lait

Jo yhdistyksen alkua ajoista lähtien toimintaa ohjasi vuonna 1951 voimaan tullut Laki metsänhoitoyhdistyksistä, joka on päivitetty vuosina 1999 ja 2015. Yhdistyksen tavoitteena on taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä metsätalouden edistäminen. Metsänhoitoyhdistyksen tuottamat palvelut voivat olla esimerkiksi metsänhoidon palvelua, puukaupallista palvelua, tiedotusta ja neuvontaa tai metsäsuunnittelua. Palvelut vaihtelevat alueittain ja lähtökohtana ovat paikallisten tarpeet. (Harju 2002, 6.) Metsänomistajien maksaman metsänhoitomaksun ja muiden tulojen avulla metsänhoitoyhdistys hankkii riittävän henkilöstön ja muut voimavarat tehtäviensä toteuttamiseksi (Asetus metsänhoitoyhdistyksistä 422/1951 2 §). Vuonna 1951 säädetyin metsänhoitoyhdistyslain mukaan yhdistyksen korkeinta päätäntävaltaa käyttivät jäsenet yhdistyksen yleisissä kokouksissa (Harju 2002, 6).

Vuonna 1999 voimaan tulleen lain mukaan metsänhoitomaksua tuli maksaa kaikkien metsänomistajien, jotka omistivat yli 12 hehtaaria metsää kyseisen metsän-

hoitoyhdistyksen alueella. Tuolloin voimaan tulleen lain mukaan metsänhoitomaksu koostui kahdesta osasta (kaksiosainen metsänhoitomaksu): kaikille samansuuruisista perusmaksusta ja valtuuston päättämästä yhdistyskohtaisesta hehtaarimaksusta. (Laki metsänhoitoyhdistyksistä 534/1998, 6 §; Harju 2002, 6.) Samassa vuonna 1999 säädetyssä laissa päätettiin, että korkeinta päätösvaltaa yhdistyksessä käyttää joka neljäs vuosi äänestyksellä valittava valtuusto. Valtuuston kokoukset korvasivat metsänomistajien yleiset kokoukset vuodesta 2001 alkaen. Valtuusto valitsee keskuudestaan hallituksen, jonka tehtävä on palkata ja erottaa toimihenkilöt sekä huolehtia valtuuston kokousten päätösten toimeenpanosta. (Laki metsänhoitoyhdistyksistä 534/1998 15 §; Harju 2002, 6.)

Viimeksi lakia on päivitetty vuonna 2015, jolloin pakollinen jäsenmaksu jäi historiaan ja näin ollen metsänomistajalla on vapaus valita yhdistys, johon kuuluu tai jättäytyä kokonaan toiminnan ulkopuolelle. Metsänhoitomaksusta ei myöskään tarvinnut enää hakea erikseen vapautusta. (Laki metsänhoitoyhdistyksestä annetun lain muuttamisesta 1090/2013, 6 §.) Paikallisia jäsenetuja Sallan metsänhoitoyhdistyksellä ovat muun muassa maksuton puunmyyntisuunnitelma sekä metsäveroilmoituksen tekeminen, maksuton PEFC-sertifiointi ja mobiilimetsäsuunnitelma (Metsänhoitoyhdistykset 2022c).

Vuonna 1928 säädettiin metsänparannuslaki, joka uusittiin aina viiden vuoden välein, kunnes se vuonna 1967 säädettiin pysyväksi. Metsänparannuslain myötä valtion varoja myönnettiin soiden kuivatukseen ja muiden vähätuottoisten metsäalojen parantamiseen. Vuosien varrella lakiin on lisätty uusia työlajeja ja rahoitusjärjestelyihin on tullut erilaisia painotuksia. (Harju 2002, 6.) Yksi merkittävimmistä muutoksista laissa on vuonna 1949 metsäteiden sisällyttäminen lakiin (Tapiola 2022). Metsätien tekemiseen sisältyi myös metsäteiden perusparannukset sekä metsäteihin liittyvien varastopaikkojen kunnostaminen (Metsänparannuslaki 140/1987, 5 §).

Pelko puuraaka-aineen loppumisesta 1950–1960-luvuilla kuohutti, ja metsätaloutta turvaamaan luotiin useita ohjelmia, joista MERA:n nimellä kulkeneet kolme ohjelmaa lienevät tunnetuimpia. Luontainen uudistaminen alkoi korvautua metsänviljelyllä, avohakkuut ja koneellinen hankinta lisääntyivät ja metsiä ojitettiin ja lannoitettiin paljon. Vuonna 1982 voimaan tuli niin kutsuttu Lapin laki (Laki Lapin

vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta), joka lisäsi huomattavasti metsänhoitotöiden määrää. Lain mukaan toteutuksen työkustannukset korvattiin kokonaisuudessaan vuoteen 1995 saakka. (Laki Lapin vajaatuottoisien metsien kunnostamisesta 1348/1996 1 §; Harju 2002, 23.)

Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki (Kemera) tuli voimaan vuonna 1997 ja korvasi samalla metsänparannuslain. Kemera turvin rahoitetaan puuntuotannon kestävyttä tukevia hankkeita sekä metsäluonnonhoitoa ja myönnetään ympäristötukea metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitämiseksi. (Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki 34/2015, 1: 2–9 §.) Metsänomistajille tutuimpia Kemera-tuettuja työlajeja ovat useimmiten taimikon varhaishoito ja nuoren metsän hoito. Tukea voidaan lisäksi hakea esimerkiksi metsän terveyslannoitukseen ja erilaisiin metsäluonnon hoitohankkeisiin (Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki 34/2015, 2: 11–15 §). Kemera-laki on vuosien mittaan kokenut muutoksia ja tämänhetkisen tiedon mukaan laki on voimassa vuoden 2023 loppuun saakka (Metsäkeskus 2022a).

Seuraajaksi on suunnitteilla Metsätalouden määräaikainen kannustejärjestelmä (METKA), ja sen on tavoitteena astua voimaan vuoden 2024 alusta (Metsäkeskus 2022b). METKA-rahoituksen määrät ja kriteerit ovat vielä epäselviä, mutta jäädään odottamaan, millaiseksi sen käytännöt muovautuvat (Alatalo 2022; Virkkula 2022).

Suomen luonnonsuojelulaki on luonnonsuojelulainsäädännön päälaki, jolla on yhtymäkohtia muihin luonnonsuojeluun liittyviin lakeihin. Luonnonmukaisuus alkoi vallata alaa jo 1980-luvulla, ja avohakkuisiin suhtauduttiin kielteisesti. Lannoitus ja ojitus loppuivat kokonaan 1990-luvulle tultaessa. Luonnonsuojelu lisääntyi ja uusia suojeluohjelmia tuli koko ajan. Kansainvälisessä ympäristökeskustelussa keskustelu painottui ilmastonmuutoksen ympärille, sillä metsien rooli nähtiin merkittävä hiilidioksidipäästöjen pienentäjänä. Vuonna 1996 vahvistettiin uudet metsä- ja luonnonsuojelulait, jotka korvasivat pääasiassa vanhan, 1920-luvulta peräisin olevan lainsäädännön. (Harju 2002, 36.)

Viimeksi lakia on päivitetty vuonna 1997 ja vuonna 2022 laki on jälleen muutoksen alla. Lakiuudistus tarvitaan luonnon köyhtymisen pysäyttämiseksi, sillä vuonna 2022 lajeista jopa joka yhdeksäs on uhanalainen. Yksi merkittävimmistä

muutoksista uudessa laissa on saamelaiskulttuurin suoja ja vapaaehtoisille Helmi- ja Metso-ohjelmille luotava säädösperusta lakiin. Uusi laki määräisi myös sen, että luonnon- ja kansallispuistojen alueella ei olisi mahdollista jatkossa myöntää lupaa malminetsintään. Eduskunta hyväksyi uuden lain joulukuussa 2022 ja laki astuu voimaan kesäkuussa 2023. (Valtioneuvosto 2022.)

Metsätalouden organisaatiot kokivat muutoksia 1990-luvulla. Metsähallituksesta tuli liikelaitos vuonna 1994 ja yksityismetsätalouden neuvontajärjestelmää uudistettiin vuonna 1996. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiolle jäi asiantuntijapalveluiden tuottaminen, ja 14 metsäkeskusta on Maa- ja Metsätalousministeriön alaisia. Osa metsänhoitoyhdistyksistä fuusioitui jo 1990-luvulla, ja jo vuonna 1996 keskusteltiin myös Koillis-Suomen metsänhoitoyhdistysten yhdistymisestä. Hanke hylättiin tuolloin, sillä metsänhoitoyhdistyskenttä oli muuttumassa lähitulevaisuudessa. Fuusioitumisesta keskustelleiden yhdistyksen taseet eivät myöskään olleet samalla tasolla 1990-luvulla. (Harju 2002, 36.)

Metsien sertifiointi otettiin käyttöön 1990-luvun lopulla. Sertifiointilla haluttiin osoittaa puu- ja paperituotteiden ostajille, että raaka-aineena käytetty puu on kasvanut hyvin ja oikein hoidetuissa metsissä. Ensimmäisten standardien laadinnassa vuonna 1997 mukana olivat muun muassa metsänomistajat, metsäteollisuuden edustajat ja erilaiset ympäristöjärjestöt. (Harju 2002, 37.)

Metsälain taustalla ovat metsänomistajien monipuolistuneet tavoitteet metsänhoidossa. Taloudellisen hyödyn lisäksi arvostetaan yhä enemmän myös esimerkiksi virkistys- ja maisema-arvoja, kun toisaalta sijoituksille ja investoinneille haetaan yhä suurempaa taloudellista tuottoa. Metsälakia on muutettu viimeksi vuonna 2014 ja sitä ennen vuonna 1996. Lain tavoitteena on ollut ja on edelleen turvata metsien kestävään käyttöön perustuva hyvinvointi ja luonnon monimuotoisuus. (Metsälaki 1093/1996, 1: 1–2 §.) Uudistetussa laissa merkittäviä muutoksia tuli uudistus- ja kasvatushakkuiden toteutuksien osalta, kun uudistushakkuiden järeys- ja ikäkriteerit poistuivat ja metsänomistaja sai vapauden valita kasvatushakkuun toteutustavan. Lisäksi laissa sallittiin poiminta- ja pienaukkohakkuut, joten metsän eri-ikäisrakenteinen kasvatus mahdollistui. (Kolehmainen 2014.)

2.6 Historiikki ja sen merkitys metsänhoitoyhdistykselle

Usein puhutaan historiikkeista, kronikoista, historian tutkimisesta ja historian kirjoittamisesta, mutta ei sen syvemmin ajatella, mitä käsitteet oikeastaan tarkoittavat. Historiikki on useimmiten ”suorasanainen esitys, jossa on käytetty useampaa kuin yhtä lähdettä tietojen hankkimiseen.” Historiikin tavoitteena ei ole tieteellisesti punnittu tai hankittu tieto, vaan yhteistyössä toimeksiantajan kanssa suunniteltu toimeksiantajan toiveiden mukainen luotettava kokonaisuus. Keskeistä historiikin teossa on pitkään toiminnassa olleiden henkilöiden haastattelu. Haastateltavat ovat useimmiten muistitiedon varassa, mutta muistitieto on helposti muuntuva. Tällöin esimerkiksi tapahtuman alkuperäisiä henkilöitä saataan epähuomiossa korvata läheisemmillä tai tunnetummilla ihmisillä. Teoksen kirjoittajan on huomioitava, että nämä ristiriitaisuudet kertovat asioiden kerroksellisuudesta. (Katajala 1990, 19, 41–42.) Hyvästä historiikista puhutaan usein silloin, kun teos kertoo muutakin kuin helpot ja mukavat asiat (Leiwo 2014).

Historiikin kirjoittamisessa on hyödynnetty henkilöhaastatteluita ja pääasiassa haastattelut ovat olleet teemahaastatteluja ja joissakin tapauksissa avoimia haastatteluja. Teemahaastattelussa kysymyksiä ei ole kirjoitettu valmiiksi, vaan haastattelu etenee aihealueittain, joihin haastattelija kaipaa selvennystä. Haastattelu tilanteessa olen kertonut haastateltavalle jonkin aiheen, ja siitä on aika vapaa-muotoisesti sitten keskusteltu, ja samalla olen kirjoittanut muistiinpanoja. Avoin haastattelu on lähellä normaalia keskustelua ja se ei yleensä etene ennalta määritellyn järjestyksen mukaan. (Anttila 2011, 11–12.)

Historiikki on metsänhoitoyhdistykselle ajankohtainen, sillä metsänhoitoyhdistys täyttää 70 vuotta lokakuussa 2022. Edellisen historiikin on kirjoittanut vuonna 2002 metsänhoitaja Anne Harju, ja nyt oli aika päivittää historiikki, sillä viimeisen 20 vuoden aikana on tapahtunut merkittäviä lakimuutoksia ja heilahteluja puu-markkinatilanteessa. Historiikki kokoaa yhteen metsänhoitoyhdistyksen historian aina ensiaskelista nykyhetkeen; kuinka toimintaa alettiin rakentamaan vain muutamien kokouspöytäkirjan pohjalta vuonna 1952 ja miten yhdistys toimii tänä päivänä. Metsänhoitoyhdistys Salla on omalla toimialueellaan hoitanut metsäasioita jo useiden vuosikymmenien ajan ja kyennyt pysymään itsenäisenä toimijana, kun osa metsänhoitoyhdistyksistä on fuusioitunut.

Historiikki on merkityksellinen alueen asukkaille ja Sallan alueen metsäasioista kiinnostuneille. Historia, onpa se kirjoitettu mihin muotoon tahansa, kertoo ihmisen toiminnasta ja sen merkityksestä. Seurat, yhdistykset ja järjestöt kirjoittavat tai kirjoittavat historiikkeja juhlavuosiensa kunniaksi antaakseen vuosien aikana tehdylle työlle sen ansaitseman arvostuksen. (Katajala 1990, 11.)

Historiikissa käsitellään laajasti puumarkkinatilanteen muutoksia ja siihen vaikuttaneita seikkoja, ei pelkästään Sallan, vaan myös koko Suomen osalta, joten teos voi olla kiinnostava, vaikka ei olisikaan sidoksia juuri Sallaan. Näin ollen historiikin kohderyhmänä ovat paitsi metsänhoitoyhdistyksen jäsenet ja työntekijät myös muut kuntalaiset ja aiheesta kiinnostuneet. Teoksesta painatetaan pehmeäkantisia kirjoja, joita halukkaiden on mahdollista ostaa metsänhoitoyhdistykseltä.

3 PROSESSIN KUVAUS JA TOTEUTUMINEN

3.1 Toimeksiantajan kuvaus

Sallan metsänhoitoyhdistyksen perustamisesta tulee kuluneeksi 70 vuotta. Metsänhoitoyhdistys Salla ry. on metsänomistajien hallinnoima ja rahoittama yhdistys, joka omalla toimialueellaan edistää ja valvoo yksityismetsätaloutta. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää metsänomistajien harjoittaman metsätalouden kannattavuutta ja tarjota ajantasaisia ja tarpeellisia palveluita metsänomistajille. Metsänhoidossa jokainen toimenpide vaikuttaa tulevaisuuteen. (Hänninen 2022.)

Ekologisella kestävyydellä tarkoitetaan muun muassa metsien ja soiden monimuotoisuuden säilyttämistä, vesistöjen puhtaana pitämistä ja talousmetsien monimuotoisuuden tukemista rakennevaihteluiden avulla. Sosiaalinen kestävyys metsätaloudessa tarkoittaa hyvinvoinnin turvaamista myös lapsille ja lapsenlapsille. Metsätalous on ollut myös mukana luomassa perustaa Suomen taloudelliselle ja sosiaaliselle kehitykselle. Taloudellisella kestävyydellä tarkoitetaan metsien hoitoa ja käyttämistä siten, että säilytetään metsien elinvoimaisuus, uusiutumiskyky ja tuottavuus. (Äijälä ym. 2014, 15–17.) Näitä myös metsänhoitoyhdistys pyrkii tukemaan omalla toiminnallaan.

Metsänhoitoyhdistys voi esimerkiksi selvittää avustusvarojen saatavuutta ja hakea valtion avustuksia metsänomistajan puolesta. Metsänhoitoyhdistyksen palveluita hyödyntämällä metsänomistaja saa ajantasaisen ja paikallisen näkemyksen alueen metsäasioista. Toiminnanjohtajan lisäksi Sallan metsänhoitoyhdistys työllistää vuonna 2022 kolme metsäneuvojaa. Toimistopalvelut tekee ostopalveluna Metsänhoitoyhdistys Itä-Lappi. Metsänhoitoyhdistys on merkittävä palveluntarjoaja erityisesti paikkakuntalaisille metsänomistajille, mutta myös etämetsänomistajille, jotka omistavat metsätilan Sallasta. (Virkkula 2022.)

Historiikki teetetään usein yrityksen, yhdistyksen tai järjestön merkkipäivänä, tässä tapauksessa Metsänhoitoyhdistys Sallan 70-vuotisjuhlavuoden kunniaksi. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa metsänhoitoyhdistykselle kirjallinen teos, historiikki.

Vuoden 2024 alusta alkaen fuusioituvat Sallan, Itä-Lapin, Sodankylän, Rovaniemen ja Kittilän metsänhoitoyhdistykset. Muodostuvan metsänhoitoyhdistyksen nimeksi tulee Metsänhoitoyhdistys Metsä-Lappi ja fuusion myötä Lapissa toimii kaksi suurta metsänhoitoyhdistystä, Metsänhoitoyhdistys Lappi ja Metsä-Lappi. Fuusion myötä kaikki nykyiset toimipisteet säilytetään henkilöstöineen. Muodostuvalla yhdistyksellä on noin 7000 jäsentä, ja heitä palvelee 25 toimihenkilöä. Tavoitteena on tarjota jäsenille nykyistä kattavimmat palvelut kilpailukykyisesti, lisätä edunvalvonnan vaikuttavuutta ja kyetä vastaamaan kiristyvään kilpailuun metsänomaisuuden hoitamiseen liittyvissä asioissa. (Pohtila 2023.)

3.2 Tausta ja toimintaympäristö

Opinnäytetyön aihe on Metsänhoitoyhdistys Sallan historia vuosilta 1952–2022 - 70-vuotishistoriikki. Opinnäytetyönä toteutettu historiikki on kehittämispainotteinen ja historiikki on metsänhoitoyhdistykselle ajankohtainen, sillä edellinen historiikki on tehty 20 vuotta sitten. Koska metsänhoitoyhdistyksen perustamisesta Sallaan on jo kauan, eniten teoksen kirjoittamisessa oli hyötyä 20 vuotta sitten kirjoitetusta historiikista sekä toiminnassa mukana olleiden henkilöiden haastatteluista. Lisäksi vuosien takaisin tapahtumiin pääsi tutustumaan Metsänhoitoyhdistys Sallan valtuuston ja hallituksen pöytäkirjojen sekä toimintasuunnitelmien ja -kertomuksien avulla.

Historiikin myötä metsänomistajat yhä laajemmin voivat perehtyä Metsänhoitoyhdistys Sallan historiaan. Erityisesti uskon paikallisten olevan kiinnostuneita pitkään paikkakunnalla toimineen yhdistyksen historiasta ja mukana olleista henkilöistä, mutta teos voi olla merkittävä myös esimerkiksi etämetsänomistajalle, joka asuu kaukana omistamastaan metsätilasta ja haluaa tutustua alueen metsänhoitoyhdistyksen toimintaan ja toiminnan kehittymiseen yhdistyksen toimiaikana.

3.3 Opinnäytetyön suunnittelu

Sain opinnäytetyöaiheen juuri kesän 2022 kynnyksellä, ja kesän käytinkin pääasiassa kirjallisuuteen tutustumiseen ja muun aineiston hankkimiseen. Minulla ei ole ennestään sidoksia Sallaan, vaan kiinnostuin toimeksiannosta, sillä pystyin

tutustumaan sen avulla laajasti metsänkäytön ja puukaupan historiaan sekä Sallan alueeseen ja sen värikkääseen historiaan. Opinnäytetyön suunnittelemisen aloitin pohtimalla toimeksiantajan kanssa tuotoksen merkitystä erityisesti toimeksiantajan kannalta ja miettimällä historiikin tulevaa kohderyhmää. Yhdessä toimeksiantajan kanssa keskustelimme myös tulevan historiikin sisällöstä ja mahdollisista muutoksista rakenteen osalta. Samalla päätettiin historiikin tietoperusta ja haastateltavat henkilöt. Metsänhoitoyhdistyksen toiminnanjohtajalla oli muutamia toiveita liittyen haastateltaviin henkilöihin ja halukkaita on haastateltu historiikka varten.

Sallan alueen historiasta löysin lisätietoa pääasiassa Googlen hakukoneen avulla. Käytin muun muassa hakusanoja Salla, Sallan historia, vanha Salla, Korja ja Sallan sota- ja jälleenrakennusajan museo. Lisäksi Sallan alueen historiasta kerrottiin laajasti myös Kaarlo Niemelän elämäkerrallisessa kirjassa ”Sodan ja rauhan töissä.”

Ennen varsinaisen työn aloittamista tein myös kirjallisuuskatsauksen, jossa etsin aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja tutustuin metsänhoitoyhdistyksen perustamiseen ja yleisiin toimintaperiaatteisiin. Kirjastosta löysin kirjallisuutta henkilökunnan avulla, sillä käyttämilleni hakusanoilla en löytänyt sopivaa kirjallisuutta. Löysin kirjastoista muutamia erittäin hyödyllisiä kirjoja, joissa on kerrottu esimerkiksi metsänhoitoyhdistyksistä ja Sallan alueen historiasta. Lakimuutoksista löysin luotettavaa ja ajantasaista tietoa Finlexistä. Tietoja laista löysin myös Googlen hakukoneen avulla erilaisilla hakusanoilla, esimerkiksi metsälainsäädäntö, metsäalan lakimuutokset ja suoraan lain nimellä. Useimmiten päädyin Finlex-sivustolle, mutta lakimuutoksista oli useimmiten myös Metsäkeskuksen tai muun metsäalan toimijan tekemä artikkeli tai tietoisku, jossa avattiin, kuinka lakimuutos vaikuttaa metsänomistajan toimintaan.

Jotta pystyin aloittamaan historiikin kirjoittamisen ja edelliseen historiikkiin tutustumisen, oli ensisijaisen tärkeää tuntea metsänhoitoyhdistyksen toimintaperiaatteet. Erityisen tärkeäksi koin ymmärtää, kuka metsänhoitoyhdistyksessä käyttää päätösvaltaa ja miten se jakautuu jäsenille. Lisäksi tutustuin valtuuston ja hallituksen tehtäviin, ja millaisista asioista ne päättävät. Metsänhoitoyhdistyksistä löytyi kirjallisuutta Googlen hakukoneen avulla hakusanalla metsänhoitoyhdistys.

3.4 Opinnäytetyön toteutus

Aiheen saatuani tein itselleni viikkokohtaisen aikataulun opinnäytetyön edistämiseksi. Heti koulun jatkuessa syksyllä esitin ideapaperin ja melko pian sen jälkeen opinnäytetyön suunnitelman. Viikkosuunnitelma antoi minulle mahdollisuuden etsiä viikosta sopivan päivän tietyn asian tekemiseen, ja kuitenkin minulla oli koko ajan raamit, joiden mukaan työtä tein, jotta tekeminen oli aikataulussa.

Kesän aikana tutustuin laajasti aiheesta löytämäni kirjallisuuteen, metsänhoitoyhdistyksien toimintaperiaatteisiin ja hallintoon sekä metsänkäytön historiaan erityisesti Sallan alueella sekä muualla Itä-Lapissa. Alussa sain luettavakseni myös 50-vuotishistoriikin tekstiversion ja pääsin tutustumaan Sallan metsänhoitoyhdistyksen perustamisen vaiheisiin ja päivitettävän teoksen aikaisempaan rakenteeseen. Löysin etsimisen jälkeen myös muuta kirjallisuutta aiheesta. Haasteita sopivan kirjallisuuden etsimisessä aiheutti hakusanojen keksiminen ja hakutuloksien vähäinen määrä.

Yksi mielenkiintoisimmista löytämistäni kirjoista on ollut metsätalousinsinööri Kaarlo Niemelän kirjoittama elämänkerrallinen kirja ”Sodan ja rauhan töissä – Muistelmia nuoruudesta, sotavuosilta ja työelämästä.” Edellisen historiikin kirjoittanut Anne Harju oli päässyt 2000-luvun alussa haastattelemaan Kaarlo Niemelää. Niemelä toimi sodan jälkeen yli 30 vuoden ajan Sallassa metsätalousneuvojana, ja hänen pääasialliset työtehtävänsä olivat metsäneuvonta ja metsälakien valvonta. Kirjassa Niemelä kertoo seikkaperäisesti rajan taakse jääneen luonnonkauniin Korjan erämaakylän historiasta sekä metsänhoidon kehittymisestä 1950-luvulta aina 1980-luvulle saakka. (Niemelä 2004, 9–10.)

Heinäkuussa pääsin käymään ensimmäistä kertaa Sallassa ja sain samalla luettavaksi Metsänhoitoyhdistys Sallan toimintaan liittyvät paperit vuodesta 2000 alkaen. Pääsin tutustumaan esimerkiksi hallituksen ja valtuuston pöytäkirjoihin sekä toimintasuunnitelmiin ja -kertomuksiin. Haastattelin pitkin syksyä useita toiminnassa pitkään mukana olleita henkilöitä, muun muassa valtuuston jäseniä ja yhdistyksen metsäneuvoja. Koenkin haastattelujen olleen historiikin tärkein perusta, sillä omakohtainen kokemus kertoo enemmän kuin esimerkiksi lakiteksti.

Haastattelut menivät syksyyn, jotta ehdin perehtyä toimintaan ja pystyin esittämään sellaisia kysymyksiä, joista todella oli kirjoittamisessa apua. Haastatteluista sain paljon irti ja erityisesti metsäneuvojen kanssa keskustelut venyivät toisinaan pitkiksikin.

Lait ovat alusta asti ohjanneet metsänhoitoyhdistyksen toimintaa ja sen kehittämistä. Lakeihin tutustumisen myötä ymmärrän paremmin erilaisia syy-seuraussuhteita, esimerkiksi jäsenmäärien voimakas vaihtelu tietyinä aikana tai tiettyjen metsänhoitotöiden määrän lisääntyminen tai vähentyminen. Yksi merkittävimmistä muutoksista viime vuosilta lienee vuoden 2015 metsänhoitoyhdistyslain muutos, jossa metsänomistajalle tuli mahdollisuus valita, mihin metsänhoitoyhdistykseen halusi kuulua tai jättäytyä toiminnan ulkopuolelle kokonaan, kun jäsenmaksupakko poistui. Silloin metsänhoitoyhdistyksestä myös erosivat kaikki sellaiset metsänomistajat, jotka eroaikeissa olivat, mistä johtuu lasku jäsenmäärissä tuona vuonna.

Onnekseni soitin vielä lokakuun puolen välin paikkeilla metsänhoitoyhdistyksen metsäneuvojat läpi ja kyselin kuvia historiikkia varten, sillä lopulta hukcateillä olleita kuvia löytyi niin paljon, että niistä pääsi valitsemaan. Kuvissa on urakoitsijoita kautta aikojen, ja erilaisia tapahtumia, joissa metsänhoitoyhdistys on ollut mukana. Valitettavan usein kamera ei kuitenkaan ole ollut mukana.

Kuvien löytyessä muokkasin vielä opinnäytetyön rakennetta, sillä kuvat piti saada sopimaan tekstiin siten, että tekstiä on miellyttävää lukea ja kuvat tauottavat lukemista. Kuvien merkitys teoksessa on suuri, sillä vanhoissakin kuvissa on joidenkin tuttuja: isejä, äitejä, pappoja ja mummoja. Olen itse valikoinut kuvat teokseen, mutta kansikuvan valitseminen jäi toimeksiantajalle. Teoksessa on kuvaa-otsikot ja selkeät kappalejaot. Otsikoiden avulla on helppo silmäillä, mitä aiheita teos käsittelee ja miten teos etenee.

Joulukuussa vuonna 2022 esittelin Metsänhoitoyhdistys Sallan valtuustolle historiikkia. PowerPoint-esitykseen kokosin omasta mielestäni tärkeimpiä asioista toimialalta, muun muassa katsauksen puumarkkinatilanteesta, yhteistyöstä lähialueen yhteismetsien kanssa ja tietoa lakimuutoksista. Kokosin yhdelle dialle metsänhoitoyhdistyksen merkittävät luvut. Merkittäviä lukuja ovat esimerkiksi jäsen-

määrä ja 70 vuoden aikana avustettujen puukauppojen, maanmuokkauksien, istutuksien ja raivaussahatöiden määrä, jotka kertovat, mitä 70 vuoden aikana on saatu aikaiseksi. Historiikkaa tehdessäni olen ollut tiiviisti yhteydessä toimeksiantajan yhteyshenkilöön ja pyytänyt palautetta ja korjausehdotuksia. Näiden palautteiden perusteella olen muokannut historiikkaa.

Sallassa käydessäni sain vielä vinkin Sallan sota- ja jälleenrakennusajan museosta. Museossa on esillä laajasti Sallan alueen historiaa, mutta myös Orvo Luodon ottamia kuvia Sallasta. En itse päässyt tuolloin käymään museossa, mutta olin kotiuduttuani yhteydessä museo-oppaaseen, joka sattui olemaan myös Metsänhoitoyhdistys Sallan valtuuston jäsen. Sain museolta käyttöni kuvituskuviiksi muutamia Luodon ottamia kuvia metsänhoitotöistä Sallassa. Vaikka kuvat eivät ole varsinaisesti metsänhoitoyhdistyksen ottamia, on niissä aiheita, jotka ovat vaikuttaneet myös metsänhoitoyhdistyksen toimintaan. Sallassa käydessäni palautin myös lainaamani pöytäkirjat ja toimintakertomukset metsänhoitoyhdistyksen arkistoon.

4 POHDINTA

Metsien käyttö on muuttunut vuosikymmenien aikana merkittävästi. Kun metsänhoitoyhdistys aloitti Sallassa toimintaansa, piti isännille metsänhoitotyöt opastaa kädestä pitäen, sillä metsänhoito oli uutta, mutta kiinnostus sitä kohtaan kasvoi koko ajan. Vuosien aikana tupailloissa ja kohtaamisissa metsänomistajien kanssa on heitä opastettu aina ajankohtaisiin metsäasioihin liittyen, joita ovat eri vuosikymmeninä olleet esimerkiksi risusavotat, pystykarsinta, vajaatuottoisien metsien uudistaminen ja ajankohtaiset lakimuutokset.

Minua ovat jo pitkään kiinnostaneet erityisesti metsänkäytön historia ja metsätalouden lakimuutokset. Sallaan minulla ei ollut entuudestaan sidoksia, sillä en ollut koskaan edes käynyt Sallassa. Ajatus vieraasta kunnasta kuitenkin kiehtoi, ja pääsin opinnäytetyön ohessa tutustumaan Sallan alueen mielenkiintoiseen historiaan. Pitkän välimatkan takia en päässyt käymään paikan päällä niin usein, kuin olisi ollut tarpeen, vaan asiat piti hoitaa pääasiassa soittamalla ja sähköpostilla. Haastattelut onnistuivat kuitenkin hienosti puhelimestakin, ja samalla oli helppo tehdä muistiinpanoja tietokoneella. Osa henkilöistä, joita oli tarkoitus haastatella, ei lopulta suostunut haastatteluun.

Historiaan tutustuminen lähti liikkeelle Sallan kunnan historiaan tutustumisesta, joka sekin on hyvin moninainen. Opinnäytetyön eteenpäin työstäminen oli toisinaan haasteellista itselleni asettaman aikataulun vuoksi. Koen kuitenkin, että oli hyvä tehdä työ yksin, jotta aiheeseen perehtyi kunnolla ja kokonaisuus pysyi ehjänä ja teksti yhdenmukaisena. Metsänhoitoyhdistyksen toiminnanjohtajan ja neuvojen kanssa olen ollut kesän ja syksyn aikana tiiviisti yhteyksissä puhelimitse ja sähköpostilla historiikkiin liittyvistä asioista. Olen myös saanut palautetta tekemästani työstä sekä korjaus- ja muutosehdotuksia työhön.

Koin opinnäytetyön prosessin haastavana, mutta aiheen ollessa kiinnostava motivaatio pysyi koko ajan korkealla ja asiaan perehtyminen oli mielekästä. Opinnäytetyö on vaatinut paljon aikaa ja työ on tuntunut ajoittain myös raskaalta. Historiaan perehtyessä opin paljon uutta. Nuoren ikäni yritin kääntää työssä eduksi, ja ajattelenkin, että voin nähdä asioita eri tavalla, kuin jo pitkään metsäalalla työskennellyt tai toiminnan kehittymistä pitkään seurannut henkilö. Prosessin aikana

opin aikataulutamaan omaa työskentelyäni ja jaksottamaan työn tekemistä, pitämään taukoja.

Opinnäytetyön prosessin aikana on korostunut työrauhan merkitys, työn tauottamisen tärkeys, järkevien tavoitteiden asettaminen ja oman työn arvostaminen. Koska prosessi on pitkä, toisinaan tavoite ja lopputulos meinaavat unohtua. Silloin on hyvä palautella mieleen työn tarkoitusta ja sen merkitystä toimeksiantajalle ja myös itselle. Metsänhoitoyhdistys Sallan työntekijöiltä ja valtuustolta saamani palautteen perusteella olen onnistunut historiikin kirjoittamisessa loistavasti. Opinnäytetyöni tavoite oli tehdä selkeä, helposti ymmärrettävä ja erityisesti kiinnostava historiikki ajallaan ja sain tavoitteen täytettyä.

Opinnäytetyössä on huomioitu eettisyys ja luotettavuus. Ihmisistä puhutaan heidän oikeilla nimillään, ja henkilöt ja yritykset ovat nimien perusteella tunnistettavissa. Aihe on ajankohtainen, sillä Metsänhoitoyhdistys Salla ry täyttää 70 vuotta ja edellinen historiikki kaipasi jo päivitystä, sillä viimeisen 20 vuoden aikana on tapahtunut merkittäviä muutoksia esimerkiksi lainsäädännössä ja toimintatavoissa. Opinnäytetyö perustuu aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen, metsänhoitoyhdistyksen asiakirjoihin ja haastatteluihin. Metsänhoitoyhdistyksen pöytäkirjoja pidän luotettavana tietolähteenä, sillä ne olivat pöytäkirjantarkastajien allekirjoittamia arkistokappaleita. Luotettavuuteen vaikuttaa myös rehellinen yhteydenpito toimeksiantajan kanssa. Toimeksiantajan yhteyshenkilöön olen ollut yhteydessä useita kertoja prosessin aikana, ja olen saanut neuvoja ja vastauksia tarpeen tullen.

Haastateltavat olivat kaikki jollakin tavalla nyt tai aikanaan olleet mukana metsänhoitoyhdistyksen toiminnassa ja en usko heillä olevan mitään syytä totuuden muunteluun. Jokainen haastateltava kertoi haastattelussa omia näkemyksiään kysymyksistä ja aiheista, mutta historiikkia kirjoittaessa en keskittynyt yksilön tekemiin ratkaisuihin ja mielipiteisiin, vaan yleisemmin metsänhoitoyhdistyksen toimintaan ja siihen vaikuttaneisiin tekijöihin. Haastateltavilla on ollut mahdollisuus kieltäytyä kysymykseen vastaamisesta tai haastattelusta. Heille on kerrottu, mihin tarkoitukseen haastattelun vastauksia tullaan käyttämään ja haastateltavien keskuudessa historiikki saikin lämpimän vastaanoton. Historiikin tekeminen olisi

ollut huomattavasti helpompaa, jos olisi tuntenut paikkakunnan ja sen ihmiset jo entuudestaan.

Prosessi on edennyt nopeasti ja toisinaan opiskelun ja työelämän yhdistäminen on ollut vaikeaa. Opinnäytetyön kirjoittaminen oli vaikeaa, ja hainkin usein apua sekä Lapin ammattikorkeakoulun ohjeista että ohjaavalta opettajalta aina tarpeen tullen. Opinnäytetyön myötä tutustuin laajasti metsäalalla vaikuttaviin lakeihin ja niiden muutoksiin, ja opinnäytetyössä olen käyttänyt luotettavia kirja- ja internet-lähteitä. Olen vasta-alkaja metsäalalla ja asiakaspalvelutilanteissa erityisesti vanhempien metsänomistajien kanssa on hyvä tuntee laite, jotka ovat vaikuttaneet metsänhoitoon koko heidän metsänomistusaikanaan. Etenin opinnäytetyössä opetussuunnitelman mukaisesti ja olin mukana opinnäytetyökursseilla. Olen esittänyt opinnäytetyön ideapaperin ja opinnäytetyösuunnitelman ja saanut niistä palautetta.

Historiikkia markkinoidaan metsänhoitoyhdistyksen jäsenille ja muille alueen metsänomistajille ja asukkaille. Historiikkia markkinoimalla metsänhoitoyhdistys voi saada lisätuloja ja jakaa tietoa oman toimintansa kehittymisestä. Historiikki voi olla merkityksellinen myös muille alueen toimijoille, esimerkiksi Sallan kunnalle, sillä metsänhoitoyhdistys on ollut mukana esimerkiksi työllistämässä paikallisia metsureita, koululaisia ja opiskelijoita. Metsänomistajat pääsevät teoksen avulla tutustumaan palveluntarjoajan toimintaan ja metsäalalla vaikuttaviin lakeihin, joista on kerrottu laajasti perustietoa.

LÄHTEET

Alatalo, K. 2022. Metsänhoitoyhdistys Salla ry:n metsäneuvojan haastattelu 19.10.2022.

Anttila, T. 2011. Kuinka kirjoitan historiikin. Historiikki Punaisen ristin Mäntän osastolle. Tampereen ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 9.12.2022 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/30302/Anttila_Tuomas.pdf?sequence=2&isAllowed=y.

Asetus metsänhoitoyhdistyksistä 13.7.1951/422.

Harju, A. 2002. Sallan metsänhoitoyhdistyksen historia. 1952–2002. Tekstiedosto. Yksityinen arkisto.

Hänninen, J. 2022. Metsänhoitoyhdistys Salla ry:n toiminnanjohtajan haastattelu 21.10.2022.

Katajala, K. 1990. Historiikinkirjoittajan opas. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura. Viitattu 3.1.2023 https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/170150/JU_Historiikinkirjoittajan_opas_opt.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki 8.4.2016/227.

Kiviniemi, M., Toro, J., Juutinen, H. & Sahi, A. 2001. Päätöksentekijänä metsänhoitoyhdistyksessä. Helsinki: Metsälehti Kustannus.

Kolehmainen, S. 2014. Metsälain muutos tuo metsänomistajille valinnanvapautta ja vastuuta. YLE 19.8.2014. Viitattu 8.11.2022 <https://yle.fi/a/3-7419046>.

Laki Lapin vajaatuottoisien metsien uudistamisesta 30.12.1996/1348.

Laki metsänhoitoyhdistyksistä 10.7.1998/534.

Laki metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta 20.12.2013/1090.

Leiwo, H. 2014. Hyvä historiikki kertoo muutakin kuin helpot ja silooset asiat. YLE 16.11.2014. Viitattu 22.12.2022 <https://yle.fi/a/3-7631439>.

Metsäkeskus 2022a. Kemera on jatkumassa vuoden 2023 loppuun. Viitattu 5.12.2022 <https://www.metsakeskus.fi/fi/ajankohtaista/kemera-on-jatkumassa-vuoden-2023-loppuun>.

Metsäkeskus 2022b. Uusi kannustejärjestelmä – metka. Viitattu 10.12.2022 <https://www.metsakeskus.fi/fi/metsatalouden-tuet/uusi-kannustejarjestelma-metka>.

Metsälaki 20.12.2013/1085.

Metsänhoitoyhdistykset 2022a. Metsänhoitoyhdistykset. Viitattu 20.12.2022 <https://mhy.fi/metsanhoitoyhdistykset>.

Metsänhoitoyhdistykset 2022b. Avoimet työpaikat. Viitattu 19.12.2022
<https://mhy.fi/avoimet-tyopaikat>.

Metsänhoitoyhdistykset 2022c. Jäsenedut. Viitattu 3.12.2022
<https://www.mhy.fi/salla/jasenedut>.

Metsänhoitoyhdistys Salla ry 2022a. Valtuuston kokouspöytäkirja 14.12.2022.
Yksityinen arkisto.

Metsänhoitoyhdistys Salla ry 2022b. Valokuvia. Yksityinen arkisto.

Metsänparannuslaki 13.7.1987/140.

Niemelä, K. 2004. Sodan ja rauhan töissä – Muistelmia nuoruudesta, sotavuosilta ja työelämästä.

Pohtila, T. 2023. Viisi metsänhoitoyhdistystä yhdistyy Lapissa ensi vuoden alusta – mukana Itä-Lapin ja Sallan yhdistykset. Koti-Lappi 20.1.2023. Viitattu 21.1.2023 <https://www.kotilappi.fi/artikkeli/viisi-metsanhoitoyhdistysta-yhdistyy-lapissa-ensi-vuoden-alusta-mukana-ita-lapin-ja-sallan-yhdistykset-271007279/>.

Tapio 2022. Tapion tarina. Viitattu 1.1.2023 <https://tapio.fi/tietoa-tapiosta/tapion-tarina/>.

Valtioneuvosto 2022. Tänäpään hyväksytty luonnonsuojelulaki on tärkeä edistysaskel luontokadon torjunnassa. Viitattu 15.12.2022 <https://valtioneuvosto.fi/-/1410903/uusi-luonnonsuojelulaki-hyvaksytyy>.

Virkkula, J. 2022. Metsänhoitoyhdistys Salla ry:n metsäneuvojan haastattelu 13.9.2022.

Äijälä, O., Koistinen, A., Sved, J. Vanhatalo, K. & Väisänen, P. 2019. Metsänhoidon suositukset. Tapion julkaisuja.

LIITTEET

Liite 1. Metsänhoitoyhdistys Sallan 70-vuotishistoriikki

Metsänhoitoyhdistys Sallan historia

70-vuotishistoriikki

Emilia Pekkala

Alkusanat

Sallan metsänhoitoyhdistyksen perustamisesta tulee kuluneeksi 70 vuotta 17. lokakuuta 2022. Yhdistystä Sallaan oli tuolloin vuonna 1952 perustamassa 21 metsänomistajaa ja toimintaa käynnistettiin Lapin metsänhoitolautakunnan avustuksella. Oma neuvoja yhdistykselle palkattiin vuoden 1954 alusta ja toimitilat hankittiin jo saman vuoden syksyllä. Vähitellen töiden lisääntyttyä palkattiin toinen neuvoja vuonna 1956.

Ensimmäiset vuodet yhdistyksen neuvoijilla kuuluivat pääasiassa leimausten parissa. Puutavara kävi hyvin kaupaksi ja Sallaa rakennettiin voimakkaasti, joten puuta tarvittiin. Metsästä saatiin sekä tuloa että rakennustavaraa. Tärkeä työllistäjä alkuvuosina oli Sallan yhteismetsä, jonka leimaukset tulivat yhdistyksen hoidettavaksi heti alkuvuosina, vuonna 1955. Leimausten lisäksi hankintapalvelu oli tärkeä yhdistyksen työllistäjä ja tulonlähde alkuvuosikymmeninä. Hankintaa hoidettiin paljon varsinkin Sallan yhteismetsästä. Vuonna 1956 tehtiin Sallan kunnan kanssa sopimus polttopuunhankinnasta kunnan omistamiin laitoksiin, mikä työllistikin yhdistystä 1980-luvun lopulle saakka.

Metsänomistajien neuvontaa aloitettiin 1950-luvulla tupailtojen merkeissä. Aiheena oli muun muassa risusavottojen käynnistäminen. Taimikonhoitoa aloiteltiin varovasti, mutta metsänomistajien pitkään vieroksuma harvennussarka lähti tosissaan käyntiin vasta 1970-luvulla, kun yhdistykseen palkattiin lisää työntekijöitä ja pystyttiin keskittymään paremmin myös taimikonhoitoihin. Työtä on pyritty tekemään houkuttelevammaksi erilaisten kampanjoiden ja koneellistamisen avulla. Energiapuun korjuu Sallan lämpölaitokselle 1980-luvulla innosti myös taimikonhoitoon. Taimikoista onkin huolehdittu hyvin sen jälkeen, kun isännät saatiin vähitellen uskomaan työn tuloksiin. Pitkäjänteisen työn tuloksena ovat olleet Lapin läänissä useana vuonna parhaiten hoidetut taimikot sekä mahdollisuus viime vuosina lisääntyneeseen metsien koneelliseen ensiharvennukseen. Yhteensä yhdistyksen toimesta taimikon- ja nuorten metsien hoitoa on tehty noin 50 000 hehtaaria.

Metsänviljely oli vähäistä vielä 1970-luvulle saakka. Metsiä uudistettiin 1950–60-luvuilla lähinnä mäntyä kylvämällä. Maanmuokkauksen koneellistamisen myötä viljelyn painopiste siirtyi istutukseen. Lapin lain aikaan 1980–90-luvulla vajaatuottoisia metsiä uudistettiin ja metsänhoitotöitä tehtiin runsaasti. Metsiä uudistettiin 1980-luvulla keskimäärin 2 100 hehtaaria vuodessa, parhaimpana vuonna istutettiin 7 miljoona tainta 2 900 hehtaarille. Puumarkkinoiden heikentyminen 1990-luvun alussa, sen seurauksena vähäiset hakkuut sekä metsänparannusrahoituksen pieneneminen vähensivät metsänuudistusta. Yhteensä metsiä on istutettu ja kylvetty 70 vuoden aikana noin 57 000 hehtaaria.

Yhdistys on ollut tärkeä työnantaja kunnan alueella. Toimihenkilöiden lisäksi yhdistys on työllistänyt vuosien saatossa lukuisia sallalaisia metsäalan yrittäjiä, metsureita, koululaisia ja metsäalan opiskelijoita. Koululaisia palkattiin 1980–90-luvuilla vuosittain kymmenittäin metsänviljelytöihin. Energiapuuprojekti työllisti 1980-luvulla jopa yli 200 tilapäistä työntekijää vuosittain. Viime vuosina metsänhoitoyhdistys on työllistänyt vuosittain noin 5–10 metsuria lähinnä taimikonhoitoihin, nuorten metsien hoitoihin ja metsänviljelyyn. Parhaimmillaan yhdistys on työllistänyt viisi toimihenkilöä ja kaksi toimistotyöntekijää. Tällä hetkellä yhdistyksen jäseniä palvelee neljä neuvojaa ja

toimistonhoitaja. Toimistopalvelut hoidetaan tällä hetkellä ostopalveluna Metsänhoitoyhdistys Itä-Lapin toimesta.

Metsätalous on ollut jo pitkään jatkuvassa muutostilassa, sillä luonnonmukaisuus on vallannut alaa ja lainsäädäntö on uudistunut. Vuoden 2001 aikana yhdistyksessä otettiin käyttöön Metsä-GPS ja paikkatietojärjestelmä – ne lienevätkin alkusysäys tietotekniikan maailmaan metsäalalla. Muutokset ovat vaatineet koulutusta niin toimihenkilöille kuin metsänomistajille, jotta on pysytty ajan hermolla. Uuden metsänhoitoyhdistyslain myötä metsänomistaja saa kuulua haluamaansa metsänhoitoyhdistykseen tai jäädä kokonaan ulkopuolelle, joten metsänhoitoyhdistyksen on itse ansaittava ja säilytettävä jäsenensä.

Tulevina vuosina Sallan metsänhoitoyhdistyksen työpanokset tulevat kohdistumaan korjuupalvelun kehittämiseen, nuorten metsien hoitoon, metsänomistajien koulutuksen ja valtakirjakauppojen lisäämiseen. Metsänomistajien palvelua pyritään monipuolisesti parantamaan ja kehittämään joka alueella. Tällä hetkellä vuonna 2022 yhdistyksellä on 1 100 jäsentä.

Historiikissa on käytetty lähteinä yhdistyksen toimintakertomuksia sekä hallituksen ja valtuuston kokouspöytäkirjoja. Lisätietoa historian kulusta on saatu myös haastatteleamalla yhdistyksen toiminnassa mukana olleita henkilöitä. Valokuvia työhön on kerätty neuvojien ja luottamusmiesten omista kansioista. Valitettavan harvoin vain kamera on kulkenut eri tapahtumissa mukana. Historiikissa mainitut rahamäärät ovat aina silloista rahaa. Puutavaran mittayksiköt muuttuivat vuonna 1972 kuutiojaloista ja pinokuutiometreistä kuutiometreiksi. Puutavaran mittayksiköt on historiikissa muutettu kuutiometreiksi kuutiojaloista kertoimella 0,028 ja pinokuutiometreistä kertoimella 0,65. Vuoteen 1960 tukkipuu mitattiin kuutiojalan lisäksi myös runkolukuna. Pelkät runkolukuina ilmoitetut tukkimäärät on muutettu kuutiojaloksi kertoimella 7,5.

Haluan lämpimästi kiittää Metsänhoitoyhdistys Sallaa mielenkiintoisesta ja monipuolisesta työtehtävästä. Lisäksi haluan kiittää haastattelemani henkilöitä. Haastattelujen avulla olen päässyt monipuolisesti tutustumaan yhdistyksen värikkääseen historiaan ja sen muutoksiin.

Sallassa 14.12.2022

Emilia Pekkala

Sisälllys

Metsänhoitoyhdistys Salla	1
Metsävarat Metsänhoitoyhdistys Sallan toimialueella	1
Metsänhoitoyhdistyksen jäsenet	3
Perustaminen ja toiminnan aloittaminen	5
Toimintaperiaatteet ja hallinto	6
Toimihenkilöt	13
Toimitilat	16
Metsänhoitoyhdistyksen taloudellinen tilanne	17
Katsaus puumarkkinatilanteeseen yhdistyksen toimiaikana	18
Metsänhoitoyhdistys Sallan tarjoamat palvelut	30
Puukaupalliset palvelut	30
Metsänhoito	40
Arviointi ja suunnittelu	56
Energiapuun korjuu	57
Tuloksia metsänuudistamisen onnistumisesta Lapin lain nojalla viljellyillä alueilla	59
Kilpailutoiminta	61
Sallan metsänhoitoyhdistys työllistäjänä	63
Yhteistyö Sallan, Värriön ja Liesjoen yhteismetsien kanssa	67
Metsätuhot yhdistyksen alueella	69
Metsätalouden muutokset 1990-luvulla	72
Lakimuutoksista 2000-luvulla	74
Hanketyöskentely	78
Metsänhoitoyhdistyksen tulevaisuus	81
Poimintoja pöytäkirjoista vuosien varrelta	82
Lähteet	88
Haastattelut	89

Metsänomistajat

Metsänhoitoyhdistys Salla

Metsänhoitoyhdistys (MHY) on metsänomistajien rahoittama ja hallinnoima yhdistys, joka edistää ja valvoo toimialueellaan yksityismetsätaloutta. Tarkoituksena on edistää metsänomistajien harjoittaman metsätalouden kannattavuutta ja tarjota metsänomistajien tarvitsemia palveluita, sekä olla erityisesti oman toimialueensa asiantuntijoita. Yhdistys voi esimerkiksi selvittää avustusvarojen saatavuuden sekä hakea mahdollisia valtion avustuksia

metsänomistajan puolesta. Yhdistys antaa koulutusta ja neuvontaa ajankohtaisiin metsäasioihin liittyen. Metsänhoitoyhdistyksen tavoitteena on edistää metsien kestävää hoitoa – tyypillisimpiä metsänhoitotöitä ovat metsänuudistamisiin ja taimikonhoitoihin liittyvät työtehtävät. Toiminta rahoitetaan vuosittain määriteltävän jäsenmaksun sekä palveluliiketoiminnan avulla.

Metsävarat Metsänhoitoyhdistys Sallan toimialueella

Luonnonvarakeskuksen Valtion Metsien Inventoinnin 12. tulosten perusteella (mitattu vuosina 2014–2018) Sallan kunnan alueella on metsätalousmaata yhteensä 562 451 hehtaaria, josta yksityisomistuksessa sekä yhteisöjen

ja yhtiöiden omistuksessa on noin 280 000 ha ja valtion omistuksessa 285 176 hehtaaria. Alla olevassa kaaviossa 1 on taulukoituna Sallan kunnan alueella olevat metsätalousmaat ja niiden omistusmuodot.

	Metsämaa (ha)	Kitumaa (ha)	Joutomaa (ha)	Muu metsätalousmaa (ha)	Yhteensä (ha)
Yksityisomistus	127 800	35 286	25 987		189 074
Yhteisöt	55 574	12 397	8464		76 435
Yhtiöt	7833	2423	1505		11 766
Valtio	170 844	65 334	8661	1827	285 176
Yhteensä	362 052	115 440	8607	1827	562 451

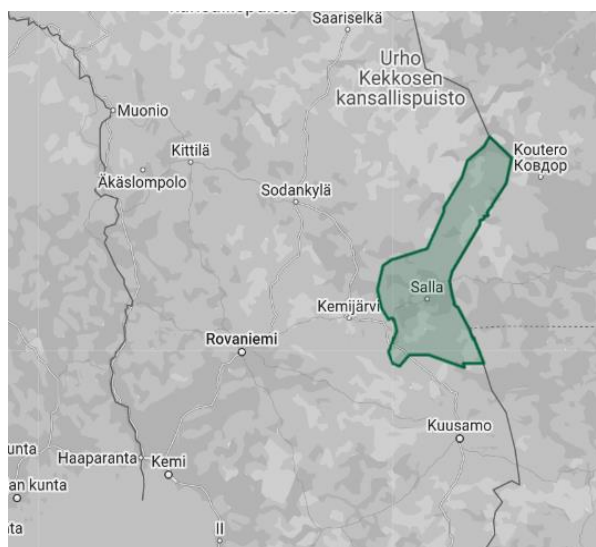
Kaavio 1: Metsävarat Sallan kunnan alueella (VMI12).

Suurin osa Sallan kunnan alueen metsistä on nuorta kasvatusmetsää, jopa 41 prosenttia. Vuonna 2002 nuorten kasvatusmetsien osuus metsämaasta oli 48,4 prosenttia eli lähes puolet. Alla kaaviossa 2 on taulukoituna Sallan

alueen metsien kehitysluokat ja niiden pinta-alat (ha) ja prosentuaalinen osuus (%) kokonaismetsämaasta. Tiedot on saatu Valtion Metsien Inventointien 12. tuloksista.

Kehitysluokka	Pinta-ala (ha)	Prosentuaalinen osuus (%)
Aukea uudistusala (A0)	2467	0,68
Pieni taimikko (T1)	14 575	4,02
Varttunut taimikko (T2)	27 552	7,60
Ylispuustoinen taimikko (Y1)		
Nuori kasvatusmetsikkö (O2)	150 231	41,49
Varttunut kasvatusmetsikkö (O3)	79 453	21,94
Uudiskypsä metsikkö (O4)	86 263	23,82
Suojuspuumetsikkö (O5)		
Siemenpuumetsikkö (S0)	1510	0,41
Eri-ikäisrakenteinen metsä		

Kaavio 2: Puuston kehitysluokkien osuudet Sallan kunnan alueen metsämailla (VMI12).

Metsänhoitoyhdistys Sallan toimialue

Metsänhoitoyhdistyksen jäsenet

Sallan metsänhoitoyhdistys pyrki alkuaikoina hankkimaan tehokkaasti uusia jäseniä. Vuoden 1957 pöytäkirjoissa on mainittu, että hallituksen jäsenet valtuutettiin ottamaan yhteyttä maatalousmiehiin jäsenmäärän lisäämiseksi. Lisäksi hallituksen jäsenten tuli jokaisen kerätä vuoden aikana 10 uutta jäsentä. Kampanjoita jäsenten hankkimiseksi on pidetty myöhemminkin. Esimerkiksi vuonna 1976 lautakunnan alueella oli kilpailu, jossa hallituksen jäsenen tuli kerätä 20 ja teknikon 30 uutta jäsentä. Kerääjien kesken arvottiin maaottelumatka.

Vuonna 1999 voimaan tulleen metsänhoitoyhdistyslain mukaan kaikki täyttä metsänhoitomaksua maksavat yli 12 hehtaaria metsää omistavat metsänomistajat olivat automaattisesti jäseninä siinä metsänhoitoyhdistyksessä, jonka alueella heidän metsälönsä sijaitsee. Jos metsää oli useamman metsänhoitoyhdistyksen alueella, metsänomistaja on jäsenenä kaikissa näissä yhdistyksissä. Aikaisemmin yhdistyksen jäsenyyttä piti anoa ja hallitus hyväksyi uudet jäsenet. Metsänhoitoyhdistyksen jäsenyydestä pystyi eroamaan ilmoittamalla siitä kirjallisesti metsänhoitoyhdistykselle. Jäsenyydestä eroaminen ei kuitenkaan vapauttanut metsänomistajaa metsänhoitomaksusta, vaan vei mahdollisuuden käyttää päätösvaltaa jäsenäänestyksessä.

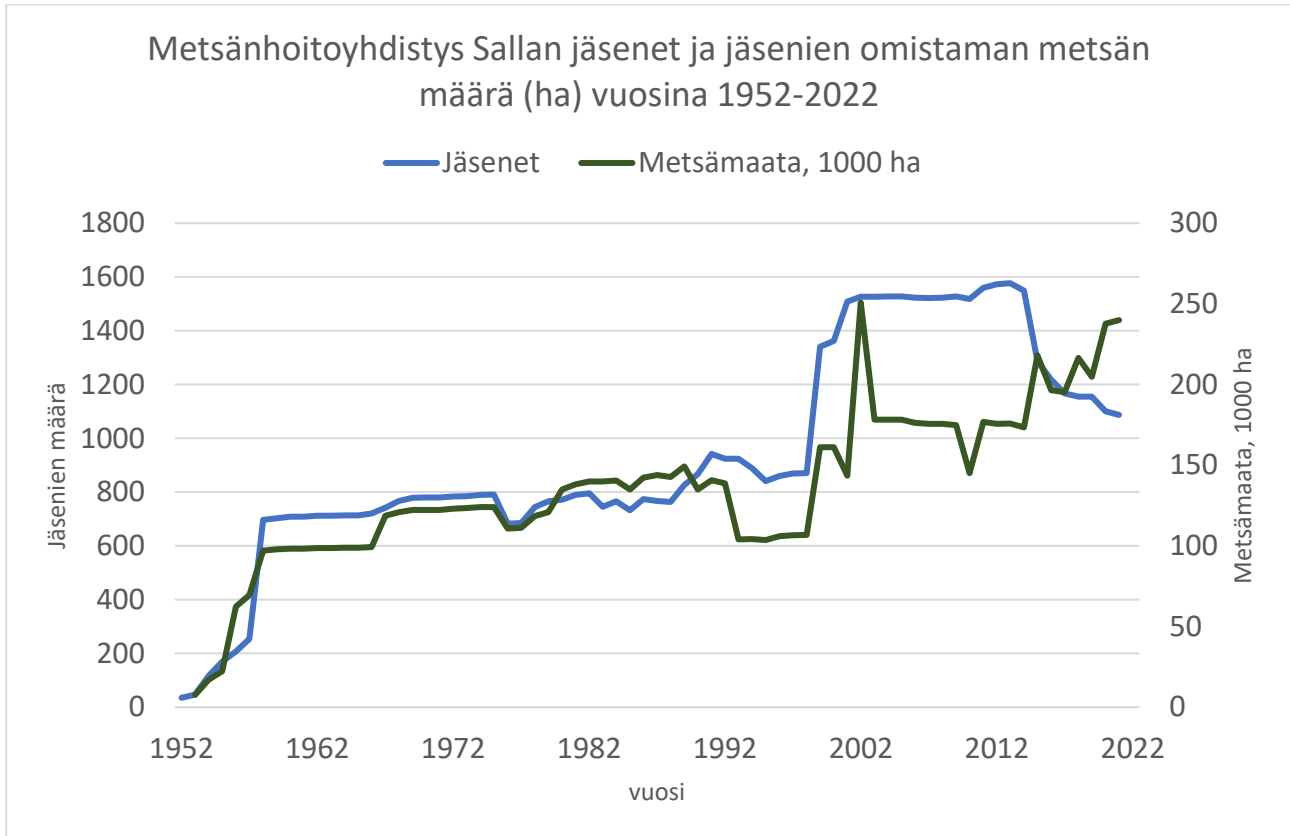
Viimeksi metsänhoitoyhdistyslaki on muuttunut vuonna 2015, jolloin merkittävin muutos oli laissa aikaisemmassa laissa säädetyn metsänhoitomaksun poistuminen. Metsänomistaja pystyi lain voimaan astumisesta lähtien hakeutua haluamansa yhdistyksen jäseneksi tai jäädä kokonaan metsänhoitoyhdistystoiminnan ulkopuolelle. Lain muutoksen jälkeen yhdistyksen on omalla toiminnallaan

hankittava uudet jäsenet ja toisaalta säilytettävä vanhat.

Jäsenrekisteristä on poistettu tilansa myyneitä ja edesmenneitä metsänomistajia muun muassa 1990-luvun alussa, mistä johtuvat notkahdukset jäsenmäärässä erityisesti ennen vuosituhannen vaihdetta. Jäsenmäärän suuri kasvu vuonna 1999 johtui jäsenyysperusteiden muuttumisesta uuden metsänhoitoyhdistyslain myötä. Toinen suurempi notkahdus on vuoden 2015 tienoilla metsänhoitoyhdistyslain muuttumisen seurauksena, jolloin eroa-keissa olevat jäsenet erosivat. Muutoin yhdistyksen jäsenmäärä on pysynyt viime vuosina melko tasaisena ja uusiakin jäseniä yhdistykseen on liittynyt. Vuonna 2022 yhdistyksessä on 1100 jäsentä, joiden metsälöiden pinta-ala on 283 715 hehtaaria.

Metsänhoitoyhdistys Salla tarjoaa jäsenilleen mahdollisuuden käyttää sähköistä Oma Metsä-palvelua.

Kaavio 3: Metsänhoitoyhdistys Sallan jäsenet ja jäsenien omistamien metsälöiden pinta-ala vuosina 1952-2022.

Ylläolevassa kaaviossa 3 on nähtävillä Metsänhoitoyhdistys Sallan jäsenmäärän kehitys koko 70 vuoden toimiaikana vuosina 1952-2022. Huomionarvoista taulukossa on se, että metsänomistajien määrä on vähentynyt huippuvuosista, ja silti jäsenien omistaman metsän pinta-ala on kasvanut. Tämä viittaa siihen, että metsän omistus keskittyy yhä suuremmille metsänomistajille, esimerkiksi yhteismetsille ja yhtymille sekä sijoittajille jo nyt, mutta erityisesti myös tulevaisuudessa yhä suuremmissa määrin. Yhdistyksen on kyettävä tarjoamaan palveluita näille yhä suuremmille metsänomistajille tai ne voivat tippua pois yhdistyksen jäsenlistoilta.

Metsätyömiehet tauolla. Kuvituskuva: Sallan sota- ja jälleenrakennusajan museon kuva-arkisto. Kuvaaja Orvo Luoto.

Perustaminen ja toiminnan aloittaminen

Sallan metsänhoitoyhdistystä perustamaan kokoontui 21 sallalaista metsänomistajaa Sallan kunnantalolle 17. lokakuuta vuonna 1952. Kokouksessa olivat paikalla myös päämetsänhoitaja Eero Karppinen, metsänhoitajat Kaarlo Sipi ja Martti Hooli sekä metsätalousneuvoja Kaarlo Niemelä Lapin metsänhoitolautakunnasta. Perustettavan yhdistyksen toimialueeksi määritettiin Sallan kunta ja yhdistyksen säännöiksi hyväksyttiin Keskusmetsäseura Tapijon suunnittelemat mallisäännöt.

Ensimmäisiksi jäseniksi perustamiskokouksessa ilmoittautuivat seuraavat 18 metsänomistajaa: Albin Virkkula, Aulis Mikkola, Olli Vaarala, Johannes Kellokumpu, Oskari Vuolukka, Leander Pirttilä, Arvi Leskelä, Väinö Ailasmäki, Väinö Törmänen, Olli Piisilä, Akseli Hautajärvi, Väinö Hautala, Fredrik Alapoi-kela, Fredrik Narkiniemi, Oskari Isola, Juho Erkki Kursu, Matti Ahola ja Hannes Narkiniemi. Yhdistyksen ensimmäiseen hallitukseen valittiin varsinaisiksi jäseniksi, Väinö Ailasmäki (pj.), Akseli Hautajärvi (vpj.), Olli Piisilä, Oskari Vuolukka, Eino Lahtela ja Viljami Koskela sekä varalle Onni Hietajärvi, Oskari Isola ja Olavi Lassila. Hallituksen sihteeriksi valittiin Kaarlo Niemelä ja rahastonhoitajaksi valittiin Sallan Osuuskassa.

Yhdistyksen ensimmäinen syyskokous pidettiin 8. joulukuuta 1952. Kokouksessa päätettiin liittyä jäseneksi Lapin metsänhoitoyhdistysten liittoon, joka toimi yhdysiteenä yhdistysten välillä ja oli jäsen Maataloustuottajain Keskusliiton (MTK) metsävaltuuskunnassa. Ensimmäiseen toimintasuunnitelmaan vuodelle 1953 kirjattiin mm. neuvojan palkkaaminen sopivana ajankohtana sekä retkeily- ja valistustoimintaa metsänomistajille. Yhdistyksen talous oli alusta alkaen vakaalla pohjalla,

sillä yhdistysten toimintaan, lähinnä metsänhoidonneuvojien palkkaamiseen menevä metsänhoitomaksu oli tullut lakisääteiseksi vuonna 1951.

Ensimmäinen vuosi tultiin toimeen vielä ilman omaa neuvojaa. Apua ja opastusta toiminnan käynnistämiseksi saatiin metsänhoitolautakunnalta. Keväällä 1953 päätettiin kääntyä Sallan yhteismetsän puoleen yhteisen ammattimiehen palkkaamiseksi. Yhteiseksi neuvojaksi palkattiin vuoden 1954 alusta yhdeksän hakijan joukosta metsäteknikko Reino Välimaa Meltosjärveltä. Yhdistys toimi aluksi Välimaan kotona, kunnes yhdistykselle hankittiin toimitiloiksi talo Albin Virkkulalta lokakuussa 1954. Metsänhoidonneuvoja Reino Välimaa kertoo toiminnan olleen alussa hyvin vaatimattomaa. Sallaan tultuaan uusi neuvoja sai käteensä vain muutaman pöytäkirjan ja siitä yhdistyksen toimintaa piti alkaa kehittämään. Arvokasta apua työsarkansa luomiseen Välimaa sai metsänhoitolautakunnasta.

Aluksi neuvojaa työllistivät pääasiassa leimaustyöt. Yhdistyksen töiden lisäksi Välimaa kulki kesällä 1954 metsänhoitolautakunnan luokitustöissä Kemijärvellä ja Simossa. Vuodesta 1955 lähtien yhdistys hoiti myös Sallan yhteismetsän leimaukset. Yhteismetsä tarjosi-kin alkuaikoina paljon työtä yhdistykselle sekä leimauksen että hoitotöiden parissa. Isäntien neuvontaa metsänhoitotöissä käynnistettiin vähitellen tupailtojen merkeissä. Ensimmäisiä käyntiin saatuja metsänhoitotöitä olivat risusavotat. Yhdistyksen työmäärän lisääntyttyä palkattiin toiseksi neuvojaksi vuonna 1956 metsäteknikko Kauko Kauppila Vojakkalasta. Kauppila toimi Sallassa vuoden ja hänen tilalleen valittiin vuonna 1957 metsäteknikko Vilho Sinkkilä Sallasta.

Kuvassa Sallan metsänhoitoyhdistyksen perustajia yhdistyksen 20-vuotisjuhlassa vuonna 1972.

Toimintaperiaatteet ja hallinto

Metsänhoitoyhdistys on metsänomistajien neuvonta- ja palveluelin, jota metsänomistajat itse hallinnoivat ja rahoittavat. Vuonna 1951 voimaan tullut laki metsänhoitoyhdistyksistä säätteli toimintaa alkuaskelista aina vuoteen 1999 saakka, jolloin voimaan tuli uusi metsänhoitoyhdistyslaki. Yhdistyksen tavoitteena on taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä metsätalouden edistäminen. Metsänhoitoyhdistyksen tuottamat palvelut voivat olla metsänhoidon palvelua, puukaupallista palvelua, tiedotusta ja neuvontaa tai metsäsuunnittelua. Palvelut vaihtelevat alueittain, lähtökohtana ovat erityisesti paikalliset tarpeet.

Metsänomistajien maksaman metsänhoitomaksun ja muiden tulojen avulla metsänhoitoyhdistys hankkii riittävän henkilöstön ja muut voimavarat tarkoituksensa ja tehtäviensä toteuttamiseksi. Metsänhoitomaksua

maksoivat vuonna 1999 voimaan tulleen lain mukaan kaikki yli 12 hehtaarin suuruiset metsätilat. Tuolloin voimaan tulleen lain mukaan metsänhoitomaksu koostui kahdesta osasta: kaikille samansuuruisesta perusmaksusta ja valtuuston päättämästä yhdistyskohtaisesta hehtaarimaksusta. Ensimmäisen kerran kaksiosainen metsänhoitomaksu on kannettu vuonna 2001. Metsänhoitoyhdistyslaki päivitettiin viimeksi vuonna 2015, jonka jälkeen metsänomistajalla on vapaus valita, mihin metsänhoitoyhdistykseen kuuluu, tai jättäytyä toiminnan ulkopuolelle kokonaan. Näin ollen metsänhoitomaksusta ei myöskään enää tarvinnut hakea vapautusta. Paikallisia jäsenetuja Metsänhoitoyhdistys Sallan alueella ovat esimerkiksi maksuton puunmyyntisuunnitelma, maksuton metsäveroilmoituksen tekeminen, maksuton neuvonta, maksuton PEFC-sertifiointi sekä mobiilimetsäsuunnitelma.

Vuonna 1951 säädetyn metsänhoitoyhdistyslain mukaan yhdistyksen korkeinta päätäntävaltaa käyttävät jäsenet, eli metsänomistajat, yhdistyksen yleisissä kokouksissa, joita oli vuosittain kaksi. Syyskokouksessa valittiin hallitukseen uudet jäsenet erovuoroisten tilalle ja päätettiin metsänhoitomaksun suuruudesta, toimitusmaksuista ja toimintasuunnitelmasta. Kevätkokouksessa hyväksyttiin edellisen vuoden tilit ja taseet sekä toimintakertomus. Hallituksen jäsenet valittiin kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä kolmannes oli erovuorossa vuosittain. Sallan metsänhoitoyhdistyksen hallituksessa oli kuusi jäsentä. Vuonna 1999 uudistuneen metsänhoitoyhdistyslain mukaan korkeinta päätösvaltaa käyttää äänestyksellä joka neljäs vuosi valittava valtuusto. Valtuuston

kokoukset korvasivat metsänomistajien yleiset kokoukset vuodesta 2001 alkaen. Syksyllä 2000 järjestettiin Sallan metsänhoitoyhdistyksen historian ensimmäiset valtuuston vaalit. Vaaleissa oli 1 458 äänioikeutettua, joista äänioikeuttaan käytti 871 metsänomistajaa. Yhdistyksen valtuustoon valittiin 20 varsinaista ja 8 varajäsentä. Valtuuston koko voi vaihdella yhdistyksen koon mukaan 15–39 jäsenen välillä.

Valtuuston valitseman hallituksen tehtävänä on ottaa ja erottaa toimihenkilöt sekä huolehtia valtuuston kokousten päätösten toimeenpanosta. Hallituksessa on viisi jäsentä, joiden tulee edustaa metsänhoitoyhdistyksen toimialueen eri osia ja erilaisia metsänomistajaryhmiä. Hallituksen toimiaika on kaksi vuotta

Sallan metsänhoitoyhdistyksen hallitus 2001–2002 kokousta kahvin merkeissä.

Sallan metsänhoitoyhdistyksen luottamushenkilöt vuosina 1954–2002

Puheenjohtajat		Varapuheenjohtajat	
Väinö Ailasmäki	1952–1976	Akseli Hautajärvi	1952–1958
Heikki Vaarala	1976–1996	Leander Pirttilä	1959–1961
Matti Alakurtti	1997–1999	Oskari Vuolukka	1962–1964
Erkki Lehtomäki	2000–2008	Lauri Alapeteri	1965–1975
Heikki Kairala	2009–2018	Pietari Pekkala	1976–1982
Sakari Salmijärvi	2019–	Pertti Uutela	1983–1989
		Aaro Hautajärvi	1990–92, 1997–98
		Matti Alakurtti	1993–1996
		Veikko Kurki	1999–2002
		Merja Arola	2003
		Aulis Uimari	2004
		Heikki Kairala	2005–08, 2021–
		Jaana Lassila	2009–2012
		Raimo Harju	2013–2018
		Pertti Aska	2019–2020

Väinö Ailasmäki

Heikki Vaarala

Matti Alakurtti

Erkki Lehtomäki

Sallan metsänhoitoyhdistyksen aikaisempia puheenjohtajia.

Hallituksen jäsenet			
Väinö Ailasmäki	1952–1976	Eero Selkälä	2000–2004
Akseli Hautajärvi	1952–1962	Aulis Uimari	2003–2004
Olli Piisilä	1952–1959	Merja Arola	2003–2004
Oskari Vuolukka	1952–1970	Heikki Kairala	2005–2018, 2021–
Viljami Koskela	1952–1955	Raimo Harju	2005–2008, 2013–
Eino Lahtela	1952–1958	Pekka Kangas	2005–2008, 2011–
Väinö Räsänen	1956–1963	Tapani Seppälä	2005–2010
Martti Törmänen	1959–1990	Jaana Lassila	2009–2016
Leander Pirttilä	1960–1962	Tarmo Leinonen	2009–2012
Valtteri Uutela	1963–1983	Veikko Leskinen	2009–2010
Uula Uutela	1963–1973	Hannu Arola	2011–2012
Lauri Alapeteri	1964–1975	Jarkko Sipola	2013–2016
Pietari Pekkala	1971–1982	Esa Uutela	2013–2016
Johannes Mattila	1974–1983	Pertti Aska	2017–
Pertti Uutela	1976–1994	Marita Leskinen	2017–2020
Heikki Vaarala	1976–1996	Sakari Salmijärvi	2017–
Tapani Seppälä	1983–1997	Jouni Schroderus	2019–2020
Aaro Hautajärvi	1984–1998	Mona-Lisa Kantola	2021–
Reino Poikela	1984–1992		
Matti Alakurtti	1991–1999		
Esa Hautajärvi	1993–2004		
Jouni Väisänen	1995–2002		
Kalle Hautala	1997–1999		
Veikko Kurki	1998–2002		
Erkki Lehtomäki	1999–2008		
Jouni Mattila	1999–2000		
Kari Ollila	2000		

Hallituksen varajäsenet

Oskari Isola	1952–1966
Olavi Lassila	1952–1955
Onni Hietajärvi	1952–1955
Arvid Leskelä	1956–1964
Heikki Vaarala	1956–1975
Albin Virkkula	1965–1977
Toivo Eteläaho	1967–1972
Huugo Ollila	1973–1984
Hannes Narkiniemi	1976–1980
Teuvo Sirviö	1977–1979
Mauno Harju	1980–1992
Aaro Hautajärvi	1981–83, 1999–2000
Hugo Kujala	1985–1993
Heikki Ahola	1985–2000
Mikko Ämmälä	1993–1995
Veikko Kallunki	1994–1995
Markku Kairala	1996–2000
Hannu Lahtela	1995–1998

Matti Alakurtti kelkkailemassa.

Metsänhoitoyhdistys Sallan ensimmäinen valtuusto 2001–2004			
Arvo Aatsinki	Matti Alakurtti	Erkki Alatalo	Merja Arola
Lauri Harju	Aaro Hautajärvi	Markku Kairala	Ilmari Kallunki
Jorma Korhonen	Kari Köpman	Armas Leskinen	Jouni Mattila
Eero Moilanen	Kauko Ollila	Erkki Ruokamo	Matti Tuhkala
Arto Törmänen	Aulis Uimari	Soile Virkkula	Tarmo Yrjänheikki

Metsänhoitoyhdistys toinen valtuusto 2005–2008			
Arvo Aatsinki	Hannu Arola	Merja Arola	Raimo Harju
Teemu Harju	Aaro Hautajärvi	Leo Hautaniemi	Heikki Kairala
Markku Kairala	Pekka Kangas	Jorma Korhonen	Erkki Lehtomäki
Armas Leskinen	Kauko Ollila	Sakari Salmijärvi	Tapani Seppälä
Arto Törmänen	Pekka Vuonnala	Erkki Vuorela	Tarmo Yrjänheikki

Metsänhoitoyhdistys Sallan kolmas valtuusto 2009–2012			
Matti Alakurtti	Hannu Arola	Raimo Harju	Teemu Harju
Markku Kairala	Pekka Kangas	Reino Kantia	Erkki Lehtomäki
Unto Mattila	Kauko Ollila	Mikko Pajari	Eero Selkälä
Arto Törmänen	Esa Uutela	Tarmo Yrjänheikki	Heikki Kairala
Jaana Lassila	Tarmo Leinonen	Veikko Leskinen	Tapani Seppälä

Metsänhoitoyhdistys Sallan neljäs valtuusto 2013–2016			
Matti Alakurtti	Merja Arola	Raimo Harju	Timo Jumisko
Heikki Kairala	Pekka Kangas	Tarmo Leinonen	Veikko Leskinen
Unto Mattila	Mikko Pajari	Sakari Salmijärvi	Jarkko Sipola
Arto Törmänen	Esa Uutela	Tarmo Yrjänheikki	Markku Aatsinki
Hannu Arola	Teemu Harju	Jaana Lassila	Jouni Schroderus

Metsänhoitoyhdistys Sallan viides valtuusto 2017–2020

Hannu Arola	Markku Aska	Pertti Henrik Aska	Raimo Harju
Teemu Harju	Heikki Kairala	Pekka Kangas	Tarmo Leinonen
Marita Leskinen	Veikko Leskinen	Unto Mattila	Mikko Pajari
Sakari Salmijärvi	Jouni Schroderus	Jarkko Sipola	Esa Uutela
Antero Myllykangas			

Metsänhoitoyhdistys Sallan kuudes valtuusto 2021–2024

Hannu Arola	Pertti Henrik Aska	Raimo Harju	Heikki Kairala
Pekka Kangas	Mona-Lisa Kantola	Tarmo Leinonen	Marita Leskinen
Tauno Luukinen	Mikko Pajari	Sakari Salmijärvi	Jarkko Sipola
Heikki Särkelä			

Metsänhoitoyhdistyksen valtuusto kokoontui syyskokoukseen 8.12.2015 Sallan Rajakievarissa

Toimihenkilöt

Metsänhoitoyhdistyksen palveluksessa on hallituksen valitsema toiminnanjohtaja ja tarpeellinen määrä muuta henkilöstöä. Metsäneuvojilla on yhdistyksen sisällä oma neuvoja-alue, jonka metsätalouden tehtävistä ja asiakaskontaktoinneista hän vastaa. Toimistonhoitaja hoitaa taloushallintoon ja asiakaspalveluun liittyviä tehtäviä. Toimistopalvelut on ostettu Itä-Lapin metsänhoitoyhdistyksestä.

Sallan metsänhoitoyhdistyksen ensimmäinen neuvoja, metsätekniikko Reino Välimaa, toimi yhdistyksen vastaavana neuvojana vuoteen 1960 saakka. Välimaan erottua toisena neuvoja ollut Vilho Sinkkilä vastasi neuvonnasta vuosina 1960–79. Sinkkilä hoiti yksin yhdistyksen neuvojan tehtäviä vuoteen 1974 saakka, jolloin toiseksi neuvojaksi valittiin metsätalousinsinööri Veikko Pohtila. Sinkkilän jäätyä eläkkeelle Pohtila toimi yhdistyksen toiminnanjohtajana vuosina 1980–86. Vuosina 1986–95 toiminnanjohtajana oli metsätalousinsinööri Reino Pirttilä ja vuodesta 1995 lähtien tehtävää hoiti pitkään metsätalousinsinööri Vesa Tennilä, aina vuoteen 2015 saakka. Tennilän seuraajaksi valittiin vastikään

koulusta valmistunut metsätalousinsinööri Johanna Kaltiokumpu. Kaltiokumpu hoiti toiminnanjohtajan tehtäviä kolme vuotta, jonka jälkeen toiminnanjohtajan tehtäviin valittiin metsätalousinsinööri Juha Hänninen. Juha hoitaa toiminnanjohtajan tehtäviä edelleen. Enimmillään yhdistys on työllistänyt viisi vakituista toimihenkilöä, toimistonhoitajan ja toimistoapulaisen. Vuonna 2022 yhdistys työllistää toiminnanjohtajan lisäksi kolme metsäneuvojaa sekä toimistonhoitajan, jonka työtehtävät hoidetaan Itä-Lapin metsänhoitoyhdistyksen toimesta.

Juhan toimialueena on Hautajärvi, Oulanka, Ahola-Hirsivaara, Paloperä, Hietajärvi, Niemelä, Kallunki, Selkälä ja Värriön ja Liesjoen yhteismetsät. Karin toimialueena on Märkäjärvi, Salmivaara, Ahvenselkä, Kursu, Lapajärvi ja Pahkakumpu. Jounin toimialueena on Naruska, Saija, Tuohikylä, Varvikko, Vallovaara, Aatsinki, Sallansuu, Onkamo ja Sallansivu. Karin siirtyessä eläkkeelle vuoden 2023 aikana, siirtyy Mikko jatkamaan toimialueen metsäasioita.

Anneli Kellokummun läksiäiset vuonna 2017. Kuvassa vasemmalta toimistonhoitaja Tarja Rintala, toiminnanjohtaja Johanna Kaltiokumpu, hallituksen puheenjohtaja Heikki Kairala, toimistonhoitaja Anneli Kellokumpu ja metsäneuvojat Jouni Virkkula ja Kari Alatalo.

Pikkujoulut vuonna 2022. Kuvassa vasemmalta takarivissä Mikko Mulari, Essi Särkelä, Markus Moilanen, Jukka Viitala, Kalle Juujärvi ja Mika Sivonen. Eturivissä Juha Hänninen, Jouni Virkkula ja Sakari Salmijärvi.

Sallan metsähoitoyhdistyksen toimihenkilöt

Reino Välimaa	1954–1960
Kauko Kauppila	1956–1957
Vilho Sinkkilä	1957–1979
Veikko Pohtila	1974–1986
Eero Vaarala	1978–2003
Vesa Hourula	1979–1985
Heikki Karkkola	1980–2010
Reino Pirttilä	1984–1995
Vesa Tennilä	1985–2015
Jouni Virkkula	1985–
Kari Alatalo	2005–
Johanna Kaltiokumpu	2015–2018
Juha Hänninen	2018–
Mikko Mulari	2022–

Sallan metsänhoitoyhdistyksen vastaavat neuvot ja toiminnanjohtajat vuosina 1952–2022.

Reino Välimaa
Vastaava neuvoja

Vilho Sinkkilä
Vastaava neuvoja

Veikko Pohtila
Toiminnanjohtaja

Reino Pirttilä
Toiminnanjohtaja

Vesa Tennilä
Toiminnanjohtaja

Johanna Kaltiokumpu
toiminnanjohtaja

Juha Hänninen
toiminnanjohtaja

Toimisto

Toimistonhoitaja

Anneli Kellokumpu 1977–2017

Toimistoapulainen

Helena Mattila 1982–1996

Vs. toimistoapulainen

Sari Juujärvi 1989–1991

Toimistonhoitaja

Tarja Rintala 2017–2022

Toimitilat

Yhdistys hankki omiksi toimitiloiksi talon Albin Virkkulalta vuonna 1954. Metsäpirtiksi nimeytyissä tiloissa juotiin tupaantuliaiskahvit syyskokouksen yhteydessä 13.12.1954. Metsäpirtin tiloja kohenneltiin ja remontoitiin useana vuonna. Täysremontti tiloissa tehtiin vuonna 1962 sekä remontoitiin ja tehtiin lisärakennus vuonna 1970. Vuonna 1962 tilat vuokrattiin kokonaan neuvoja Vilho Sinkkilälle, joka vastasi tuolloin yksin yhdistyksen toiminnasta. Sinkkilän olohuone palveli yhdistyksen toimisto- ja kokoustiloina. Henkilökunnan lisääntyessä toimistotilat siirtyivät talon yläkertaan. Vuonna 1981 yhdistys hankki nykyiset tilansa

Koillis-Suomen Säästöpankilta. Aikaisemmin toimitiloina toiminut Metsäpirtti myytiin Vilho Sinkkilälle. Alkuvuosina Metsätalon tilat olivat vielä ahtaat ja toimihenkilöt joutuivat jakamaan huoneita. Tiloja kuitenkin remontoitiin jo vuonna 1988. Viimeisin iso remontti on tehty vuonna 2018, kun kellarikerroksen saunatilat ja toimistotilojen lattiat uusittiin ja laitettiin toimistotilojen ilmanvaihto kuntoon. Metsätalon yläkerrassa ovat olleet vuokralla esimerkiksi Metsäkeskus ja Otso Metsäpalvelut. Tällä hetkellä vuokralla Metsätalossa ovat Pölky Metsä ja Lapin Matkametsä. Lisäksi yläkerran päädyssä on vuokralla oleva asuinhuoneisto.

Metsänhoitoyhdistyksen taloudellinen tilanne

Yhdistyksen talous on pitkään vuosien saatossa ollut vakaa eikä vierasta pääomaa ole tarvittu toiminnan rahoittamiseen. Pitkäaikaisia lainoja on tarvittu kuitenkin toimitilojen hankkimiseen ja remontointiin. Vuonna 1954 ostettiin toimitilat, jonka kiinnelainat siirtyivät yhdistykselle. Lainat maksettiin pois jo seuraavana vuonna. Koillis-Suomen metsänhoitolautakunta tuki talon ostoa antamalla yhdistykselle neljännesmaksuvaroja 500 000 mk. Vuonna 1962 toimitilojen remonttia varten otettiin lainaa Sallan osuuskassasta. Laina saatiin maksettua pois kahdessa vuodessa. Seuraavan kerran vieraaseen pääomaan jouduttiin turvautumaan uusia toimitiloja laajennettaessa ja remontoitaessa vuonna 1988. Lainan viimeinen erä maksettiin vuonna 1995.

Alijäämäisiäkin vuosia on ollut ja negatiivinen tulos on johtunut muun muassa metsänparannustöiden työnjohtokustannusten pienenemisestä. Metsänhoitomaksujen osuus yhdistyksen tuloista oli 1950–60-luvulla 50–60 prosenttia, mutta se oli 2000-luvun taitteessa enää vajaat 10 prosenttia. Yhdistyksen taloudelle tuottoisaa aikaa olivat muun muassa 1980–90-luvun Lapin lain mukaiset metsänuudistustyöt sekä energiapuusavotat 1980-luvulla. Taloutta on kohennettu myös sijoitustoiminnalla eli sijoittamalla osa metsänhoitoyhdistyksen pääomista muun muassa rahastoihin ja tuotto-osuuksiin. Viime vuosina taloutta ovat rasittaneet voimakkaasti nousseet ohjelmistojen IT- ja ylläpitokulut. Yhdistys on hyödyntänyt tehokkaasti metsälautakunnan myöntämiä neljännesmaksuvaroja toiminnan kehittämiseen.

Sallan metsänhoitoyhdistyksen toimihenkilöt 2000-luvun vaihteessa. Vasemmalta: metsäneuvojat Kari Alatalo, Jouni Virkkula ja Heikki Karkkola, toimistonhoitaja Anneli Kellokumpu sekä toiminnanjohtaja Vesa Tennilä.

Katsaus puumarkkinatilanteeseen yhdistyksen toimiaikana

Vilkasta puukauppaa 1950–60-luvuilla

Puukauppa kävi vilkkaana 1950–60-luvuilla. Pieniä hankintakauppoja tehtiin paljon ja hinnat olivat nousussa. Varsinkin sahatavaraa myytiin paljon kunnan alueelta. Esimerkiksi vuonna 1954 yksityismetsänomistajat myivät pysty- ja hankintamyynnillä 40 000 runkoa. Ostajina kaupoissa olivat 1950-luvun alussa Santaholman saha, Kursun saha- ja sähköosuuskunta, Rauma-Repola Oy, Vapo Oy ja muutamat pienemmät välittäjät. Pinotavaraa ostivat pääasiassa Osuuskunta Metsäliitto, Veitsiluoto Oy ja Kemi Oy, mutta kysyntä oli vielä vähäistä. Niinpä muun muassa yhdistyksen syyskokouksessa vuonna 1958 pohdittiin pinotavaran heikkoa kysyntää ja keskusteltiin massatehtaiden laajenuksesta, varsinkin Metsäliiton laajennus herätti keskustelua. Hallitukselle annettiinkin valtuudet hankkia Metsäliiton Selluloosa Oy:n osakkeita 100 000 mk arvosta hankkeen tukemiseksi.

Koillis-Suomen yhteismetsät järjestivät Kemijärvellä 1950-luvun lopulla puuhuutokauppoja, jotka onnistuivat hyvin, sillä hinnat kohoivat 20–30 mk/j³ yhtiöiden hinnoista. Metsänhoitoyhdistyksen yleiskokouksessa vuonna 1960 keskusteltiin puuhuutokaupan järjestämisestä yksityismetsienkin osalta yhteismetsien huutokaupan yhteydessä. Yksityismetsien puuta huutokaupattiinkin jo samana vuonna, mutta menestys jäi heikoksi yhtiöiden rengastumisen vuoksi ja huutokauppaan ei osallistuttu tämän jälkeen.

Kemijärvi Oy varmistamaan puutavaran menekkiä Pohjois-Suomeen

1950- ja 1960-luvuilla puun hinta oli alhainen, ja heräsi ajatus oman sellutehtaan saamisesta Koillis-Lappiin. Ajateltiin, että puu kävisi paremmin kaupaksi, kun lähellä olisi tehdas. Kansanedustaja Olavi Lahtela alkoikin ajaa asiaa eteenpäin ja vihdoinkin vuonna 1959 valtio osoitti varoja tehtaan perustamista varten. Rahoituksen edellytyksenä oli, että Koillis-Lapin alue sijoittaa perustettavan yhtiön osakkeisiin 40 % yhtiön peruspääomasta. Metsätalousneuvoja Kaarlo Niemelä kertoo, että sellutehtaan hankkimisessa Kemijärvelle oltiin innolla mukana. Lautakunnan ja yhdistyksen neuvotat valjastettiin myymään osakkeita ja osakkeet kävivätkin hyvin kaupaksi. Niemelä kertoo olleensa tehtaan perustavassa kokouksessa vuonna 1961 yhdessä yhdistyksen puheenjohtaja Väinö Ailasmäen ja neuvoja Reino Välimaan kanssa. Myös yhdistys sijoitti Kemijärvi Oy:n osakkeisiin ja lähetti edustajan Kemijärvi Oy:n kokouksiin vuoteen 1969 saakka, jolloin metsänhoitoyhdistys luopui osakkeista.

Kemijärvi Oy aloitti ostonsa koivupaperipuulla ja pienpuulla vuonna 1964. Tehdas vihittiin käyttöön 18.4.1965. Tehtaan valmistuminen varmisti pienpuun menekin Sallan alueella sekä nosti myös tukkipuun hintaa, sillä tukin ostajat saivat myytyä tehtaalle kaupassa mukana tulleen kuidun ja pystyivät maksamaan tukkipuullekin parempaa hintaa. 1950-luvulla vihattu koivukin pääsi uuteen arvostukseen, kun alueelle nousi koivua käyttävä tehdas. Veitsiluoto Oy osti Kemijärvi Oy:n vuonna 1969.

Myyntisulusta ennätyskauppihin

Puutavaran menekki oli 1960-luvun alussa hyvä, vaikka eri puutavaralajien hinnat olivat vielä alhaiset. MTK:n metsävaltuuskunta teki pinotavaran hintasuosituksen, jonka myötä pinotavaran pystyhinnat laskivat Sallassa. Puutavarayhtiöt noudattivat tarkkaa kartellilakia puutavaran ostoissa. MTK:n hintasuositukset olivat voimassa vuoden 1965 syksyyn saakka. Tämän jälkeen pinotavaran hinnat laskivat massan heikon ulkomaisen kysynnän vuoksi. Syksyllä 1968 Suomen metsänomistajat tekivät myyntisulun ja Pohjois-Suomeenkin saatiin jälleen hintasuositus, jonka tultua voimaan kysyntä oli hyvä kaikilla puutavaralajeilla ja hinnat olivat nousussa.

Vuonna 1969 Sallan alueelta myytiin puutavaraa enemmän kuin minään muuna hankintakautena tätä ennen. Syynä oli tilojen vapautuminen rajoituksista niiden maksettua tilivelkansa valtiolle. Yhdistyksen toimesta leimattiin tänä vuonna sahatavaraa 61 881 runkoa eli noin 14 112 m³ (504 000 j³) ja pinotavaraa 34 580 m³ (53 200 p-m³), luovutettiin sahatavaraa 6 608 m³ (236 000 j³) ja pinotavaraa 26 000 m³ (40 000 p-m³). Suurin osa luovutetusta puutavarasta kuului Värriön yhteismetsälle. Yhtiöt ostivat leimikot kolmen vuoden ottoajalle, mikä aiheutti tungosta puukaupassa ja laski puutavaran hintaa.

Hinnat suosivat pystykauppoja. Tilat tekivät niin suuria kauppoja, etteivät pystyneet hankimaan niitä omalla väellä. Kysyntä alkoi kuitenkin laskea kaikille puutavaralajeille ja oli heikkoa koko vuosikymmenen. Sallassa ostajina olivat vain Kursun Puu Oy ja Rauma-Repola Oy. Hinnan laskun lisäksi kauppoja vähensi siirtyminen uuteen mittayksikköön vuonna 1972. Sahapuuta meni jonkin verran kaupaksi vielä Kursun Puu Oy:lle, joka osti vanhalla kuutiojalkamitalalla.

Puutavaran kysynnän heikkeneminen 1970-luvun lamakaudella

Puutavaran kysyntää Sallan alueelta on vähentänyt teollisuuden lisääntynyt tuontipuun käyttö. Puutavaran tuonti Neuvostoliitosta alkoi jo 1960-luvulla uitolla Kuolajokea ja Teniöjokea pitkin. Uittotöitä tehtiin yleensä vuorokauden ympäri, mutta työ oli lyhytaikaista, useimmiten vain muutamia viikkoja. Parhaana vuonna puuta uitettiin rajan takaa jopa 96 000 m³. Uitto loppui vuonna 1976, mutta puun tuontia jatkettiin autokuljetuksella Tuntsan, Kelloselän ja Onkamon kautta.

Alhainen puun kantohinta ja suuri hintaero Etelä- ja Pohjois-Suomen välillä sai metsänomistajat miettimään vaihtoehtoja puunhinnan nostamiseksi. Keskusteltiin mm. mahdollisesta yhteistoiminnasta Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun metsänhoitoyhdistysten kanssa kantohintojen korottamiseksi. Vuosikokouksessa 1972 päätettiin yksimielisesti pidättäytyä puunmyynnistä. Kotimaiset suurostajat eivät tehneet hankintakauppoja. Sen sijaan paikkakunnalla liikkui ruotsalaisia ostajia tekemässä hankintakauppoja. Puutavaraa meni yhdistyksen alueelta Ruotsiin kotimaisia ostajia korkeampaan hintaan. Sodan jälkeen puutavaran kysyntä ei ollut ollut näin heikkoa. Vuosikymmenen lopulla myyjät pidättäytyivät myynnistä MTK:n ohjeiden mukaan. Syksyllä 1978 päästiin MTK:n neuvotteluissa hintatasosta yksimielisyyteen, jolloin kysyntä ja tarjonta vilkastuivat ja seuraavana vuonna koivukuidulle ja tukille oli jopa ylikysyntää. Paikalliselle piensahalle Kursuun saatiin hintapiste, jonka myötä sahapuun hinta nousi. Kantohintataso liikkui loppuvuodesta jo hintasuositussopimuksen ylärajoilla. Vuosina 1979–1980 puuta leimattiin yhdistyksen alueella 50 % yli hakkuusuunnitteen. Leimauspaine oli kova ja yhdistyksen alueella hakattiin lamavuosina kertyneitä hakkuusäästöjä.

Aluesuunnittelun ja hankintahakkuiden lisääntyminen 1980-luvulla

Hakkuusuunnitteen voimakas ylittyminen vuosikymmenen taitteessa johti leimausmäärien pienentämiseen tietoisesti, jotta yhdistyksen alueella päästäisiin terveelle pohjalle metsätalouden harjoittamisessa. Leimausmäärät pysyivätkin jatkossa alle hakkuusuunnitteen. Hakkuusuunnitteen ja hakkuumahdollisuuksien väliin jäävää aukkoa pyrittiin paikkaamaan pienpuun korjuulla. Laajempi käyttömahdollisuus pienpuulle avautuikin, kun kuntakeskukseen alettiin suunnitella aluelämpökeskusta vuonna 1982. Isäntiä pyrittiin ohjaamaan pienpuun käyttöön ja neuvonnan tuloksena ensiharvennukset ja pienpuun keruu lisääntyivät huomattavasti. Ruotsiin myytiin yhdistyksen alueelta kuitupuuta vielä 1980-luvun alussa. Isot kaupat Ruotsiin teki Aholanvaara-Hirvasvaaran metsätalousalue. Hankintakaupat ja yhteismyynnit lisääntyivätkin merkittävästi. Aluesuunnittelun merkitys korostui ja se todettiin erääksi tärkeimmäksi toimenpiteeksi metsätalouden edistämiseksi yhdistyksen alueella. Alkuvuosikymmenen puumarkkinat vastasivat hakkuusuunnitteen tasoa.

Vuonna 1983 Sallan metsänhoitoyhdistyksen alueella hintataso laski, mikä johtui teollisuuden yksipuolisesta piensahojen hintapisteiden alentamisesta ja kuusikuitupuun pistehinnan poistamisesta Kemijärven tehtaalla. Havukuitupuun pistehinta saatiin palautettua takaisin vuonna 1985. Enää ei hinnoiteltu mänty- ja kuusikuitupuuta erikseen. Pistehinnan poistumisesta laskettiin aiheutuneen yhdistyksen alueelle 0,6 milj. mk menetykset vuonna 1984.

Vuonna 1984 puukauppaa vilkastuttivat yhdistyksen alueella jo keväällä solmittu hintasuositussopimus sekä juhannuksen tienoilla riehunut Jorma-myrsky. Puukauppatilannetta myrsky ei juuri haitannut, mutta

metsätaloutta ajatellen vaikutus oli vahingollinen, sillä puunmyynti ylitti jälleen hakkuusuunnitteen. Myrskyn ansiosta tosin hankintahakkuiden määrä lisääntyi voimakkaasti.

Vuoden 1985 puumarkkinatilanne oli yhdistyksen alueella poikkeuksellinen. Puutavaran ostajat eivät hintasopimuksista huolimatta suostuneet tekemään hankintakauppoja juuri lainkaan. Suuret yhtiöt toimivat kuin hintasopimuksia ei olisi ollutkaan. Sahapuun kysyntä oli tyydyttävä, vaikka maailmanmarkkinoilla sahatavaran kysyntä huononi. Kursun saha Oy keskeytti sahauksen toistaiseksi, mutta säilyi seisokista huolimatta tukin hintapisteenä vuoteen 1987 saakka. Puunostajat vähenivät. Rauma-Repola Oy osti vain muutamia leimi-koita.

Vuosikymmenen lopussa metsäteollisuuden viennin kasvua vauhditti erityisesti sellun ja paperin hyvä kysyntä. Yhdistyksen alueella puukauppa oli vilkasta ja kaikki puutavaralajit kävivät kaupaksi. Huhtikuussa 1987 voimaan tulleessa hintasuositussopimuksessa sovittiin uusista tukkien mitta- ja laatuvaatimuksista, jotka vähensivät tukin osuutta. Erityisen voimakkaana uudet mitta- ja laatuvaatimukset tuntuivat vanhoissa mäntymetsissä, joissa oksat ja halkeamat vähensivät tukkipuun osuutta entisiin vaatimuksiin verrattuna. Koillis-Suomen piensahat ostivat mäntytukkia hankintakaupoilla, näissä kaupoissa hinta liukui alaspäin ja laatuvaatimuksista tingittiin. Hankintapuun osuus yhdistyksen luovuttamasta puumäärästä oli noin 50 %, seuraavana vuonna 58 %.

Metsäteollisuuden lama 1990-luvulla

Puukaupan vaikeudet alkoivat uusien hintojen myötä vuonna 1990. Hankintakaupat olivat loppuvuoden täysin pysähdyksissä ja puukauppaa käytiin vain pystykauppana. Piensahojen ostot olivat pieniä, eikä hintaliukumia

aikaisempien vuosien tapaan maksettu. Sallassa puuta ostivat 1990-luvun alussa Osuuskunta Metsäliitto, Veitsiluoto Oy, Pölkky Oy, Kemijärven Puutuote Oy, Kurtin Saha ja Lappipaneli Oy.

Metsäsektorin taantuma syveni ja puun hinta romahti vuonna 1991. Edeltäneen 1980-luvun noususuhdanteen aikana Suomessa investoitiin voimakkaasti sellu- ja paperiteollisuuteen. Kysynnän heikennyttyä ylikapasiteetti kiristi kilpailua, alensi tuotteiden maailmanmarkkinahintoja ja johti tuotannon supistuksiin. Suomessa metsäteollisuuden taantumaa syvensi itäviennin supistuminen ja teollisuuden kilpailukyvyyn heikkeneminen. Sahateollisuuden tilaa heikensi vielä erityisesti sahatavaran kysynnän supistuminen kotimaassa. Metsäteollisuuden keskimääräinen käyntiaste v. 1991 oli noin 80 %.

Teollisuuden tarjoama kantohintojen alentaminen sai puunmyyjät pidättäytymään puukaupoista ja asettumaan MTK:n Operaatio Kantohinnan taakse vuonna 1991. Sallan yksityismetsissä hakattiin metsiä pääasiassa vain edellisen sopimuskauden aikaisten kauppohen mukana. Teollisuuden tarjoamat kantohinnat eri puutavaralajeille laskivat keskimäärin 25–50 % ja hankintahinnat 25–30 % edellisen sopimuskauden keskimääräisistä kantohinnoista.

Vuonna 1993 tuli voimaan uusi puun myyntiin perustuva metsäverolaki. Lain voimaantulo vilkasti muutoin jäissä ollutta puukauppaa vuoden 1992 loppupuolella. Kauppaa tekivät uuteen myyntiverotukseen siirtyvät metsänomistajat sekä pitäjän yhteismetsät, joiden oli pakko siirtyä myyntiverotukseen. Kantohinnat laskivat edelleen. Kantohintaa alensivat myös sahapuun tiukemmat laatuvaatimukset. Kaikki puutavaralajit menivät kaupaksi, mutta vuodesta 1990 lähes puoleen pudonnut hintataso ei houkutellut kaupan tekoon. Kuitupuun

reaalihintataso oli alhaisempi kuin 1950-luvulla. Vuonna 1993 luovutettiin puuta 92 % käyttöpuusuunnitteesta. Osa luovutetusta puusta oli vuoden 1992 puolella tehtyjen ns. veroleimikoiden kauppoja.

Vuonna 1995 puukauppaneuvottelujen painopiste siirtyi alueelliselle tasolle kilpailuviranomaisen vaatimuksesta. Hintaratkaisu tehtiin Koillis-Suomen metsälautakunnan alueelle erikseen. Sopimus käynnisti puukaupan, mutta leimaustoiminta ei vilkastunut samassa suhteessa. Metsänomistajat myivät aikaisemmin tehtyjä leimikoita.

Puukauppa kävi suhteellisen vilkkaana loppuvuosikymmenellä pystykaupoissa. Kysyntä kohdistui tukkipuuvaltaisiin leimikoihin. Etenkin mäntypuuvaltaisilla leimikoilla oli hyvä kysyntä, tämä näkyi myös hakkuusuunnitelmien teossa. Vuonna 1997 puutavaralajeista mäntytukin osuus oli n. 30 % ja mäntykuidun 32 %. Mäntypikkutukin kysyntä ja menekki lisääntyivät, kun Kursun saha Oy aloitti jälleen toimintansa. Hankintapuun, erityisesti ensiharvennuspuun menekki oli erittäin huono. Esimerkiksi vuonna 1997 hankintana myytiin noin 18,5 % yhtiöiden ostomäärästä. Sallan metsänhoitoyhdistyksen alueelta puuta ostivat 1990-luvun lopulla Enso Oy, Kurtin Saha Oy, Lapin Metsämarkkinat Oy, Lappipaneli Oy, Osuuskunta Metsäliitto ja Pölkky Metsä Oy.

Vaikeuksia kuitupuun menekissä vuosituhanen vaihtuessa

Vuoden 2000 aikana metsien sertifiointikriteerien huomioiminen metsänhoitoyhdistyksen toiminnassa tuli entistä tärkeämmäksi. Koulutuksen ja neuvonnan tarve lisääntyi metsänomistajien keskuudessa ja heitä koulutettiin esimerkiksi metsien sertifiointiin, Kemera-rahoitukseen ja metsänhoitoyhdistyksen muihin palveluihin liittyen. Tietoa

toiminnasta on jaettu myös Salla-päivillä ja Itä-Lapin Metsänhoitoyhdistyspäivänä, joka oli yhteinen Kemijärven, Pelkosenniemen, Savukosken, Posion ja Sallan metsänomistajille. Lisäksi järjestettiin Etelä-Sallan metsänomistajille saharetkely Kuusamoon. Vuosituhannen taitteessa metsänhoitoyhdistys alkoi kehittämään erityisesti korjuupalvelua ja vuonna 2000 korjuupalveluiden tavoite ylitettiin 19 prosentilla. Korjuupalvelun lisääntymiseen vaikuttivat hyvä hankintapuun menekki, pikkutukin lisääntynyt kysyntä ja riittävä määrä korjuukoneita.

Vuonna 2001 työtä saapuivat helpottamaan Metsä-GPS ja paikkatietojärjestelmä. GPS helpotti ja nopeutti esimerkiksi pinta-alojen laskeamista ja matkan mittauksia sekä antaa paremmat valmiudet tilanrajojen aukaisuun. Aikaisemmin pinta-aloja oli mitattu 50 metrin pituisella nauhalla ja merkattu ruutupaperille periaatteella ”1 ruutu = 50 metriä.” Puukauppa hiljeni talvea kohti mentäessä. Hiljenemisen syynä oli kuitupuun heikko hinta.

Vuosi 2002 oli juhluvuosi – Sallan metsänhoitoyhdistys vietti 50-vuotisjuhlaa! Juhla järjestettiin 19.10.2002 Sallan yläasteen juhlasalissa, ja tilaisuuteen osallistui lähes 200 juhluvierasta. Juhlapuheen piti Metsäntutkimuslaitoksen pääjohtaja Eljas Pohtila ja 50-vuotishistoriikin laati ja esitti Anne Harju (MMM). Juhlassa jaettiin myös ansiomerkkejä luottamus- ja toimihenkilöille, metsätyöntekijöille sekä urakoitsijoille. Tapion hopeisen ansiomerkin sai metsänhoitoyhdistyksen hallituksen pitkäaikainen puheenjohtaja Heikki Vaarala. Tapion ansiomitalin yli 20 vuoden toiminnasta metsänhoitoyhdistyksessä saivat Martti Törmänen, Heikki Karkkola, Eero Vaarala ja Anneli Kellokumpu. Tapion metsätyömerkin saivat maanmuokkausurakoitsija Reino Kivelä, muokkaus koneen kuljettaja Veikko Kurki ja

metsänhoitoyhdistyksen pitkäaikainen etumies Hannu Vaarala.

Metsä-GPS ja paikkatietojärjestelmä vakiintuivat 2002 vuoden aikana ja niistä järjestettiin toimihenkilöille koulutuksia. Toimitaloa paranneltiin, kokoustilat saneerattiin ja rakennettiin keittiönurkkaus. Työlaji, jossa toimintasuunnitelman tavoite ylittyi eniten, oli puunmyyntisuunnitelmat, tavoite 75 000 kuutiometriä ja lopputulos 137 031 kuutiometriä. Edellisenä vuonna tavoitteesta jäätin 64 prosenttia. Määrän lisääntymiseen vaikuttivat puukaupan vilkastuminen ja palvelun maksuttomuus. Myös korjuupalvelun tavoitteet saavutettiin, vaikka puukauppa oli alkuvuodesta odottavalla kannalla. Keväällä Metsäliitto nosti havukuidun hintaa +1€/m³ ja laski samalla latvaläpimittaa yhden senttimetrin - se olikin alkusysäys puukaupan käynnistymiselle. Vilkas kauppa kävi hyvin aina loppusyksyyn saakka, kunnes teollisuudella alkoi olla niin paljon kuitupuuta hankittuna, että ostot tyrehtyivät vähitellen niin, että kaikista kuituvaltaisista leimikoista ei tehty edes ostotarjouksia. Tukkivaltaiset leimikot taas kävivät läpi vuoden hyvin kaupaksi ja niistä käytiin jopa kilpailua.

Raivaussahan testausta Tauno Laitisen toimesta. Kuvituskuva: Sallan sota- ja jälleenrakennusajan museo. Kuvaaja Orvo Luoto.

Metsä-GPS saapui helpottamaan 2000-luvun taitteessa metsäneuvojen työtä.

Metsäverojärjestelmän tuleva muutos lisäsi puunmyyntisuunnitelmien tekoa vuonna 2003, ja niitä tehtiin lähes 20 000 kuutiometrilte enemmän kuin vuonna 2002. Männyn käpyjä keräytettiin keväällä ja syksyllä. Keväällä yhdistys osti käpyjä jopa 215 000 litraa, josta omaan käyttöön metsänhoitoyhdistys osti 15 000 litraa. Syksyn keräyksistä saatiin kokoon vielä noin 9000 litraa. Puukaupan saralla alkuvuonna oli suhteellisen hyvä kysynnän ja tarjonnan tasapaino. Tukin kysyntä oli hyvä ja kilpailu tukista nosti hintaa noin kaksi euroa verrattuna vuoden 2002 lopun hintoihin. Kesälomien jälkeen puukauppa ei kuitenkaan lähtenyt samanlaisella vauhdilla liikkeelle, vaan keväällä saavutettu hintataso putosi ja etenkin kuitupuun hintataso laski. Koivukuidun ostohalukkuus oli olematonta. Pikkuhiljaa alettiin valmistautumaan vuoden 2006 metsäverojärjestelmän muutokseen, joka toi

haasteita sekä metsänomistajille että metsänhoitoyhdistykselle. Veroneuvonnan ja -suunnittelun tärkeys korostui yhä enemmän, ja muutoksen takia puukaupan uskottiin hiljentyvän vuonna 2006. Vuonna 2003 alkoi Sallan metsänhoitoyhdistyksen hallinnoima EU-hanke, jonka pääpaino oli rajalinjojen aukaisussa. Hankkeesta olikin hyötyä ja rajalinjoja saatiin jonkin verran aukaistua ja isäntiä heräteltyä, vaikka työlaji on vaikea kaupattava.

Puunmyyntisuunnitelmien määrä pysyi korkeana, 142 793 kuutiometriä, sen edellisenä vuonna ollessa 152 192 kuutiometriä. Alkuvuoden puukauppa kävikin mukavasti, mutta kesälomien jälkeen tukin hinta laski eurolla ja myöhemmin syksyllä vielä uudestaan euron verran. Syksyllä vuonna 2004 eräs yhtiö alkoi ostaa kuusihiomopuuta ja sen hinta oli noin kolme euroa korkeampi kuin havukuidun. Käpyjen keräys oli jälleen loistava lisä metsänhoitoyhdistyksen toimintaan vuonna 2004.

Tehtyjen puunmyyntisuunnitelmien määrä laski noin 35 prosenttia vuonna 2005, mutta niitä tehtiin kuitenkin yli 106 000 kuutiometriä. Puukaupassa elettiin muutoksen aikaa, sillä vuosi 2005 on viimeinen vuosi, kun pintaalaverotus on voimassa. Metsänhoitoyhdistyksen alueella ei syntynyt myyntiruuhkaa, sillä myyntiä suunnittelevat metsänomistajat olivat myyneet jo hyvissä ajoin ennen muutosta. Jälleen kesäloman jälkeen erityisesti mäntytukin hinta lähti laskuun ja pienempien tukkien mittavaatimukset kasvoivat. Mäntytukkien hinnat laskivat syksyn aikana lähes kolme euroa kuusitukin säilyttäessä hintansa.

Sallan metsänhoitoyhdistyksen valtuusto käsittelee kokouksessaan 5.4.2005 hirvien metsätaloudelle aiheuttamia ongelmia. Valtuusto oli erittäin huolissaan Sallan korkeasta hirvikannasta, sillä Sallassa on paljon nuoria viljelymetsiä ja hirvien niille aiheuttamat tuhot ovat kestämättömiä. Tällöin valtuusto vaati

yksimielisesti, että kaadettava hirvimäärä tulee olla Sallassa vuoden 2005 aikana vähintään 800 kappaletta. Vuonna 2007 Sallan metsänhoitoyhdistyksen valtuusto päätti kokouksessaan esittää Sallan riistanhoitoyhdistykselle ja Lapin riistanhoitopiirille, että Sallan hirvenkaatokiintiöksi määritettäisiin 1000 hirveä ja samalla vaadittiin myös, että kaikki haetut luvat riistanhoitopiirin tulisi myöntää, jotta jatkuvasta hirviongelmasta päästäisiin eteenpäin.

Puukaupan lähtötilanne vuonna 2006 oli poikkeuksellinen metsäverotuksen siirtymäkauden päättymisen vuoksi. Puunmyyntisuunnitelmia tehtiin 141 146 kuutiometriä ja korjuupalvelunkin tavoitteet ylittyivät 28 187 kuutiometrillä. Korjuupalvelun määriä nosti lähinnä puunhinnoissa tapahtuneet muutokset ja palvelun onnistunut ja tehokas markkinointi. Vuoden 2006 toimintasuunnitelmaa tehdessä arveltiin puukaupan olevan hiljaista, ja rauhallista se olikin toukokuun loppupuolelle saakka. Sitten alkoi tykkytuholeimikoiden korjuu. Kesälomien jälkeen puun hinta nousi ja se vilkastutti puukauppaa edelleen, kaupan hiljeneminen näkyi vasta ennen joulua. Kesällä 2006 metsänhoitoyhdistys aloitti koneellisen energiapuun korjuun ja leimikoita olikin hyvin tarjolla. Muita uusia palveluita palveluvalikoimaan olivat metsäteiden rakentaminen ja metsäojien kunnostaminen. Töiden suunnittelua ja toteutusta varten palkattiin määräaikaiseksi toimihenkilöksi Janne Pohtila.

Yksityismetsien rakenteen muuttuminen vajaatuottoisista metsistä nuoriksi hyvin kasvaviksi metsiksi muuttaa väkisin metsänhoitoyhdistyksen toimintaa. 2010-luvun taitetta lähestyessä toimintaa tuli keskittää yhä enemmän taimikonhoitoon, nuorten metsien kunnostukseen ja harvennushakkuisiin, jotta panostukset metsien varhaishoitoon eivät mene hukkaan.

Vuosi 2007 oli puukaupan suhteen ailahtelevainen sekä markkinatilanteen että sääolosuhteiden vaihteluiden vuoksi. Aina syyskuuhun saakka kauppa kävi vilkkaasti, kunnes teollisuuden ostotarpeet olivat täynnä ja puukauppa hiljeni voimakkaasti. Yksityismetsien puukauppamäärä oli vuonna 2007 kaikkiaan 40,5 miljoonaa kuutiometriä, joka on 25 prosentti enemmän kuin vuonna 2006. Metsäteollisuus osti mäntytukkia 40 prosenttia ja kuusitukkia 23 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Myös havukuitupuun ostomäärät nousivat vastaavasti 24 ja 14 prosenttia. Koi-vutukin ja -kuidun ostomäärät nousivat 21 prosenttia kumpikin. Teollisuuden puunkäyttö pysyi kuitenkin suunnilleen samana kuin aikaisempana vuonna, mutta tuontipuuta korvattiin lisäämällä kotimaisen puun käyttöä. Puunmyyntisuunnitelmia tehtiin noin 30 prosenttia enemmän kuin vuonna 2006. Vuosi 2007 oli ennätyspuukauppavuosi ja Sallan yksityismetsistä myytiin puuta noin 235 000 kuutiometriä. Keskimääräiset vuotuiset myyntimäärät ovat olleet aiemmin noin 170 000 kuutiometriä. Puukauppaa vauhditti puun hinnan nouseminen keväästä syksyyn aina lokakuulle saakka. Stora Enso Oy:n Kemijärven tehtaan sulkemispäätös tuli lokakuun lopussa. Tehtaan sulkeminen loi epävarmuutta kuitupuun hintaan ja tietysti metsänomistajiin.

Vuosi 2008 oli täysin vastakohta edeltävälle vuodelle. Puun kysyntä oli maltillista ja vaatimattomampaa talouskasvun ja rakentamisen hiipumisen myötä, mutta tilanne helpottui hetkellisesti, kun Kemijärven tehtaan lopettanut Stora Enso Oy alkoi ostamaan hankintakuitua. Hinta oli jopa niin hyvä, että metsänhoitoyhdistyksen korjuupalveluna uudistettiin vajaatuottoisia kuusikoita ja ne myytiin hankintana, niin saatiin parempi hinta kuin pystykaupalla kuituna myydyistä. Myös entinen toiminnanjohtaja Vesa Tennilä arvioi, että Stora Enso maksoi imagonsa takia ja tavallaan

lohdutukseksi parempaa hintaa. Olihan tehtaan lakkauttamispäätös järkyttänyt koko seutukuntaa.

Suomessa toimivalla metsäteollisuudella oli myös poikkeuksellisen suuret puuvarastot alkuvuodesta. Suuria eroja oli kuitenkin jopa viikkotasolla: vaihteluun vaikuttivat puun myyntuloihin liittyvät verohelpotukset. Huhtielokuussa tehdyt ensiharvennuskaupat olivat käytännössä kokonaisuudessaan verovapaita, jonka seurauksena elokuun kahden viimeisen viikon ostomäärät ylittivät 2 miljoonaa kuutiometriä. Näin ei ollut tapahtunut kertaakaan aikaisemmin. Syksyllä puukauppa kuitenkin hiljeni hinnan alenemisen vuoksi ja tukkien mittamuutoksien myötä. Vuoden 2007 nousun jälkeen palattiin takaisin totutulle 2000-luvun tasolle. Puunmyyntisuunnitelmia tehtiin noin 25 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna ja ostomäärät Sallan yksityismetsistä olivat noin 180 000 kuutiometriä. Hiljaisempina hetkinä koneketjuja ja metsureita työllistettiin sähkölinjojen avaamiseen Kursu-Sallavälillä.

Vuonna 2009 metsäteollisuuden tuotanto Suomessa supistui ja Sallan yksityismetsistä myytiin puuta ennätyksellisen vähän, noin 110 000 kuutiometriä. Koska metsäteollisuudella oli suuret kaadetun puun varastot, kauppa kävi laimeasti marraskuuhun saakka. Joulukuussa puukauppa kuitenkin vilkastui verohuojennuksen päättymisen vuoksi ja silloin ostettiin jopa 37 prosenttia koko vuoden ostomäärästä. Puunmyyntisuunnitelmia tehtiin 67 735 kuutiometriä eli noin 50 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2008.

Markkinaoikeus totesi vuonna 2009, että Osuuskunta Metsäliitto, Stora Enso Oyj ja UPM Kymmene Oyj muodostivat raakapuun ostokartellin vuosina 1997–2004. Ostokartellin puitteissa yhtiöt sopivat keskenään kilpailun rajoittamisesta ja erilaisista toimista puun

hinnan hallitsemiseksi. Yhtiöt vaihtoivat tietoja esimerkiksi hankintamääristä, tehdashinnoista ja korjuukustannuksista. Näin ollen Stora Enso Oyj tuomittiin maksamaan 30 miljoonan ja Metsäliitto 20 miljoonan euron sakkot. UPM Kymmenelle ei määrätty sakkorangaistusta lainkaan, sillä se ilmiantoi kartellin vuonna 2004. Metsäliitto avusti vuonna 2006 Kilpailuvirastoa asian selvityksessä ja pienensi näin omia sakkojaan. Ostokartelli on ollut metsänomistajille tuona aikana taloudellisesti erittäin haitallinen, sillä yllä mainitut yhtiöt ostivat lähes kaiken kotimaisen kuitupuun ja kaikesta raakapuun kaupasta niiden osuus oli noin 80 prosenttia.

Lakiuudistuksia ja suuria metsäteollisuuden investointeja suunnitteilla 2010-luvulla

2010-luvun alussa oli hyviä puukauppavuosia, joihin vaikuttivat esimerkiksi metsäveroetuuk-sien loppuminen vuonna 2011 sekä metsäteollisuuden yleisen markkinatilanteen parantuminen. Taloustilanteen paraneminen nosti kysyntää ja samalla myös hintoja. Metsänhoitoyhdistystä työllistivät myös uudet arviointikohteet, myyrätuhot, ja niitä arvioitiinkin pelkästään vuonna 2011 noin 70 hehtaaria. Vuosi 2011 oli myös runsas käpyvuosi ja käpyjä keräyttiin Sallan pohjoisosista valtion varmuusvarastoon 20 000 litraa ja Värriön yhteismetsälle 9000 litraa. Omiin tarpeisiinsa metsänhoitoyhdistys keräytti käpyjä noin 8000 litraa. Metsäneuvoja Jouni Virkkulan mukaan käpyjä keräävät pitkälti samat henkilöt kuin jo useita vuosia aiemminkin – nuoriso ei ole keräämisestä enää niin kiinnostunut kuin aikaisemmin.

Muutamana keväänä korjuupalveluilla oli rajoituksia kuitupuun toimituksissa, mutta kesälomien jälkeen kaikki kuitupuu, mitä saatiin hakattua, meni kaupaksi. Sallan metsänhoitoyhdistyksen alueelta puuta ostivat 2010-

luvun alussa Stora Enso Oyj, Metsä Group Oy, Pölkky Metsä Oy, Lapin Metsämarkkinat Oy sekä vuodesta 2014 alkaen Lappi Timber Oy (Kemijärven saha) ja energiapuuta Pohjois-Pohjanmaan Metsämarkkinat Oy sekä Vapo Oy.

Vuonna 2011 metsänhoitoyhdistyksen korjuupalvelun kautta korjattiin puuta toiseksi suurin määrä 2000-luvulla. Tuosta korjuumäärästä energiapuun osuus oli noin 15 prosenttia ja yksi koneketju korjasikin ainoastaan energiapuuta. Myös sallalaisten metsien rakenteen takia korjuupalvelu toimii lähinnä harvennushakkuilla, joiden osuus oli korjuusta noin 90 prosenttia. Korjuupalvelun suureen kysyntään vaikuttivat taloustilanteen parane- misen myötä puun hyvä kysyntä ja hinnan nouseminen. Vuonna 2012 kestävän metsätalouden rahoitus (Kamera) muuttui verolliseksi tuloksi.

Metsäteollisuuden markkinatilanne oli vaikea vuonna 2012. Epävarmuuden vuoksi metsäteollisuustuotteiden kysyntä oli vaimeaa edeltäviin vuosiin verrattuna. Suomalaisten tilanne vientimarkkinoilla oli kuitenkin melkoisen hyvä alkuvuonna tapahtuneen euron heikentymisen seurauksena. Paino- ja kirjoituspapereiteollisuuden sekä sahateollisuuden kannattavuus oli heikkoa.

Tuotannon supistuminen metsäteollisuudessa vähensi puun käyttöä vuonna 2012 noin neljän prosentin verran, eli kaksi miljoonaa kuutiometriä, mutta puukauppa kävi silti edelliseen vuoteen verrattuna vilkkaasti. Vuoden 2011 joulukuun myrskyt ja niiden aiheuttamat tuhot lisäsivät puukauppaa vuoden 2012 alkukuukausina. Kokonaisuutena yksityismetsien puukaupamäärä oli 27,8 miljoonaa kuutiometriä, joka olikin lopulta 10 prosenttia enemmän kuin vuonna 2011. Edelliseen vuoteen verrattuna mäntytukin keskimääräinen kantohinta laski kolme prosenttia ja

kuusitukin viisi prosenttia. Koivutukin hinta laski kaksi prosenttia.

Puunmyyntisuunnitelmia tehtiin vuonna 2012 yhteensä 118 067 kuutiota, jossa on edelliseen vuoteen verrattuna huima 40 prosentin lisäys. Puunmyyntisuunnitelmista Liesijoen ja Värriön yhteismetsien osuus oli 12 prosenttia. Hakkuusuunnitelmat kohdistuivat pääsääntöisesti kasvatushakkuihin, joiden osuus pinta-alasta oli 84 prosenttia ja puumäärästä 67 prosenttia. Suomalaisen metsäteollisuuden markkinatilanne oli yleiseen taloustilanteeseen suhteutettuna kohtalainen vuonna 2013. Euroopan vaatimattoman talouskasvun vuoksi kysynnän kehitys oli heikkoa ja se heijastuikin erityisesti paino- ja kirjoituspapereiden kysyntään, mutta puukauppa kävi kuitenkin tasaisesti. Aasian talouskasvu ja Pohjois-Amerikan asuntorakentamisen vilkastuminen näkyi suomalaisten puutuotteiden viennin voimakkaana kasvuna. Kokonaisuutena metsäteollisuuden tuotanto vuonna 2013 kasvoi noin kuusi prosenttia Suomessa (noin 4,5 miljoonaa kuutiometriä). Keskimääräinen kantohintataso oli kolme prosenttia korkeampi kuin vuonna 2012.

Vuoden 2014 aikana kuitupuusta oli ylitarjontaa, hinnat laskivat, ostomäärät vähenivät ja puun energiakäytön lisäämisestä puhuttiin. Tukkipuun kysyntää jo vuonna 2014 vilkastutti seuraavana vuonna Kemijärvellä käynnistyvä Keitele Groupin perustama Kemijärven saha. Tukkipuun hintojen odotettiin nousevan edelleen kilpailun myötä, mutta se ei vastaisi kuitupuusta koituneisiin ongelmiin. Metsäteollisuuden tuotanto kasvoi Suomessa vuonna 2014 kokonaisuutena noin prosentin verran. Puukaupan hiljaisempina hetkinä koneketjuja työllistettiin energiapuuhakkuilla, sillä vuonna 2014 metsänhoitoyhdistys sai sopimuksen Vapo Oy:n kanssa puun toimittamisesta.

Kemera-laki oli muutoksen alla ja uusi laki tuli voimaan vuonna 2015. Laista jäi pois metsänuudistamisen rahoitus, joka vaikutti suoraan siihen, että kaikkein vajaatuottoisimpien metsien uudistaminen loppui kokonaan. Myös rahoitus työllisysehtoihin taimikonhoitoihin ja nuoren metsän hoitoihin jäi pois. Metsänhoitoyhdistyksen metsureiden työllistäminen vaikeutui, sillä lisääntyvien kustannuksien vuoksi metsänhoitotöiden markkinointi oli vaikeampaa.

Vuonna 2015 tuli voimaan myös uusi metsänhoitoyhdistyslaki. Suurin muutos uudessa laissa oli se, että metsänhoitomaksu jäi historiaan ja jäsenyys ja jäsenmaksu muuttuvat vapaaehtoisiksi. Haasteena onkin ollut pitää tarpeeksi yhteyttä metsänomistajiin ja tarjota laadukkaita palveluita, jotta jäsenenä haluttaisiin pysyä jatkossakin. Tästä syystä myöskään jäsenmaksuja ei tullut enää yhtä paljon, joten liiketoimintaa oli pyrittävä kehittämään, jotta talous pysyisi vakaana. Metsänhoitoyhdistys Salla on kuitenkin onnistunut säilyttämään hienon määrän jäseniä ja uusiakin on vuosittain tullut. Internetin käytön yleistyttyä 2010-luvulla myös metsänhoitoyhdistys perusti yrityssivut Facebookiin. Sen avulla on tavoitettu esimerkiksi etämetsänomistajia sekä nuorempia metsänomistajia, joille internet on mieluisa tiedonhakukanava.

Vuonna 2016 sahatavaraa vietiin Suomesta enemmän kuin koskaan aikaisemmin, noin 9 miljoonaa kuutiometriä, hinnan kuitenkin laskeessa neljä prosenttia. Kuitupuun menekkiä hidasti edelleen vaikea markkinatilanne ja ylitarjonta, johon ei saatu helpotusta vielä tulevanakaan vuonna. Vuosi 2016 erosi aiemmista vuosista siten, että Kemera-varoja ei ollut riittävästi käytettävissä ja se vaikutti selvästi metsänhoidon hyvin alkaneeseen positiiviseen kehitykseen.

Vuosi 2017 oli työntäyteinen ja sitä vauhdittivat päättyvät metsänuudistamishankkeet sekä vilkas taimikon- ja nuorten metsien hoitokesä. Metsätilojen sukupolvenvaihdoksia tehtiin ennätysellinen määrä. Vaikeuksilta ei kuitenkaan voitu välttyä: keväällä metsänhoitoyhdistyksen tietojärjestelmään tehtiin kyberhyökkäys. Se käytännössä lamautti kaiken toiminnan kahdeksi viikoksi. Tuolloin tehtiin vaikeita päätöksiä siitä, tulisiko ajaa koko tietojärjestelmä alas ja aloittaa kaikki työ alusta. Hyökkäys kuitenkin saatiin selvitettyä yhdessä kyberturvallisuuskeskuksen kanssa, eikä tiedostoja menetetty. Hyökkäys herätteli metsänhoitoyhdistysväkeä niin Sallassa kuin muualla maakunnassa perehtymään tietoturvaan ja varmuuskopiointiin. Metsäneuvoja Jouni Virkkula muistaa tapahtuman edelleen kuin eilisen päivän. ”Tietokoneita ei saanut auki ja muutama päivä meillä meni ihan ihmetellessä”, Jouni kertoo.

Vuosi 2018 oli hyvä puukauppavuosi. Työtä riitti niin taimikonhoito- ja nuoren metsän hoidon työmaiden suunnittelussa kuin myös puukaupan saralla. Pitkästä aikaa kaikilla puutavara-lajeilla oli kysyntää ja metsänomistajilla olikin myyntihalukkuutta aikaisempien vuosien kuitupuun heikon kysynnän vuoksi. Metsänomistajan näkökulmasta tulevaisuus näytti valoisalta: Pölkky Oy aloitti tuotantolaitoksillaan investointiohjelman, jossa ensimmäisenä investoitiin Kajaanin tuotantolaitokseen 30 miljoonaa euroa. Samalla tukinkäyttö kasvaa noin 200 000 kuutiometriä vuodessa. Myös Kemijärven Biorefin sellutehtaan ympäristölupaa ja investointipäätöstä odotettiin tulevaksi seuraavan kevään aikana. Kunpa tuolloin olisi-kin osattu ennustaa – Boreal Bioref hakeutui myöhemmin konkurssiin vuonna 2020 ja hanke siirtyi Vataset Teollisuus Oy:lle. Hankkeeseen liittyy paljon epäselviä yksityiskohtia vielä tänäkin päivänä, eikä se ole edennyt toivotulla tavalla.

Vuonna 2019 tehtiin töitä taimikonhoito- ja nuoren metsän hoidon työmaiden markkinoinnissa ja suunnittelussa. Puukauppa kävi alkuvuodesta hyvin, mutta pitkään jatkunut positiivinen hintakehitys kääntyi laskuun syksyllä sekä kuitu- että tukkipuun osalta. Talvea kohti mentäessä puukauppa oli vaipunut käytännössä talvihorrokseen. Metsä Fibre alkoi suunnitella Kemiin uutta biotuotetehdasta ja uutinen loikin toivoa alueen metsänomistajiin.

Mieleenpainuva alkava 2020-luku

Vuosi 2020 jää historiaan maailmanlaajuisen koronapandemian vuoksi. Metsänhoitoyhdistyksen toimintaan koronalla ei kuitenkaan loppujen lopuksi ollut kovin suurta vaikutusta, vaan toimintaa pyrittiin jatkamaan mahdollisimman normaalina. Vuonna 2020 metsänhoitoyhdistys siirtyi pitkän odotuksen jälkeen käyttämään SilvaPro-järjestelmää. Myös muita uusia ohjelmistoja otettiin käyttöön esimerkiksi kaukokuljetuksen ohjaukseen ja taloushallintoon. Niin metsänomistajia kuin yhdistyksen työntekijöitä ilahdutti varmistunut päätös Kemin biotuotetehtaan hankkeesta. Investoinnin arvoksi on laskettu noin 1,6 miljardia euroa ja näin ollen se on metsäteollisuuden suurin investointi kotimaahan. Korona aiheutti epävarmuutta metsäyhtiöiden puunostoon, mutta kesän ja syksyn aikana puukauppa pikkuhiljaa virkosi ja erityisesti tukkipuun hinta nousi. Puuta sallalaisista yksityismetsistä ostivat 2020-luvun taitteessa Stora Enso Oyj, Metsä Group Oy, Keitele-Forest, Pölkky Metsä Oy, Pohjois-Suomen Metsämarkkinat Oy ja energiapuuta Vapo Oy.

Liiketoiminnallisesti vuosi 2021 oli haastava. Stora Enso Oyj sulki syyskuussa 2021 Kemin Veitsiluodon sellu- ja paperitehtaat, mikä

heikensi jo ennestään huonoa kuitupuun kysyntää. Veitsiluodon saha jäi vielä toimintaan. Metsätilamarkkinoilla vuosi 2021 oli vauhdikas ja metsämaiden hinnat nousivat rajusti erityisesti Lapissa. Rahasto-omistuksien osuus on kasvanut nopeasti. Puukauppavuosi koettiin kuitenkin kahtiajakoisena, sillä keväällä ja alkukesästä puukauppa kävi hyvin. Kesäkuussa Koillismaalle iskenyt Paula-myrsky kuitenkin aiheutti mittavat metsätuhot ja samalla puukauppaan pahat markkinahäiriöt. Puukauppa pysähtyikin kesällä käytännössä seinään, kun suurin osa metsäyhtiöiden hakkuukoneista siirtyi myrskysavotoille ja muita leimikoita jäi hakkaamatta.

Sahatavaramarkkinoilla oli vuonna 2021 ennätys hinnat ja sahat tekivätkin ennätystuloksia. Myös sellutehtaat tekivät ennätystuloksia kuitupuun alhaisen hinnan myötä. Vuonna 2021 päätettiin vasta käyttöön otettu SilvaPro-järjestelmä korvata LeafPoint-järjestelmällä, jonka odotetaan tulevan käyttöön vuonna 2022. Myös Lapin metsänhoitoyhdistyksien yhteistyötä syvennettiin perustamalla yhteinen viestintä- ja markkinointitiimi ja aloitettiin yhteisten uutiskirjeiden lähettäminen kuukausittain. Useat Pohjois-Suomen sahat, kuten Pölkky, Kuhmo ja Junnikkala, kertoivat isoista investointipäätöksistä. Näistä merkittävin on Junnikkalan Oulun uuden sahan rakentaminen, joka lisää tukin käyttöä Pohjois-Suomessa noin 0,8 miljoonaa kuutiometriä. Venäjän helmikuussa 2022 käynnistämä hyökkäyssota Ukrainaan järkytti koko maailmaa. Sodan seurauksena puun tuonti Venäjältä lopetettiin kokonaan. Pitkästä aikaa kuitupuulla on erinomainen kysyntä ja hintaodotukset ja hinnan kehitys positiivinen. Toisaalta talouteen ja tukkipuun kysyntään sota on aiheuttanut epävarmuutta.

Sallalaista metsää, jossa tehty ennakkoraivaus ja ensiharvennus.

Moto tekemässä energiapuuhaakkuuta.

Metsänhoitoyhdistys Sallan tarjoamat palvelut

Puukaupalliset palvelut

Hankintapalvelu on ollut tärkeä yhdistyksen työllistäjä ja tulonlähde alkuvuosikymmeninä. Vuonna 1956 tehtiin Sallan kunnan kanssa sopimus polttopuun hankinnasta kunnan omistamille laitoksille. Tämä työllistikin yhdistystä 1990-luvulle saakka, jolloin polttopuun tarve loppui koulujen siirryttyä öljylämmitykseen. Vuonna 1957 yhdistys sai hoitaakseen myös Sallan yhteismetsän sahapuun hankinnan ja sen mukaan, miten neuvojan aika riitti, otettiin tukkien hankintoja myös yksityismetsistä. Vuodesta 1968 yhdistys on suorittanut kaikki Värriön yhteismetsän hankintaan ja puukauppaan liittyvät työt. Liesjoen yhteismetsän hankinta ja valvonta tulivat yhdistyksen hoitoon vuonna 1969. Hankinnat työllistivätkin yhdistyksen kahta neuvojaa 1960-luvulla niin, että puolet työajasta kului hankintojen hoitamiseen.

Puukauppojen avustamisen lisäksi yhdistyksen toimenkuvaan on kuulunut myös puukaupan valvominen. 1960-luvulta lähtien on valvottu yksityisten metsänomistajien hankinnan lisäksi myös kunnan ja seurakunnan hankintoja. 1960-luvun alusta on tehty myös ostajien ja myyjien puolesta sahapuiden kontrollimittoja. Mittausapua on annettu paikallisille sahoille ja muille tarvitsijoille.

Yhteismyyntiä alettiin kehittää yhdistyksen toimialueella 1960-luvun lopulla. Saijan alueen metsänomistajat olivat tässä asiassa ensimmäisenä liikkeellä. Vuoden 1969 syyskokouksessa maanviljelijä Theodor Lehtimäki selosti Saijan yhteismyyntihanketta ja kertoi isäntien saaneen suurkauppalisän lisäksi yhteismyyntilisää 4-5 mk/j³. Vuonna 1976 Saijalle perustettiin metsätalousalue, jossa oli

jäsenenä 23 metsänomistajaa. Hautajärvelle metsätalousalue perustettiin seuraavana vuonna. Edellisten lisäksi perustettiin vielä vuonna 1979 Salmivaaran, Ahvenselän ja Aholanvaara-Hirvasvaaran, vuonna 1982 Kellosekä-Aatsingin, sekä vuonna 1984 Vallovaaran metsätalousalueet. Yhteistyöllä saavutettiin etuja niin puukaupassa, aurauksissa kuin viljelytöissä.

Vuonna 1995 voimaan tullut uusi kilpailulaki muutti puukauppaa niin, ettei metsätalousalueilla ole enää merkitystä. Metsänhoitoyhdistyslaki rajoitti palveluiden tuottamista puun ostajille ja erityisesti metsänhoitoyhdistysten puukaupallista toimintaa. 1980-luvulla puukauppaa käytiin pääasiassa ostajan lukuun. Hankintapalveluja tuotettiin muun muassa Osuuskunta Metsäliitolle. Puun toimittamista voidaan edelleen tehdä maanomistajan myöntämän valtakirjan ja puun ostajan kanssa tehdyn sopimuksen perusteella. Puun korjuu ostajan toimeksiannosta on kielletty lukuun ottamatta energiapuuta ja metsänhoitoyhdistyksen toimialueen pienyritykselle toimitettua puuta.

Metsänomistajat tarvitsevat nykyään entistä enemmän ajan tasalla olevaa tietoa puukaupan perustaksi, mikä on lisännyt metsänhoitoyhdistysten asiantuntijapalvelujen tarvetta. Yhdistyksen puukaupallinen peruspalvelu on markkina- ja hintatilanteesta tiedottaminen metsänomistajille. Sallan metsänhoitoyhdistys aloitti puunhintaseurannan yhteistyössä Pohjois-Suomen Mhy-liiton kanssa vuonna 1997. Metsänomistajalähtöistä ja luotettavaa tietoa on saatavana omasta metsänhoitoyhdistyksestä.

Pisimmillään puukaupallinen palvelu on metsänomistajan puun toimittamista metsästä puun käyttöpaikalle. Puunkorjuuta yhdistys hoiti jo 1950-luvulla. Tuolloin metsureiden hakkaamia puita kuljettamaan valjastettiin 10-20 hevosmiehen ajoporukoita. Nykyisin korjuu hoituu täysin koneellisesti. Aiemmin hankintaa on useimmiten hoidettu yhdellä ketjulla ennen 2000-lukua, mutta tarvittaessa käytössä on ollut neljäkin koneketjua. Hakkuissa on keskitytty pääasiassa kasvatushakkuisiin ja toisinaan yksi koneketju onkin hakanut pelkästään energiapuuhakkuukohteita.

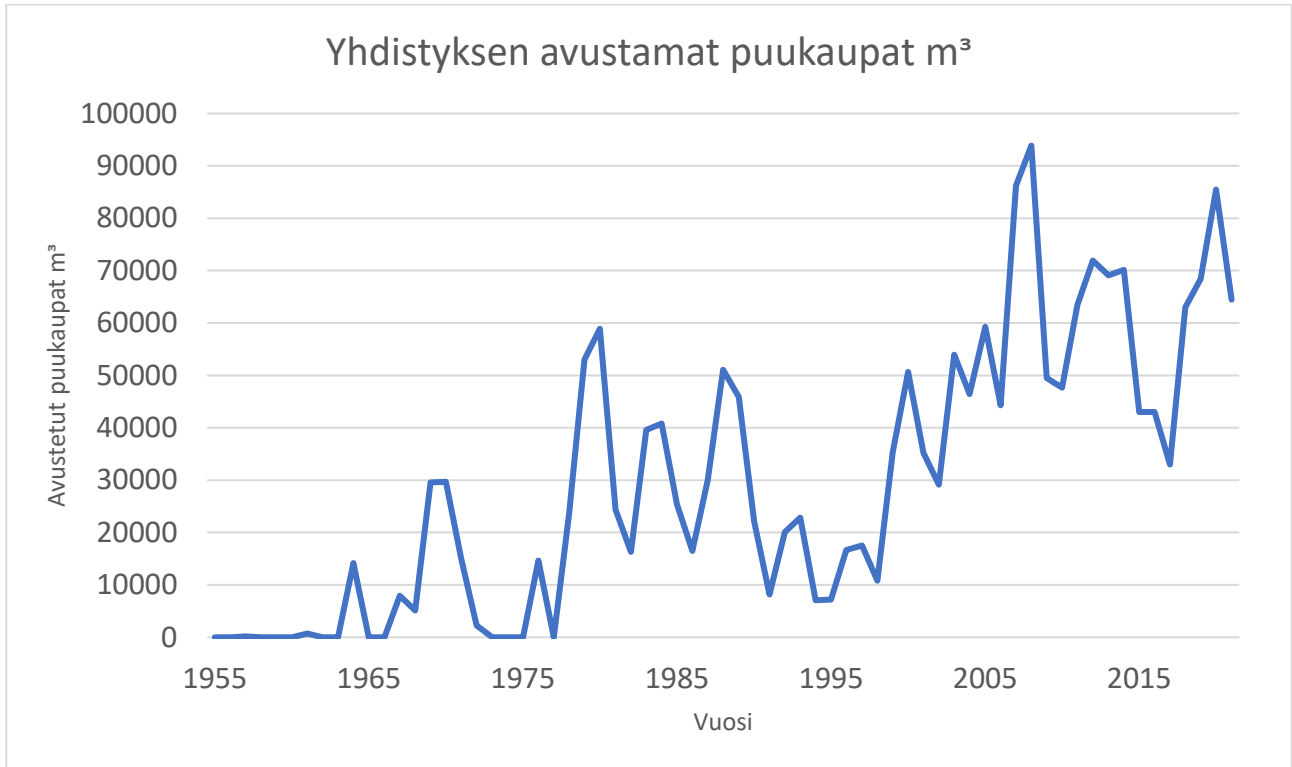
Yhdistyksen korjuupalvelu on lisääntynyt merkittävästi 2000-luvun alussa. Esimerkiksi vuonna 2000 korjuupalvelun tavoite ylitettiin

19 %. Korjuupalvelun lisääntymiseen vaikuttivat hyvä hankintapuun menekki, pikkutukin lisääntynyt kysyntä ja muuttuneet mittavaatimukset sekä korjuukoneiden riittävyys. Korjuupalvelua on kehitetty jatkuvasti ja palvelutarjontaan tulleen energiapuun korjuun myötä koneita on voitu työllistää hiljaisempiinkin aikoihin. 2010-luvun loppupuolella korjuupalvelun toimintaa on hankaloittanut heikko kuitupuun kysyntä. Siitä huolimatta korjuupalvelua on kehitetty aktiivisesti.

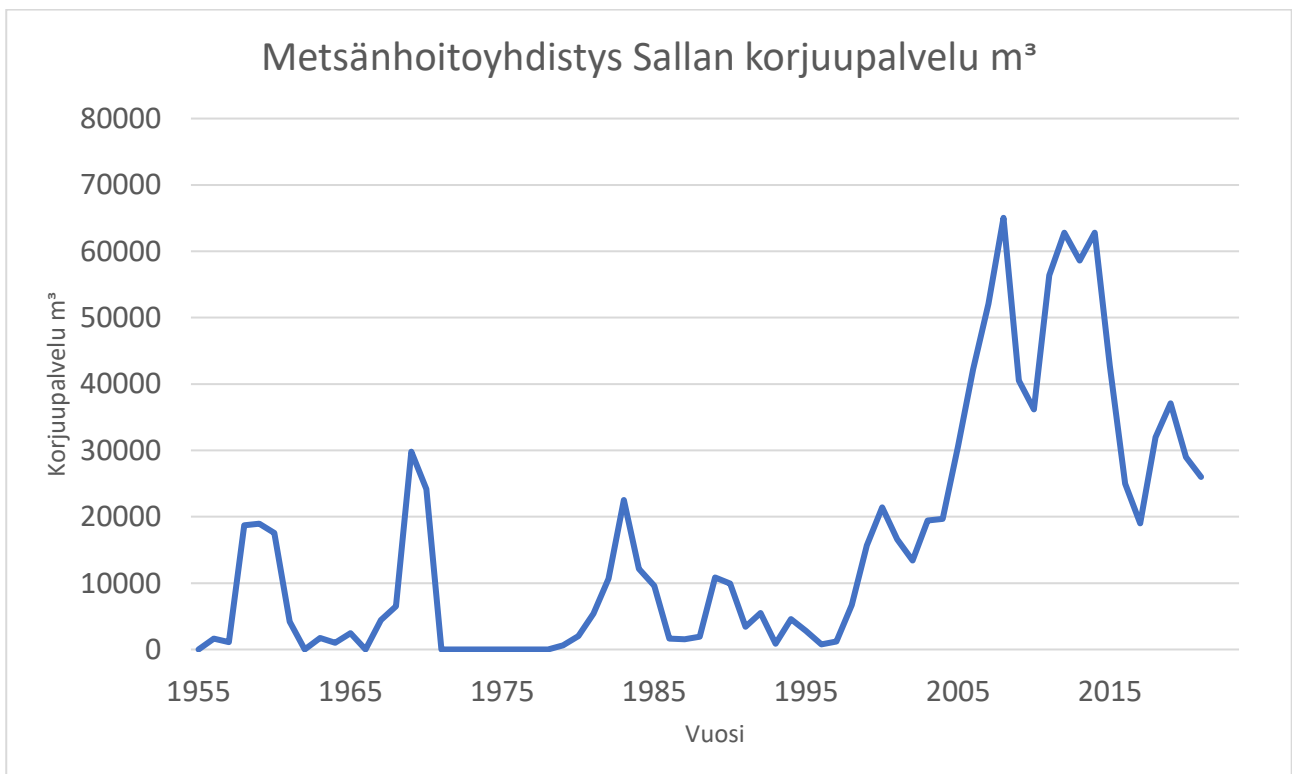
Yhteensä 70 vuoden aikana on avustettu puukauppoja 1 983 393 kuutiometriä, eli lähes 2 miljoonaa kuutiota. Puutavaraa on hakalettu korjuupalvelun toimesta noin 1 071 000 kuutiometriä. Kuutiomäärä sisältää myös energiapuun korjuun.

Koillismaan Metsätyö siemenpuuhakuulla Hirvasjärven länsipuolella.

Kaavio 4: Metsänhoitoyhdistys Sallan avustamat puukaupat (valtakirjakaupat) kuutiometreinä vuosina 1952-2022. Kaavio sisältää myös energiapuun valtakirjakaupat.

Kaavio 5: Metsänhoitoyhdistys Sallan korjuupalvelu kuutiometreinä vuosina 1952-2022. Kaavio sisältää myös energiapuun korjuun.

Metsäneuvoja Mikko Mulari mittatikkuna muurahaisenpesän vieressä.

Oheinen seinäryijy on komistanut mhy:n tiloja jo Metsäpirtissä vuonna 1954.

Leimaus

Yhdistyksen neuvojien ensimmäiset vuodet kuluivat pääasiassa leimausten toimittamiseen. Vuonna 1954 leimattiin tukkeja 138 106 runkoa (n. 29 000 m³), pinotavaraa 20 885 p-m³ (n. 13 500 m³) sekä 2971 ratapölkkyaihetta ja puomia. Vuodesta 1955 lähtien yhdistys huolehti myös Sallan yhteismetsän leimauksesta. Värriön yhteismetsän leimaus tuli yhdistykselle vuonna 1967 solmitun sopimuksen mukaan ja Liesjoen yhteismetsän leimaus vuonna 1969. Metsälautakunnan neuvoja Kaarlo Niemelä kertoo, että leimauksia tehtiin sekä yhdistyksen että lautakunnan puolesta paljon 1950–60-luvuilla. ”Vaikka kuinka leimasi, oli leimikoita odottamassa 60–70 kappaletta!” kertoo Niemelä. Tukit leimattiin

kirveellä yleensä kolmen miehen porukassa. Pinotavara leimattiin kasvatushakkuissa ja arvioitiin päätehakkuuleimikoissa. Leimikoita tehtiin pääasiassa vanhoihin kuusikoihin ja taisi osa kuusitukeista päästä lahoamaankin, sillä hakkuu saattoi venyä kymmenenkin vuoden päähän leimauksesta. Yksityisten leimikot olivat pääasiassa asutustilallisten leimikoita, kooltaan 100–200 m³. Isäntien myyntihalua oli kova ja usein neuvoja saikin jarrutella isännän leimausintoa, varsinkin kasvatushakkuissa ja siemenpuita jätettäessä. Erikoisista kohteista Niemelälle jäi mieleen Paloperältä yhteismetsästä leimatut laivanrakennuspuut, jotka vietiin Neuvostoliittoon sotakorvaukseksi. Leimatut tukit olivat jopa 2–3 m³/runko.

Leimaukset pitivät yhdistyksen neuvojat hyvässä kunnossa 1950-luvulla. Reino Välimaa kertoo kulkeneensa polkupyörällä lähes 50 kilometrin matkan Hautajärvelle leimaamaan ja illalla takaisin kirkolle, koska linja-autokyydit eivät sopineet neuvojan aikatauluun. Tilanne helpottui, kun Välimaa osti auton vuonna 1956. Kauempana sivukylillä liikkeessaan neuvojat yöpyivät kylillä viikot kortteerissa. Työmaalle mentiin maanantaina ja kotiin palattiin lauantai-iltana.

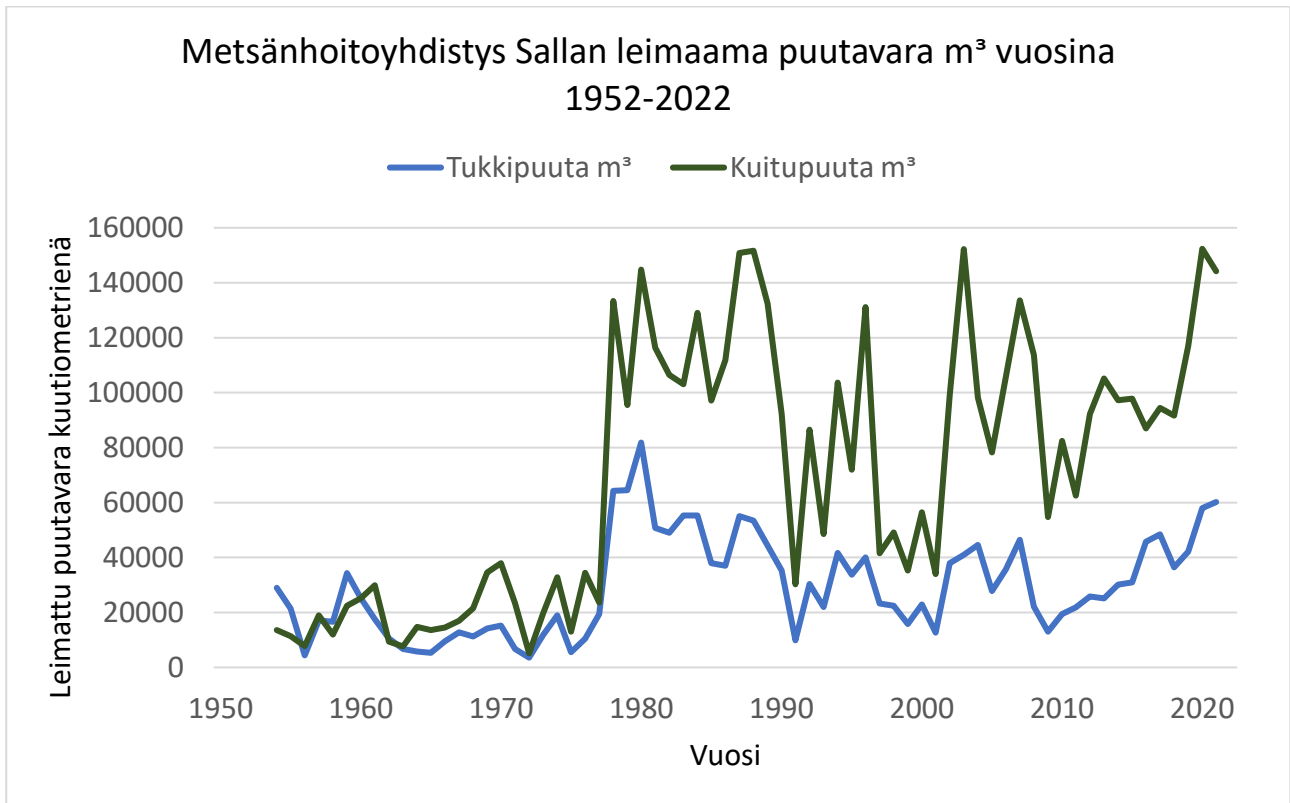
Leimaamiseen kului 1950–60-luvuilla 20–30 % neuvojan työpanoksesta. Leimauksen yksinkertaistuminen metsätalouden suunnittelun lisääntyessä on vähentänyt leimaukseen

kuluvaa työaikaa. 1970–80-luvulla leimaus vei 10–15 % toimihenkilöiden työajasta ja nykyisin enää alle 10 %, sillä leimauksen hoitaa hakkaaja ja toimihenkilöille jää tarvittavien asiapapereiden laatiminen ja hakkuusta aiheutuvien metsänhoitotöiden suunnittelu.

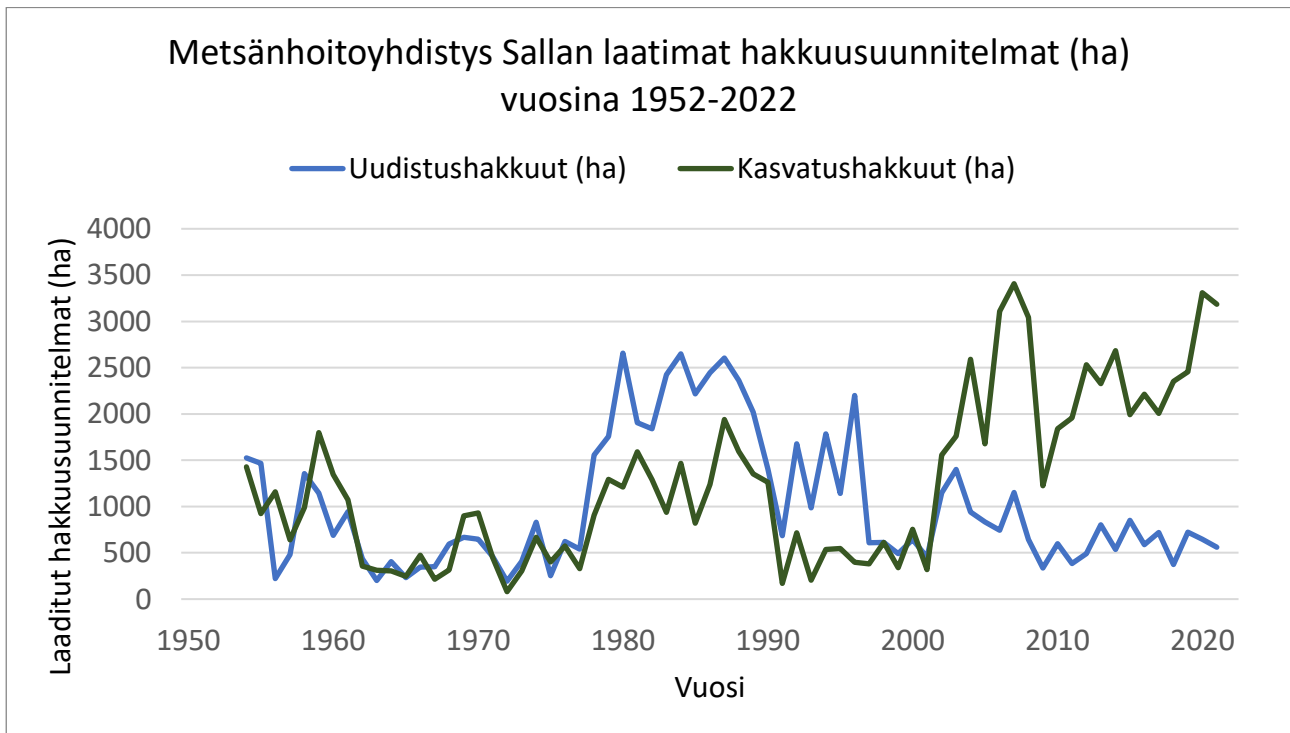
Yhteensä 70 vuoden aikana Metsänhoitoyhdistys Sallan metsäneuvojat ovat leimanneet reilut 2 miljoonaa kuutiometriä tukkipuuta ja noin 4,8 miljoonaa kuutiometriä kuitupuuta. Leimauksissa on sovellettu uudistushakkuita vajaalla 69 000 hehtaarilla ja kasvatushakkuita reilulla 85 000 hehtaarilla. Kasvatushakkuit sisältävät myös ylispuiden poistot.

Sallan yhteismetsän Oulangan palstalla leimaamassa metsätalousteknikko Välimaa sekä isännät Isola ja Silvennoinen vuonna 1955.

Kaavio 6: Metsänhoitoyhdistys Sallan leimaama puutavara kuutiometreinä vuosina 1952-2022.

Kaavio 7: Metsänhoitoyhdistys Sallan laatimat hakkuusuunnitelmat (ha) vuosina 1952-2022.

Valistus- ja neuvonta

Yhdistyksen alkuaikoina neuvojat tekivät paljon varsinaista neuvojan työtä. Metsänhoito oli uutta isännille ja hoitotöihin opastettiin usein kädestä pitäen. Metsätalousneuvoja Kaarlo Niemelä muistelee, miten tupailloissa seinät pullistelivat ja hän kertoo merkinneensä päiväkirjaansa, miten poliitikot olisivat kateellisia siitä yleisömäärästä, jonka neuvojat saivat kiertäessään kylä tilaisuuksia järjestämässä. Metsänhoito kiinnosti, sillä pitäjässä rakennettiin paljon ja raha rakentamiseen ja elämiseen otettiin metsästä. Neuvojien työnä oli valmistella isännät aina uuteen asiaan, milloin taimikonhoitoon, milloin metsäteiden rakentamiseen ja ojitukseen. Metsätietoutta on jaettu metsänomistajille tupailtojen ja -päivien lisäksi erilaisilla kursseilla ja henkilökohtaista neuvontaa on annettu muun muassa leimausten ja metsänviljelytöiden yhteydessä ja aina kun metsänomistajiin on oltu yhteydessä.

Tupailtoja järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 1955 viidessä kylässä. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä noin 100 henkilöä. Aiheena 1950–60 lukujen tupailloissa olivat mm. risusavotat ja metsänviljelytyöt. Metsätietoutta jaettiin myös leimauskilpailujen yhteydessä järjestetyillä metsäretkillä. Ensimmäinen pidempi retki metsänomistajille järjestettiin vuonna 1957 Aavasaksalle ja Pelloon. Vuonna 1965 järjestettiin ”kaukomatka” Pohjois-Suomeen ja Pohjois-Norjaan.

Metsäopetusta annettiin vuosina 1954–1961 myös kansakoulun jatkuokkien pojille metsänhoitolautakunnan aloittaman mallin mukaan. Ensimmäiselle kahden viikon kurssille Lakijängällä osallistui 52 oppilasta. Metsävalistusta jaettiin myös metsäkerhoissa. Yhdistys on antanut koululaisille opetusta metsäasioista metsäpäivien merkeissä ja 4H-yhdistyksen kanssa yhteisissä tapahtumissa.

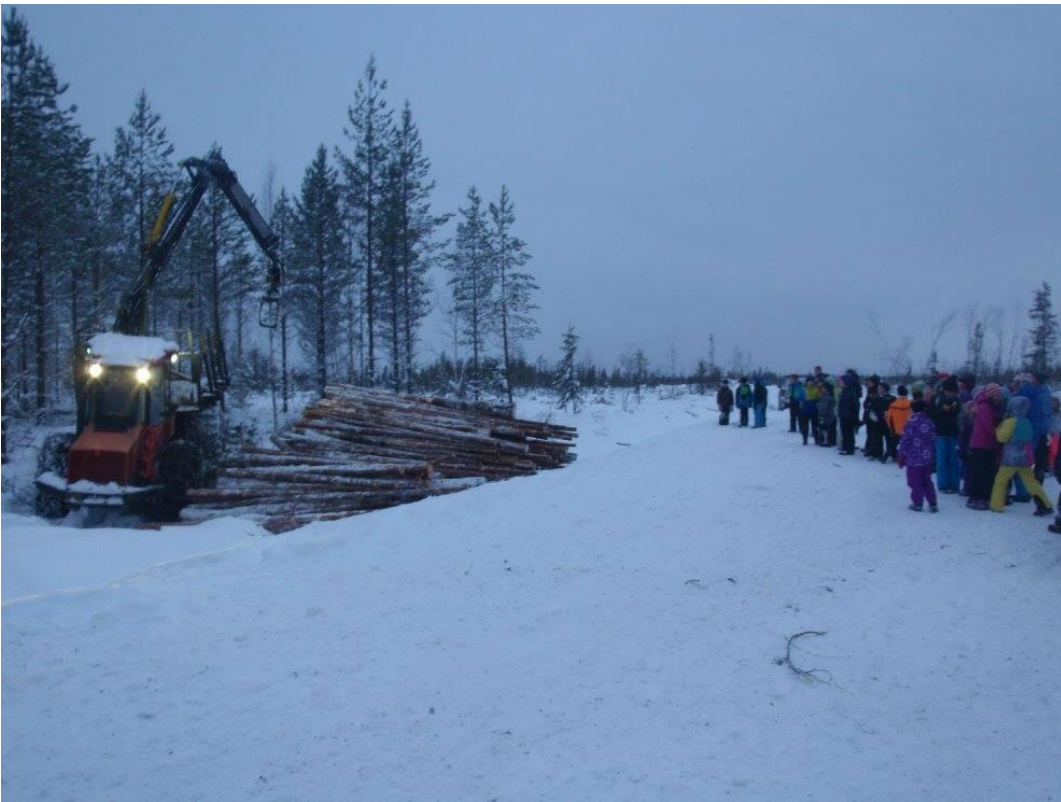

30.9.2016 Vallovaarassa metsäpäivä 4-luokkalaisille. Tapahtuma järjestettiin yhdessä metsänhoitoyhdistyksen ja Sallan 4H-yhdistyksen kesken. Koululaisten linja-automatkan Vallovaaraan mahdollisti Suomen Metsäsäätiö.

Metsäpäivän tunnelmia 19.9.2016. Tapahtuma järjestettiin Sallan sota- ja jälleenrakennusajan museon pihapiirissä.

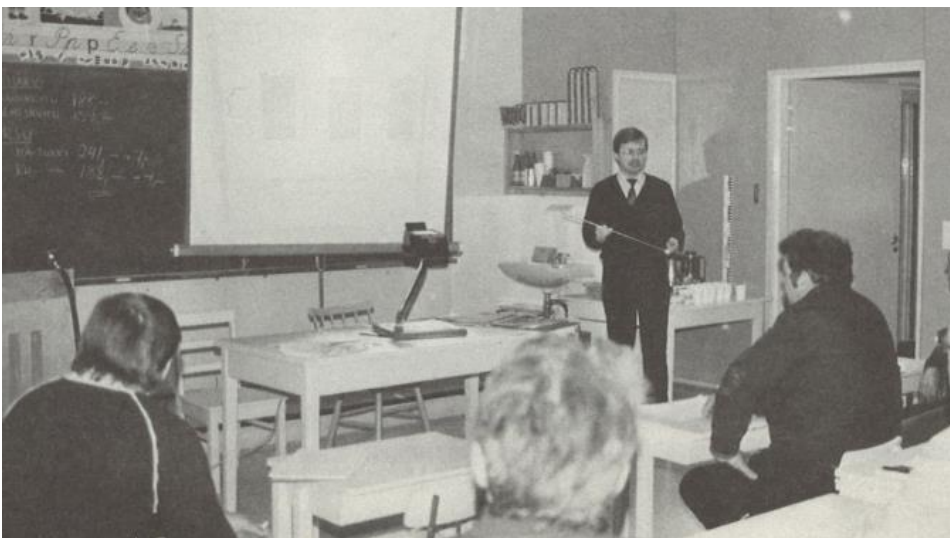
Sallan kunnan 3–4-luokkalaiset kävivät tutustumassa hakkuutyömaahan marraskuussa 2015.

Isäntäkursseja eri puolilla pitäjää alettiin järjestää vuonna 1965. Ensimmäiset kurssit järjestettiin Sallansivun ja Aholanvaaran kylissä yhdessä Koillis-Suomen metsähoitolautakunnan kanssa. Osanotto oli runsasta heti alusta alkaen. Isäntäkursseilla on opastettu kulloinkin metsätaloudessa ajankohtaisina oleviin aiheisiin. Hankinta, pystymittaus ja metsänparannuslait olivat aiheina 1970-luvulla. Henkilökohtaisen neuvonnan ja ammattiavun tarvetta lisäsi 1970-luvulla myös

metsätalousalueiden perustaminen. 1980-luvulla isäntiä kurssitettiin puutavaranmittauksessa, taimikonhoidossa, metsänviljelyssä, pystymittauksessa, harvennushakkuissa, veroluokituksessa, metsätaloussuunnitelmien hyödyntämisessä, energiapuun korjuussa ja käytössä, sahapuun mitta- ja laatuvaatimuksissa sekä pystykarsinnassa. Myös emäntiä on opastettu metsätalouteen, esimerkiksi vuonna 1985 järjestetyillä emäntäkurssilla.

Sallan metsänhoitoyhdistyksen ja Lapin metsäkoulun yhdessä järjestämälle harvennushakkuukurssille osallistui metsänomistajia monen sukupolven voimin Hietajärvellä syksyllä 1988.

Tupailta Vallovaaran koululla 1980-luvulla. Silloinen pankinjohtaja Heikki Aimola luennoi isännille kartta-keppi viuhuen.

Lapin lain mukaisten metsien uudistaminen vaati metsänomistajien neuvontaa 1990-luvulla. Sätsin metsätuhot askarruttivat myös maanomistajia ja metsätuhoista järjestettiin oma kurssi isännille. 1990-luvun alussa puunhinnan romahtaminen käynnisti MTK:n ”Operaatio kantohinnan”, josta järjestettiin tiedotustilaisuuksia kuudessa kylässä.

Isäntäkursseja järjestettiin 1990-luvulla mm. metsän uudistamisesta, taimikonhoidosta, puutavaran mittauksesta, metsäverotuksesta ja arvonlisäverosta. Tupapäivillä käsiteltiin ensiharvennusvähennystä ja taimikoiden verohuojennusta. Tilakäyntejä tehtiin paljon ja niiden yhteydessä isäntiä opastettiin muun muassa taimikonhoidossa ja metsäverotuksessa. Esimerkiksi vuosina 1991–1993 tiloilla käytiin noin 50 kertaa vuodessa. Erityisen vilkasta metsänomistajien neuvonta oli vuonna 1997, johtuen yksityismetsätalouden muutoksista sekä Natura 2000 -ohjelman julkistamisesta.

Vuodesta 1991 lähtien tiedotustyötä on tehty osallistumalla Salla-päiville yhdistyksen omalla ”metsätietopisteellä.” Vuonna 2001 osastoon panostettiin erityisesti ja osastoon kävikin tutustumassa 450 henkilöä. Vuodesta 2000 lähtien Itä-Lapin metsänhoitoyhdistykset ovat järjestäneet yhteisen metsäpäivän alueensa metsänomistajille. Ensimmäinen metsäpäivä järjestettiin Kemijärvellä ja vuonna 2001 järjestäjänä toimi Sallan metsänhoitoyhdistys.

Yhdistys on järjestänyt retkiä metsänomistajille eri kohteisiin lähes vuosittain mm. isäntäkursseiden yhteydessä. Vuosien saatossa retki-kohteina ovat lähialueella olleet muun muassa Kemijärvi Oy, Kursun saha Oy, Veitsiluodon tehtaot, Ketolan taimitarha Oy ja Pölkky Oy. Metsäretkeilyjä on järjestetty myös muille kuin jäsenille. Vuonna 1985 järjestettyyn retkeen osallistuivat myös kunnan isät. Peruskoulun 9-luokkalaisia on opastettu metsäasioihin vuosina 1995–96 järjestetyillä metsäretkillä.

2000-luvulla koulutus ja neuvonta on ollut yhä suuressa roolissa. 2000-luvulla metsänomistajia koulutettiin tuttuun tapaan tupailloissa ja aiheina olivat muun muassa metsäverotus, Kemera-rahoitus, metsien sertifiointi sekä lakimuutokset. Retkiä erilaisiin kohteisiin on ollut useita, osa yhteistyössä muiden Itä-Lapin metsänhoitoyhdistysten kanssa.

Värriöllä Mujevaarassa vuonna 1968.

Koulutus ja neuvonta ovat edelleen tärkeimpiä asioita metsänhoitoyhdistyksien palvelurepertuaarista. Ihmiset saattavat periä metsää ihan yllätyksenäkin, ja silloin apu on tarpeen, kun opetellaan hoitamaan oman metsän asioita itse. Aktiivisen neuvonnan avulla voidaan saada heräteltyä passiivisiakin metsänomistajia tiedon pariin.

Vaikka osallistujamäärät koulutuksiin ovat vähentyneet, on niitä silti kannattanut järjestää.

Perinteiset metsäveroillat on järjestetty pääasiassa joka vuoden tammikuussa, sillä täytetty ilmoitus tulee palauttaa helmikuun loppuun mennessä.

2010- ja 2020-luvuilla neuvonnassa on panostettu myös metsätilojen sukupolvenvaihdokseen. Yhdistyksen toimesta on tehty viime vuosien aikana useita kymmeniä perinnönjakosopimuksia, lahjakirjoja, kauppakirjoja ja muita SPV-palveluissa tarvittavia sopimuksia.

Yhdistyksen Salla-päivien metsäosasto vuodelta 2001.

Metsänhoito

Yleistä metsänhoitotöiden rahoituksesta

Metsänparannussäädösten perusteella on valtion varoista maksettu avustusta ja annettu pitkäaikaista ja halpakorkoista lainaa erityisesti pitkäaikaisiin investointeihin, kuten vaajaapuustoisten maiden metsittämiseen ja soiden ojittamiseen. Vuonna 1928 säädettyä

metsänparannuslakia uusittiin aina viiden vuoden välein, kunnes se vuonna 1967 säädettiin pysyväksi. Vuosien varrella lakiin on lisätty uusia työlajeja ja rahoitusjärjestelyihin on tullut alue-, työllisyys-, ja sosiaalipoliittista painotusta.

Metsäteollisuuden voimakas kasvu 1950- ja 1960-luvuilla synnytti pelon puuraaka-aineen loppumisesta. Metsätaloutta turvaamaan luotiin useita ohjelmia, joista MERA:n nimellä vuosina 1964–69 kulkeneet kolme ohjelmaa ovat tunnetuimpia. Luontainen uudistaminen alkoi korvautua metsänviljelyllä, avohakkuut ja koneellinen hankinta lisääntyivät. Metsiä ojitettiin ja lannoitettiin vilkkaasti.

Vuonna 1982 voimaan tullut laki vajaatuotosten metsien uudistamisesta eli ns. Lapin laki lisäsi huomattavasti metsänhoitotöiden määrää kaikissa työlajeissa. Lain mukaan toteutuksen työkustannukset korvattiin kokonaan vuoteen 1995 saakka. Vuonna 1994 lakia jatkettiin kolmeksi vuodeksi siten, että vuosina 1995–98 korvattiin 85 % toteutuksen työkustannuksista. Vuoden 1998 jälkeen ei ole saanut suunnitella enää uusia kohteita, mutta vanhat suunnitelmat sai toteuttaa vuoden 2002 loppuun mennessä siirtymäajan puitteissa.

Tuleva METKA-rahoitus vaikuttaa joustavammalta ja mielenkiinnolla odotamme sen lopullista määrää ja siihen liittyviä käytäntöjä, toteavat metsäneuvojat Kari Alatalo ja Jouni Virkkula.

Metsänviljely

Metsiä hoidettiin vielä vähän 1950–1960-luvulla. Neuvojien työajasta vain 10–20 % kului metsänhoitotöiden suunnitteluun ja toteuttamiseen. Ensimmäiset uudistusalat kylvettiin vuonna 1956. Alkuvuosina uudistustöitä tehtiin pääasiassa Sallan yhteismetsän alueella.

Metsänviljelyyn koetettiin saada vauhtia 1960-luvun alussa metsänhoitolautakuntien järjestämästä ”Tuottamaton tuottavaksi” –rynnäköstä. Metsänhoitaja P. Ruokonen kävi

Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki (Kemera) tuli voimaan 1.1.1997 ja korvasi metsänparannuslain. Kemeralla rahoitetaan puuntuotannon kestävyyttä turvaavia hankkeita sekä metsäluonnonhoitoa ja myönnetään ympäristötukea metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitämiseksi. Lakiuudistuksen myötä isäntien osuus metsänhoitotöiden kustannuksista on lisääntynyt. Vuonna 1997 voimaan tulleen lain mukaan isäntä maksaa itse toimitusmaksun ja osan työkustannuksista. Viljelymateriaali oli silloin ilmainen.

Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki on vuosien aikana kokenut muutoksia ja se päättyy vuoden loppuun 2023. Vuonna 2012 Kemera-rahoitus muuttui verolliseksi tuloksi. Seuraajaksi on suunnitteilla METKA-rahoitus (Metsätalouden määräaikainen kannustejärjestelmä), ja sen on tavoitteena astua voimaan vuoden 2024 alusta.

kertomassa rynnäköiden tavoitteista ja totesi, että Sallassa nykyiset alat olisi kaksinkertaistettava kylvö ja istutustöissä. Rynnäkköön päätettiin osallistua mm. esittelemällä tempausta maamiesseuraviikolla eri tilaisuuksissa ja järjestämällä vuoden 1963 maatalousnäyttelyyn metsäosasto. Kyliin valittiin tukimiehiä viemään asiaa eteenpäin ja järjestämään tilaisuuksia ja metsänviljelypäiviä. Eri yhdistyksille päätettiin esittää talkookohteita metsänviljelyn merkeissä

Taimien kuljetusta maastossa kokeiltiin monin eri tavoin 1980-luvulla.

Männyn kylvö oli tärkein uudistamistapa aina 1970-luvulle saakka. Metsäauran tultua käyttöön maanmuokkauksessa 1970-luvulla painopiste siirtyi istutukseen. Lapin lain aikaan 1980–90-luvulla vajaatuottoisia metsiä uudistettiin runsaasti ja metsänhoitotöitä tehtiin paljon. 1980-luvulla toimihenkilöt käyttivät noin 30 % työajasta metsänhoitotöiden suunnitteluun ja toteutukseen, 1990-luvun alussa jopa 60–70 työajasta %. Tärkeimmät metsänhoitotyöt olivat metsänviljely, taimikonhoito ja nuoren metsän kunnostus. Lapin lailla saatiin uudistettua muun muassa väärästä siementen alkuperästä johtuneita epäonnistuneita kylvöjä sekä vanhoja epäonnistuneita luontaisen uudistamisen aloja ja väärille kohteille tehtyjä harsintahakkuita. Metsiä uudistettiin 1980-luvulla vuosittain noin 2 100 ha, josta istuttamalla 83 %. Vuosikymmenen lopulla metsänhoitotöitä tehtiin vielä paljon, vaikka uudistamisen rahoituksessa oli vaikeuksia. Vuonna 1987 istutuksia tehtiin 2 900 ha ja Ketolan tarhalta ostettiin taimia ennätyselliset 7 milj. kappaletta.

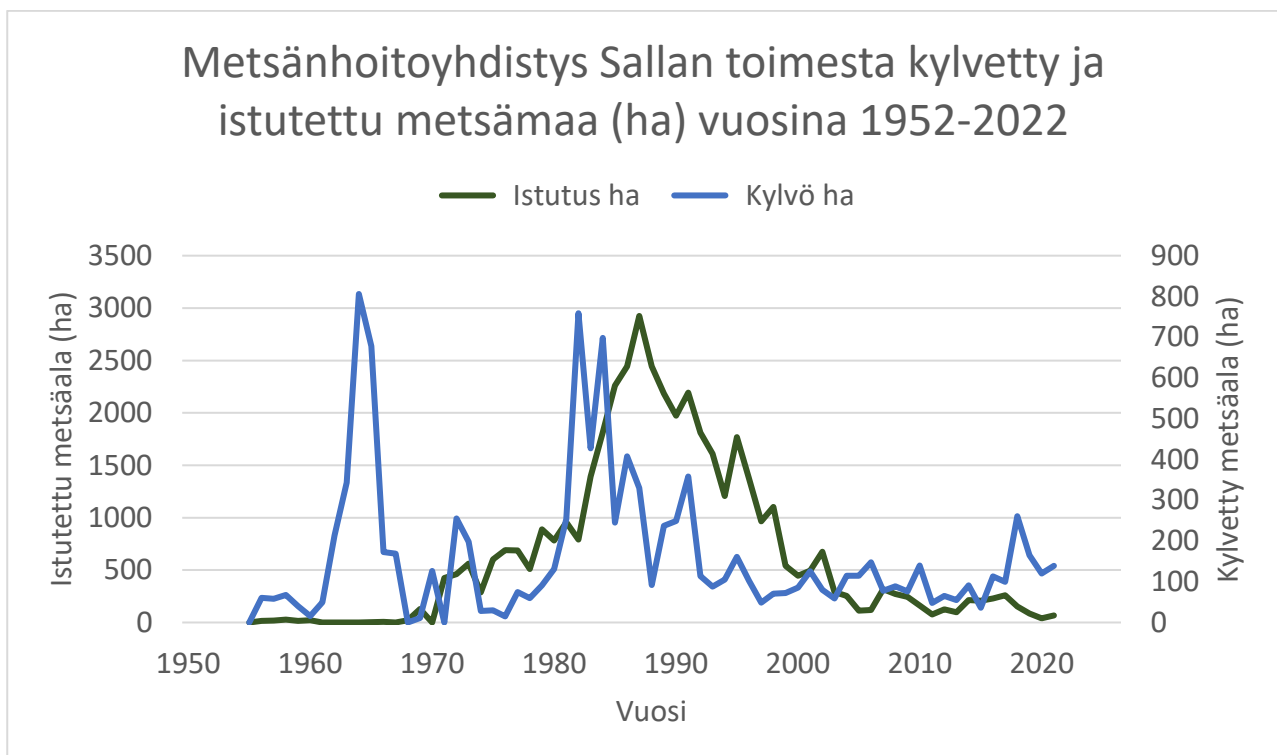

Metsänviljelyä Aatsinginseudassa vuonna 1982.

1990-luvun alussa viljely oli tärkein metsänhoitotyö. Vuoden 1990 metsänviljelykohteista 64 % oli lapinlakisia. 1990-luvun lopulla puutavaramarkkinoiden heikkeneminen, sen seurauksena vähäiset hakkuut sekä metsänparannusrahoituksen pieneneminen johtivat metsänviljelyn ja maanmuokkauksen vähenemiseen noin 500 hehtaariin vuodessa. 2010–2020-luvuilla metsää on viljelty vuosittain hyvinkin vaihtelevasti, esimerkiksi vuonna 2013 yhteensä 152 hehtaaria ja vuonna 2017

yhteensä 359 hehtaaria. Viime vuosina viljelypinta-alat ovat laskeneet jopa huolestuttavan paljon.

Yhteensä 70 vuoden aikana metsiä on istutettu 42 858 hehtaaria ja kylvetty 10 820 hehtaaria. Kaikkinsa metsiä on siis uudistettu reilut 53 600 hehtaaria. Täydennysviljelyä on tehty koko toimiaikana yhteensä noin 3190 hehtaarilla

Kaavio 8: Metsänhoitoyhdistys Sallan toimesta toteutetut kylvöt ja istutukset (ha) vuosina 1952–2022.

Yllä olevassa kaaviossa 8 on nähtävillä Metsänhoitoyhdistys Sallan toimesta toteutetut istutukset ja kylvöt yhdistyksen toimiaikana. Huomioitavaa kaaviossa on, että istutuksien määrä on laskenut merkittävästi 2000-luvulla ja kylvöjen määrä on ollut koko ajan hitaassa nousussa. Syynä tähän ovat ainakin vuonna 2014 voimaan tullut metsälain muutos ja mahdollisesti jatkuvan kasvatuksen hakkuut. Vuonna 2015 Kemera-lain muutoksessa poistettu metsän uudistamistuki aiheutti sen, että viljelytyöt jäivät kokonaan tekemättä tai ne tehdään liian kevyesti mahdollisimman halvalla.

Männynistutusta vuodelta 1996.

Viljelymateriaali

Paikallisesta siemenmateriaalista oli alkuvuosina kovasti pulaa. Hyvät siemenvuodet olivat harvassa ja jouduttiin turvautumaan muun muassa Ruotsista ja Etelä-Suomesta tuotuihin siemeniin ja osa kylvöistä epäonnistui siementen väärän alkuperän vuoksi. Pitäjän alueella oli paljon 2§ mukaisia hakkuusuunnitelmia, joita ei voitu viljellä siemenpulan vuoksi.

Taimipula sai yhdistyksen miettimään jopa oman taimitarhan perustamista vuonna 1966. Neuvoja ja puheenjohtaja kävivät jo tutustumassa yhdistysten omistamiin taimitarhoihin Pohjois-Savossa. Sallan kunta esitti vanhainkodin maatilana vuokraamista taimitarhan käyttöön. Hanke kuitenkin hylättiin, sillä taimien menekki oli vielä huono ja Ketolaan perustettiin taimitarha vuonna 1966. Vuonna 1968 tarhalta lähtivät ensimmäiset taimet myyntiin ja siitä lähtien Ketola on toimittanut taimet myös Sallan metsänhoitoyhdistykselle. Ensimmäiset taimet olivat avojuuria, jotka olivat työläitä sekä säilyttää istutustyömailla

Tekniikka valtasi alaa 2000-luvun vaihtuessa. Metsäneuvoja Heikki Karkkola ja Metsä-GPS.

elinvoimaisina että istuttaa. Myöhemmin kehitettiin kennotaimia, jotka ovat syrjäyttäneet nykyään kokonaan avojuuritaimet. Vuodesta 1996 lähtien taimia on saatu Ketolan taimitarhan lisäksi myös Junttilan Puutarhalta Kostamosta ja 4H-kerholaisilta ympäri kuntaa. Viime vuosina taimia on tilattu myös Fin Forelian taimitarhalta Rovaniemeltä. Vuodesta 2019 lähtien Sallan alueelle (poislukien Pohjois-Salla) on ollut tarjolla jalostettua viljelymateriaalia, jolle luvataan jopa 20 prosenttia nopeampaa kasvua ja laatua.

Istutusalat uudistettiin männyn taimilla 1980-luvun puoliväliin saakka. Vuodesta 1984 myös kuusta on käytetty vaikeasti metsitettävillä alueilla. 1990-luvulla kuusella istutettiin jopa 20–30 % istutusaloista. 2000-luvun alussa kuusen käyttö on jälleen vähentynyt ja kuusta käytetään enää noin 10 % istutusaloista, lähinnä ylikorkeilla alueilla. Viime vuosina alat on edelleen pääasiassa uudistettu männylle.

Venäläisiä metsäasiantuntijoita Murmanskista kävi tutustumassa suomalaiseen metsänhoitoon Sallassa vuonna 1990. Kuvassa metsäneuvoja Jouni Virkkula opastaa metsänistutuksen saloihin. Kuvassa oikealla yhdistyksessä harjoittelua suorittaneet Marko Aska ja Kimmo Tuuliainen.

Metsätalousneuvoja Kaarlo Niemelän mukaan neuvojien työnä oli tarkkailla käpytilannetta ja raportoida siitä metsäntutkimuslaitokselle. Ensimmäinen hyvä siemenvuosi yhdistyksen toimiaikana oli vuonna 1973. Yhdistyksen alueella käpyjä kerättiin erittäin runsaasti, 108 790 kilogrammaa. Vuoteen 1987 mennessä Sallan alkuperää oleva siemen loppui ja metsää kylvettiin vuonna 1988 vain pitäjän eteläosissa. Seuraavana vuonna tilanne parani, sillä käpyjä päästiin keräämään Sallan alueelta ensimmäisen kerran käpyvuoden 1973 jälkeen. Vuosien 1988–89 käpykampanjan tavoitteena oli kerätä 2 miljoonaa litraa männynkäpyjä Koillis-Suomen metsälautakunnan alueella.

Männyn käpyjä kerättiin Sallan alueelta sekä yleis- että ohjattuna keräyksenä syksyllä 53 415 litraa ja seuraavana keväänä 485 580 litraa. Kuusen käpyjä kerättiin vuoden 1989 syksyllä 4 033 litraa ja seuraavana vuonna yleis-keräyksenä 75 067 litraa. Taas saatiin turvattua Sallan alkuperää oleva metsänviljelymateriaali sekä männyn että kuusen viljelyssä. Seuraava hyvä siemenvuosi oli vuosi 1997. Tällöin ohjattuna keräyksenä männyn käpyjä kerättiin 30 814 litraa ja seuraavana vuonna 166 390 litraa (tavoitteena oli 100 000 l). Viimeisin käpyjen keruu toteutettiin syksyllä vuonna 2020, jolloin kerättiin männyn käpyjä siemenkeskuksen varmuusvarastoon 31 163 litraa.

Käpysavottaa Värriöllä vuonna 1988.

Uutta tietä tekemässä.

Maanmuokkaus

Kylvöalat laikutettiin 1950–1960-luvulla pääasiassa miestyönä kuokalla. Laikut tahtoivat jäädä kuitenkin liian pieniksi ja niistä tuli vesikuoppia, joissa itäminen ei onnistunut. Miestyönä laikuttaminen oli hidas ja kallis menetelmä, joten uudistusalojen muokkausta pyrittiin koneellistamaan. Alettiin kehittää konelaiikutusta, jota hoitivat urakoitsijat Laukka ja Kivelä. Äestämällä ja laikuttamalla maata muokattiin 1960-luvulla noin 150–200 ha vuodessa.

Metsänhoidonneuvoja Kaarlo Niemelän mukaan metsänhoidossa tarvittiin monesti mielikuvitusta ja maanmuokkaustuloksenkin

parantamiseksi kokeiltiin monenlaisia keinoja. Hyvänä esimerkkinä hän kertoo vallovaaralaisen isännän Antti Kalliaisen keksinnöstä. Kalliainen oli keksinyt laikuttaa uudistusalaansa kannonnostokoukulla varustetulla traktorilla. Niemelä innostui keksinnöstä hyvän työtuloksen nähtyään ja kertoi siitä päämetsänhoitaja Karppiselle. Karppinen järjestikin menetelmästä näytöksen Ahvenselässä ja näytökseen osallistui jopa Tapion johtaja Erkki K. Kalela. Kannonnostokouku-menetelmä olikin kauan käytössä. Maanmuokkausta kokeiltiin myös Kukasviidassa peltojen raivaamiseen tarkoitetulla pusku-traktorilla, mutta menetelmä jäi kokeiluasteelle, kertoo Niemelä.

Teuvo Martikainen auraamassa Kallungissa vuonna 1985.

Reino Kivelän auralla riitti kysyntää 1980-luvulla, kun vajaatuottoisia metsiä uudistettiin Lapin lain nojalla.

Uudistusaloja kulotettiin yhdistyksen toimesta Sallan yhteismetsässä 1960-luvulla, vuonna 1963 jopa 1 250 ha ja yhteensä koko vuosikymmenellä noin 1 700 ha. Yhteismetsän kulotuksista kertoo etumiehenä työskennellyt Teemu Harju, että alkukesällä kulovaroituksen tultua voimaan, he ottivat Veikko Vuontisjärven kanssa tulitikkuaskit taskuun ja huristivat mopoilla Aitanselkään radion ja puhelimen kuulumattomiin ja pistivät aukon palamaan. Pienellä porukalla kulotettiin satoja hehtaareja. Myös yksityismetsissä kokeiltiin kulutusta 1980-luvulla. Kulotukset olivat raskaita hoitaa ja vaativat paljon työntekijöitä. Kulotus on myös menetelmänä kallis. Kulotus soveltuu menetelmänä pääasiassa isoille kuvioille. Yksityismetsissä kulotettavat alueet vaihtelivat 5–60 ha:n. Yhteensä 1980-luvulla metsiä kulotettiin 609 ha.

Kulotus mahdollistaa luonnollisen alun uudelle puusukupolvelle ja edistää metsäluonnon monimuotoisuutta. Kulotus helpottaa

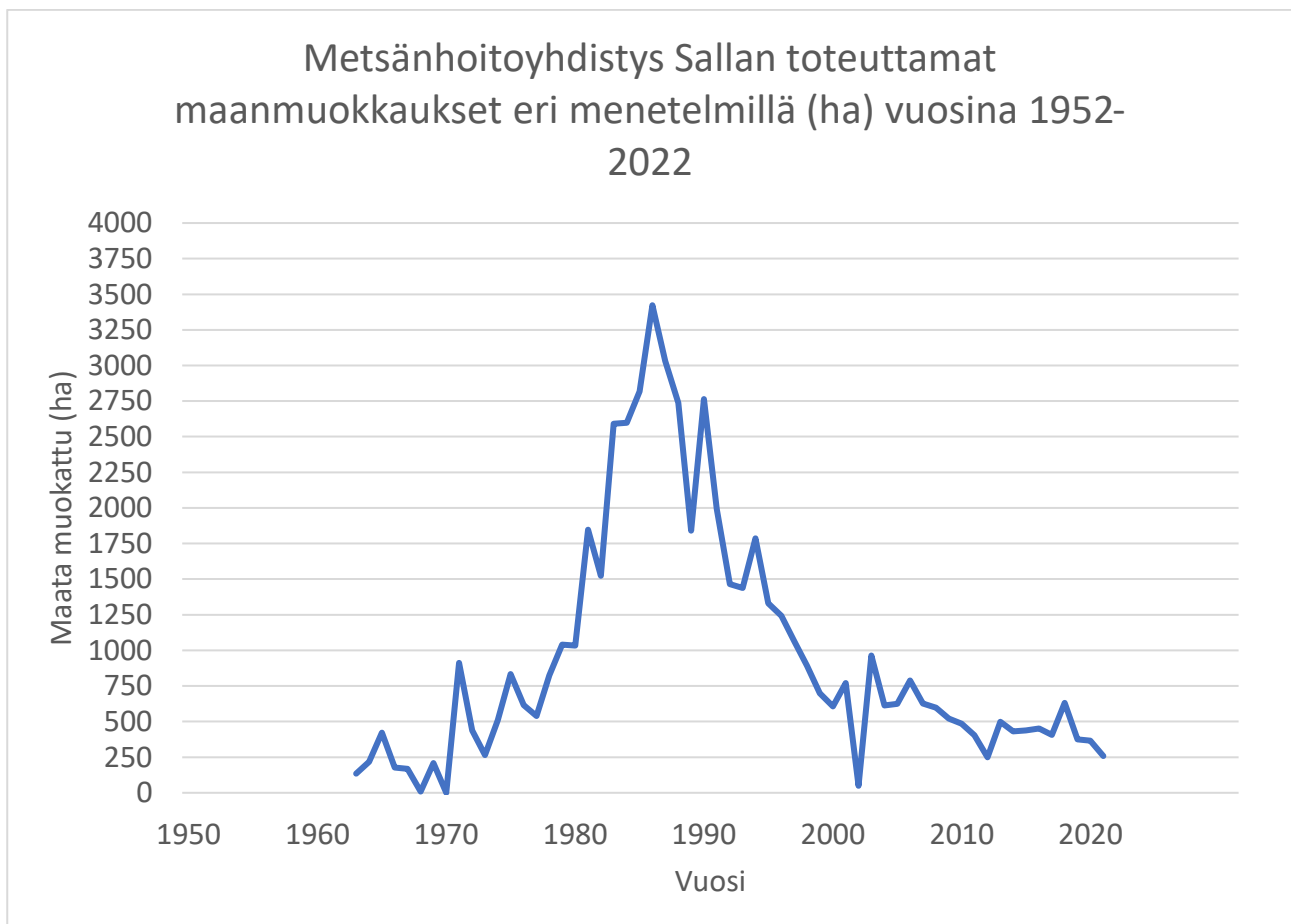
myös metsänviljelytyötä, sillä kulotuksen jälkeen alalla ei ole haittaavia hakkuutähteitä, ja taimien kanssa kilpaileva kasvillisuus pysyy kauemmin aisoissa. Kulotuksen jälkeen maan ravinne- ja lämpöolosuhteet muuttuvat nopeasi, kun kunta ohenee ja musta maa imee paremmin lämpöä. Tuhkassa ravinteet ovat helposti puiden hyödynnettävissä ja emäksinen tuhka vähentää maan happamuutta. Happamuutta vähentävä vaikutus voi kestää jopa yli 20 vuotta. Tuli hillitsee myös juurikäävän ja tuhohönteisen leviämistä. Kulottamalla voidaan luoda elinympäristöjä paloriippuvaisille lajeille, joita löytyy ainakin sienistä, jäkälistä ja kovakuoriaisista. Monet paloista riippuvaiset lajit ovat uhkassa hävitä, sillä metsäpalot ovat tänä päivänä niin harvinaisia. Tästä syystä myös metsäsertifiointijärjestelmä edellyttää metsien kulotuksia. Metsäsertifioinnin edellyttämiin kulotustavoitteisiin ei olla 2000-luvulla päästy. Suurimmaksi ongelmaksi kulotuksille muodostuu kulotusten korkea hinta ja sateiset kesät.

Ajokoneella puiden kuljettamista välivarastoon.

Metsäaura oli käytössä ensimmäisen kerran vuonna 1969. Ensimmäiset käytössä olleet aurat olivat piennaraura ja myöhemmin käytettiin myös palleauraa. Aurausten myötä maanmuokkaus lisääntyi 500–1000 hehtaariin vuodessa 1970-luvulla. Lapinlakisia metsiä uudistettaessa 1980-luvulla aurattiin lähes 3 000 hehtaariakin vuodessa. Maanmuokkauksen tavoitteet ylitettiin useana vuonna, vaikka muutamana vuonna pitkään jatkunut routa ja syksyn sateisuus aiheuttivat ongelmia maanmuokkaukselle. Vuonna 1989 Lapin lain

mukaisten varojen loppuminen jo alkusyksystä pienensi uudistusalojen muokkausta ja 20 % tavoitteesta jäi toteutumatta. Maanmuokkausta tehtiin tuolloin 1 841 ha, josta 56 % oli Lapin lain mukaista. Luonnonmukaisuuden vallatessa alaa aurausta vähennettiin 1990-luvun alussa. Palleaura julistettiin pannaan jo vuonna 1985 liian voimakkaan maaperänkäsittelyn vuoksi. Muokattavien alueiden kokoa on myös rajoitettu. Muokkausalueet saattoivat olla 1980-luvulla yli 20 ha. Yhteensä yhdistyksen toimesta maata on muokattu erilaisin menetelmin lähes 57 000 hehtaaria.

Kaavio 9: Metsänhoitoyhdistys Sallan toteuttamat maanmuokkaukset eri menetelmillä (äestys, laikutus, auraus, mätästys) vuosina 1952–2022.

Kaaviossa 9 on Metsänhoitoyhdistys Sallan toimesta toteutetut maanmuokkaukset eri vuosina. 1980–1990-luvuilla maanmuokkauksia tehtiin paljon, useita tuhansia hehtaareja vuodessa.

Maanmuokkauksien määrä on laskenut huippuvuosista, ja 2010-luvulla maanmuokkauksia yhdistyksen toimesta on tehty vuosittain noin 400–500 hehtaaria.

Kari Ervastian harventamaa metsää.

Taimikonhoito ja nuoret kasvatusmetsät

Kevättalvella 1954 Lapin metsänhoitolautakunnan metsänhoitaja Eero Karppinen kävi kertomassa yhdistykselle ”risusavottojen” merkityksestä ja tärkeydestä Sallankin metsille. Risusavotat olivat yhdistyksen ensimmäiset käyntiin saadut metsänhoitotyöt. Vuonna 1954 taimikoita hoidettiin 119 ha. Metsänhoitonneuvoja Reino Välimaa kertoo, että metsänhoito oli isännille aluksi uutta ja outoa. Harvennuksiin suhtauduttiin epäilevästi, vaikka hän yritti opastaa työhön hyvin varovaisesti. Omaa metsää ei raskittu harventaa. Välimaa muistaa esimerkiksi tapauksen

Hirvasvaaralta, jossa isäntä hermostui tosisaan, ettei hänen metsiään kyllä pilata ja lähti vihoissaan pois.

Vuonna 1955 metsänhoitaja Ruokonen metsänparannuspiiriltä kävi kertomassa metsänparannusvaroista saatavista avustuksista taimikoiden harvennukseen ja ns. lapputyösuunnitelmiin. Metsätalousneuvoja Kaarlo Niemelä kertoo, jotta työllisysehtoisia taimikonhoitotöitä tehtiin alkuvuosina paljon ja osa isännistä oli oikein innokkaita harventajia. Työllisysehtoisissa töissä isäntä joko maksoi 20–30 % taimikonhoidosta tai suoritti sen

omalla työllä. Toinen vaihtoehto oli normaalihoito. Sen isäntä teki itse ja sai siitä maksun.

Taimikonhoito oli vähäistä 1970-luvulle saakka. Vuonna 1974 yhdistykseen palkattiin toinen neuvoja, jolloin voitiin alkaa panostaa enemmän myös taimikoiden hoitoon. Yhdistyksen neuvojana tuolloin toiminut Veikko Pohtila kertoo, että vielä 1970-luvullakin taimikonhoito oli vaikea sarka isännille. Työ piti

näyttää kädestä pitäen, käydä katsomassa ja opastamassa vielä työn edistyessä ja parhaassa tapauksessa vielä työpäivän tarkistamassa itse vesurilla. Taimikonhoitoon on innostettu metsänomistajia erilaisilla kilpailuilla ja tempauksilla sekä koneellistamalla työtä. Raivaussahojen kehittyttyä, hankittiin yhdistyksellekin 10 sahaa. Työmiehet tottuivat sahoihin ja isännät innostuivat hankkimaan sahoja myös itselleen.

Taimikonhoitokilpailussa menestyneet metsänomistajat vuonna 1974. Kuvassa vasemmalta Mauno Luusua, Einari Särkelä, Väinö Ailasmäki, Oskari Vuolukka, Eelis Hannula, Pietari Pekkala, Laimi Kantola, Leander Kujala.

Energiapuun korjuun myötä 1980-luvun alussa innostus taimikonhoitoon lisääntyi. Vuonna 1981 taimikoita hoidettiin ennätyselliset 2272 ha. Taimikonhoidon tavoitteet jäivät kuitenkin useampana vuonna saavuttamatta mm. metsänparannuslainan rahoituksen vaikeuksien vuoksi vuonna 1983 ja seuraavana vuonna töitten painopistettä piti suunnata taimikonhoidosta Jorma-myrskyn aiheuttamien vahinkojen arviointiin. Vuosikymmenen lopulla vain 40 % taimikonhoidon

tavoitteesta saavutettiin, vuonna 1989 vain kolmannes. Keskimäärin taimikonhoitoa tehtiin 1300 ha vuodessa 1980-luvulla. Sallassa hoidettiin useana vuonna eniten taimikoita Koillis-Suomen metsälautakuntien alueella.

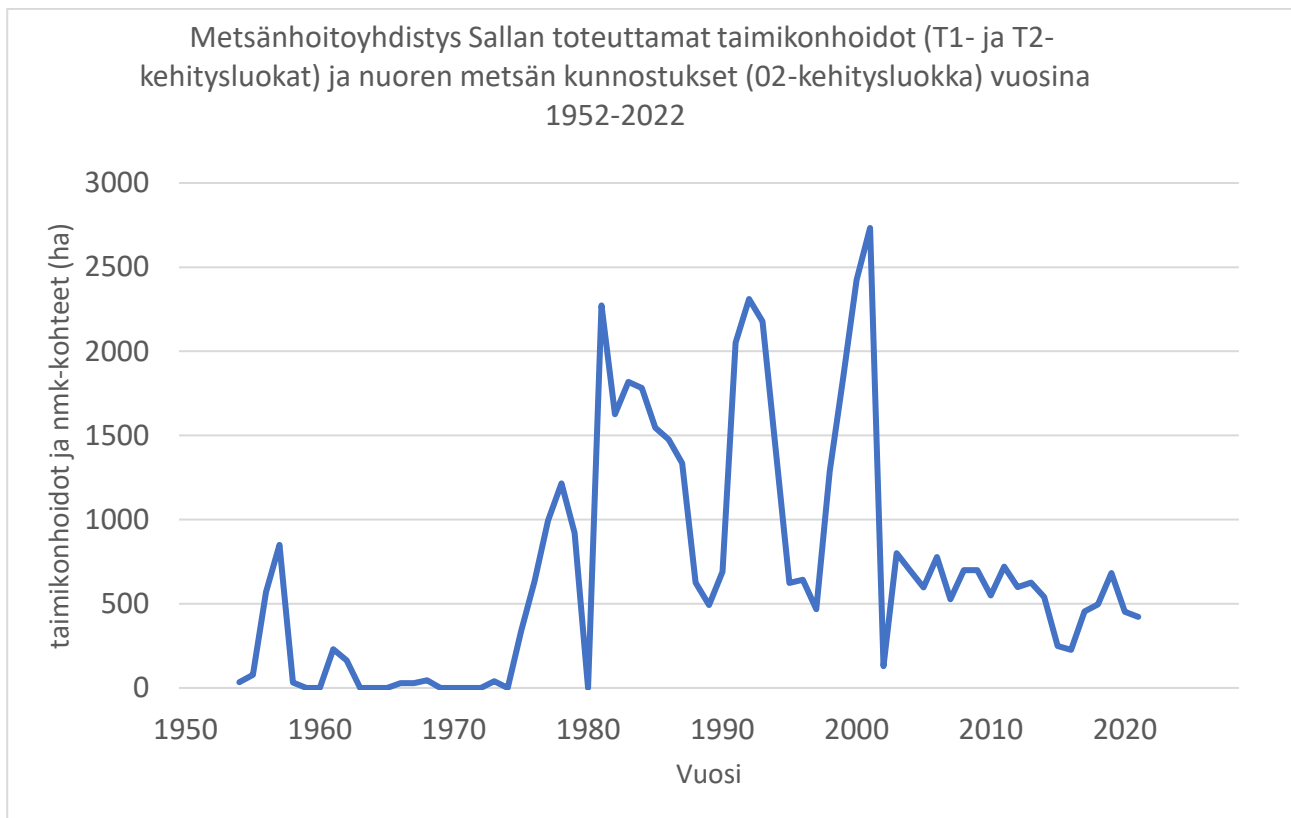
Taimikonhoitoon ja nuorten metsien kunnostukseen panostettiin voimakkaasti 1990-luvun alussa järjestämällä muun muassa taimikonhoitokampanjoita, joissa tehokkaimmat taimikonhoitajat palkittiin raivaussahoilla. Vuonna

1992 sahat saivat Esa Uutela ja Pentti Tuhkala sekä vuonna 1993 Veikko Korpela ja Erkki Tervo. Taimikoita hoidettiin ahkerasti, noin 2 000 ha vuodessa. Metsänparannustukien pieneneminen ja työllisyyssehtoisentaimikonhoidon loppuminen 1990-luvun puolivälissä romauttivat innostuksen taimikonhoitoon. 2000-luvun taitteessa taimikonhoito jälleen lisääntyi johtuen meneillään olevasta nuoren metsän hoidon kampanjasta. Kampanjaan sisältyy taimikoiden lisäksi 2. kehitysluokan metsien hoito eli puhutaan nuorten metsien kunnostuksesta. Esimerkiksi vuonna 1999 tavoite nuorten metsien hoidossa oli 900 ha ja toteutettiin 1 864 ha.

Taimikonhoitoon ja nuorten metsien kunnostukseen saatiin uutta potkua myös vuonna

1998 toteutetusta "Pienpuun korjuuketjun tehostaminen paikallisen raaka-aineen hyödyntämiseksi" -projektista. Projekti toteutettiin yhdessä Pelkosenniemi-Savukosken metsänhoitoyhdistyksen kanssa. Tämän jälkeen Sallan metsänhoitoyhdistys teki eniten nuorten metsien kunnostusta ja taimikonhoitoa Lapin läänin yhdistyksistä useampana vuonna.

Yhteensä 70 vuoden aikana taimikoita (varhaishoito + taimikonhoito) on hoidettu noin 38 000 hehtaaria. Nuoren metsän kunnostusta on tehty 1990-luvun alusta tähän päivään mennessä noin 12 000 hehtaaria. Arvo kas, oikea-aikainen työ taimikoissa johtaa siihen, että metsissä päästään ennen pitkää tekemään ensiharvennuksia.

Kaavio 10: Metsänhoitoyhdistys Sallan toteuttamat taimikonhoidot ja nuoren metsän kunnostukset vuosina 1952–2022.

Kaaviossa 10 on nähtävillä metsänhoitoyhdistyksen toimesta tehdyt taimikonhoidot T1- ja T2-kehitysluokan taimikoihin. Lisäksi kaaviossa on mukana nuoren metsän kunnostuskohteet. Raivaussahatöitä on tehty taimikoihin ja nuoriin kasvatusmetsiin 2010–2020-luvun taitteessa vuosittain vaihtelevasti 400–600 hehtaaria.

T1-luokan taimikolla tarkoitetaan pientä taimikkoa, jonka keskipituus on alle 1,3 metriä.

T2-luokan taimikolla tarkoitetaan varttuneempaa taimikkoa, jonka keskipituus on yli 1,3 metriä ja keskiläpimitta rinnankorkeudelta on alle 8 senttimetriä, tai valtapituus männyllä ja kuusella on alle 7 metriä (koivulla alle 9 metriä). 02-kehitysluokka kuvastaa nuorta kasvatusmetsikköä, jonka keskiläpimitta rinnankorkeudelta on vähintään 8 senttimetriä, mutta enintään 16 senttimetriä. Valtapituus havupuumetsikössä on yli 7 metriä ja koivikoissa yli 9 metriä.

Vuonna 2020 metsänhoitoyhdistys lannoitti yhteensä reilut 140 hehtaaria kivennäismaiden männiköitä. Lannoituksen myötä saatavan kasvun seuraavien 7–8 vuoden aikana oletetaan olevan noin 2000 kuutiometriä.

Muut metsänhoitotyöt

Pystykarsintaa tehtiin jonkin verran 1980-luvun lopulla, vuonna 1988 eniten 434 ha. 1990-luvulla on karsittu vain muutamia hehtaareja vuodessa. Metsänparannusvaroista pystykarsintaan sai tukea vuodesta 1987 lähtien. Yhteensä pystykarsintaa on tehty noin 1500 hehtaaria, viime vuosina ei yhdistyksen toimesta lainkaan. Työtä rajoittaa sopivien kohteiden vähäinen määrä alueella.

Parhaiden puiden pystykarsinta lisää huomattavasti oksattoman tyvitukin määrää metsässä, ja se on haluttua raaka-ainetta puutuoteteollisuudelle, jossa halutaan huippulaa-tuista pinta- ja sivulautaa. Yleisimmin karsi-taan mäntyjä ja rauduskoivuja.

Muuttoliike Sallasta 1960- ja 1970-luvuilla aiheutti sen, että myös metsitystöitä tehtiin jonkin verran. Peltoja metsitettiin 70-luvun alussa noin 60 hehtaaria. Vuoden 2021 alusta vuoden 2023 loppuun voimassa olevan joutoaluiden metsitystuen avustamana peltoja on viime aikoina metsitetty jonkin verran. Metsitystuen tavoitteena on lisätä metsiä ja vahvistaa hiilinieluja. Metsän lannoitus herätti suurta suosiota isäntien joukossa 1970-

luvulla. Varat metsän lannoitukseen saatiin suhdanneveroista, joiksi kutsuttiin metsäteol-lisuuden metsätaloudelle palauttamia avus-tuksia. Metsätalousneuvoja Kaarlo Niemelä kertoo, että ennen lannoitukseen ryhtymistä perustettiin koealoja ympäri pitäjää. Tulokset olivat hyviä ja näin lannoitukset pantiin käyntiin. Isännät kylvivät innoissaan ja taisipa joku tukkipuu kuollakin yliannostuksen seurauksena. Myöhemmin lannoitustuloksia tutkittiin ja todettiin haittavaikutuksiakin, joten innos-tus lannoitukseen laantui. Niemelä kertoo, että myös ojitus sai suurta suosiota isäntien joukossa. Ojituksen suunnittelu ja toteutus jäi metsänparannuspiirille, mutta yhdistyksen ja metsälautakunnan neuvojien tehtävänä oli valmistaa ja koota isännät ojitusta varten.

Lannoitustoimintaa on käynnistetty viime vuosina uudelleen. Hyvälaatuisia männiköitä on kasvatustaloudella Yaran typpilannoitteilla. Vuonna 2023 tullaan tekemään myös terveys-lannoituksia helikopterilla, joissa ravinnepuutoksesta kärsiviä metsiä tullaan lannoittamaan ravinnepuutoksesta riippuen joko tuh-kalla tai boorilla.

Värriön osakaskunnan retki 1980-luvulla.

Boorinpuutoksesta kärsivä noin 20-vuotias viljelymännikkö Kylkiselässä. Latvukset alkavat pensastumaan ja pituuskasvu hidastuu tai voi loppua kokonaan. Osa latvuksista kuolee. Boorinpuutosta saa korjattua lannoittamalla.

Paavo Kalliainen tekemässä hankintahakkuuta 1960-luvulla.

Värriön yhteismetsän hoitokunta tarkastelemassa motomittauksen onnistumista 1990-luvun puolivälissä.

Arviointi ja suunnittelu

Varsinainen metsätalouden suunnittelutyö on kuulunut metsälautakunnan toimenkuvaan. 1950-luvulla yhdistyksen neuvojat tekivät muutamia metsätalous- ja pikasuunnitelmia. Jo vuoden 1954 toimintasuunnitelmaan kirjattiin metsätalous- ja pikasuunnitelmien tekoa ja 1950-luvulla pikasuunnitelmia tehtiin yhteensä 18 kappaletta 2 509 hehtaarille. Metsätalousneuvoja Kaarlo Niemelä kertoo, että pikasuunnitelmia tehtiin pääasiassa asutustiloille. Karttoja ei ollut, joten leimikoita tehtäessä piirrettiin samalla karttaa. Asutustilojen metsäpalstat olivat yleensä suorakaiteen muotoisia, joten suunnitelman teko oli helppoa. Askelparilla mitattiin linjaa pitkin ja kuviot merkittiin karttaan. Muutamia tarkistussmittauksia tehtiin poikittaissuunnassa. Suunnitelmia tarvittiin asutustilojen puuvarojen

selvittämiseksi, sillä näiden hakkuita säännöstelltiin. Myöhemmin karttatilanne parani ja pikasuunnitelmia ei enää tarvittu, kertoo Niemelä. Tilakohtaisia metsätaloussuunnitelmia alettiin saada tiloille Sallan metsälautakunnan toimesta 1980-luvun alusta. 1990-luvun alussa tilakohtaisten suunnitelmien kattavuus oli noin 30 % ja vuosituhannen vaihteessa noin 50 %. Metsäsuunnitelmien merkitys on viime vuosina vähentynyt, sillä avoimen metsävaratiedon tarkkuus ja laatu on parantunut, ja tieto on kaikkien saatavilla. Metsänarviointeja yhdistys on tehnyt vuodesta 1954 lähtien. Arviointit ovat olleet pääasiassa tila-arvioita. Yhteensä yhdistyksen toimiaikana on arvioitu noin 220 800 hehtaaria. Viime vuosina arviointeja on tehty vuosittain 7000–8000 hehtaaria.

Energiapuun korjuu

Jo 1950-luvun lopulla Arvi Leskelä oli esittänyt ajatuksen haketta polttavan lämpölaitoksen rakentamisesta kirkonkylälle. Ajatus ei silloin saanut vielä tulta alleen, mutta 1970-luvun öljykriisi käänsi katseet kotimaisiin polttoaineisiin. Sallan koulut muutettiin takaisin halkolämmitykseen, vain yksi koulu jäi käyttämään öljyä. Halkoja kului kunnalla 4500–5000 p-m³ vuodessa. Kirkonkylän kiinteistökin muutettiin puulämmitykseen ja koska niitä oli paljon, päädyttiin rakentamaan kunnalle lämpökeskus. Kunnan luottamusmiehinä lämpökeskusta kunnalle olivat ajamassa silloinen metsänhoitoyhdistyksen toiminnanjohtaja Veikko Pohtila ja hallituksen puheenjohtaja Heikki Vaarala. Lämpökeskus käynnistyi keväällä 1984.

Valtio tuki 1980-luvulla kuntien energiapuun korjuuta niin kutsutulla Leppäsen lailla. Sallan kunta valtuutti metsänhoitoyhdistyksen hoitamaan energiapuun hankinnan. Energiapuun keräys lähti käyntiin vuonna 1982, jolloin työvoimaministeriöstä saatiin ensimmäiset työllisyysvarat. Aluksi energiapuun hankintaa hoitivat kaikki yhdistyksen toimihenkilöt, mutta pian huomattiin, että työ vaatii kokonaan yhden toimihenkilön työpanoksen. Niinpä toimihenkilöistä Eero Vaarala ryhtyi yhdeksi vuodeksi hoitamaan kunnan halko- ja energiapuu-hankintoja. Energiapuusavotta laajeni 1980-luvun lopulla myös tienvarsimetsiin. Tienvarsilta metsää raivattiin ja karsittiin kuntoon yhdistyksen toimesta yhtenä vuonna lähes sadan työmiehen voimin.

Yhdistys hankki energiapuuta 1980-luvulla seuraavasti:

Vuosi	Puumäärä m ³	Ostaja
1984	8680	Sallan Kunta
1985	1640	-"-
1986	1117	-"-
1987	1680	Sallan aluelämpö

Metsänomistajat hankkivat Leppäsen lailla energiapuuta myös omaan käyttöön: 720 m³ vuonna 1985 ja 1 080 m³ vuonna 1986. Energiapuusavotta työllisti kuntalaisia, jotka olivat innolla savotassa mukana. Parhaimmillaan energiapuuta korjasi 220 miestä. Jo vuoden 1984 loppuun mennessä oli käytetty avustusvaroja jo 4,1 milj. mk ja teetetty noin 22 000 työpäivää. Projektilla oli myönteisiä vaikutuksia niin metsätaloudelle, työllisyydelle kuin yhdistyksen taloudellekin. 1990-luvulla yhdistys ei itse hoitanut energiapuun hankintaa. Sen

sijaan yhdistys on välittänyt Vapo Oy:lle isäntien hankkimaa energiapuuta.

Viime vuosina energiapuuta on korjattu korjuupalvelulla 3000–5000 m³ vuodessa. Energiapuut toimitetaan karsittuna rankana tienvarteen, josta ne myydään tienvarsikaupoilla Laania Oy:lle (entinen Vapo Oy). Laania Oy kuljettaa puut Sallan entiselle rautatieasemalle terminaaliin, missä puiden haketus tapahtuu. Valmiin hakkeen Laania Oy toimittaa Sallan lämpölaitokselle kaukolämmön tarpeisiin.

Reijo Iivarin Falmi-Trac hoiti energiapuun kuljetuksen metsästä haketuspaikalle.

Haketusta Halmelehdossa 1980-luvun lopulla.

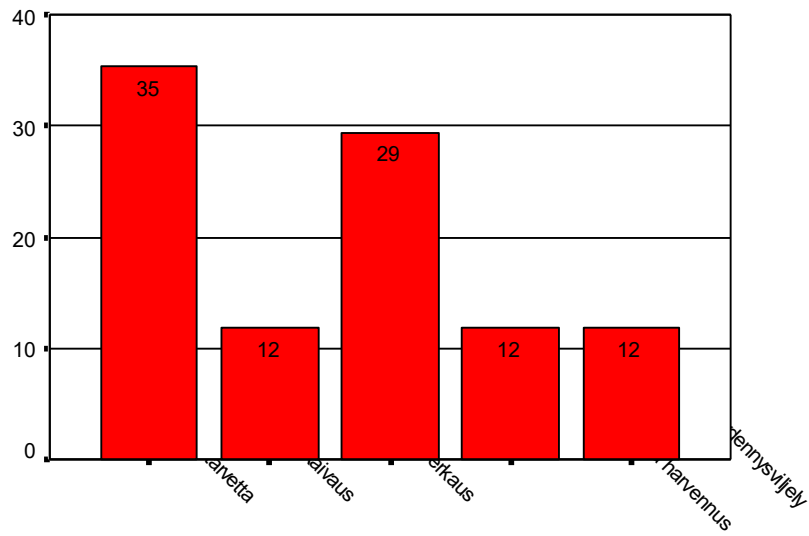
Yhteistyössä Värriön yhteismetsän kanssa Sallan metsänhoitoyhdistys suoritti noin neljän hehtaarin kokoisen uudistusalan kulituksen kesäkuussa 2020.

Tuloksia metsänuudistamisen onnistumisesta Lapin lain nojalla viljelyillä alueilla

Lapin vajaatuottoisten yksityismetsien uudistamiseksi säädettiin 1980-luvun alussa erillislaki, Laki Lapin vajaatuottoisien metsien kunnostamisesta. Laki takasi täyden valtion tuen vajaatuottoisien metsien uudistamiseen Lapin läänissä ja lisäksi Kuusamon kunnan alueella. Laki oli voimassa vuosikymmenen vaihteeseen saakka.

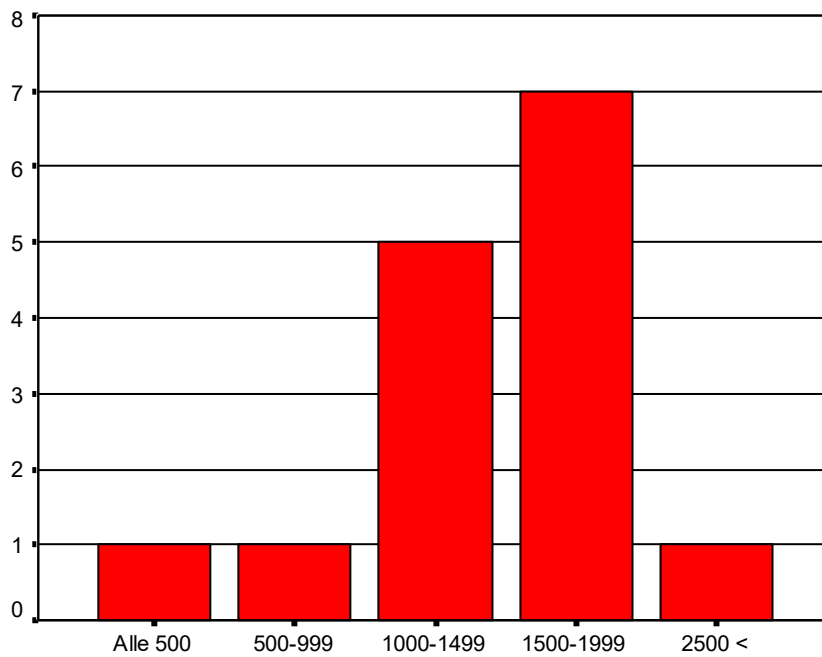
Metsäntutkimuslaitos inventoi vuonna 2001 Lapin metsäkeskuksen ja Pohjois-Pohjanmaan osalta Kuusamon alueelta Lapin lain mukaiset viljelyhankkeet vuosilta 1984–1995. Noin 20 000 hankkeen joukosta arvottiin 300 taimikkoa maastotutkimuksia varten. Sallan kunnan alueelta mukaan tutkimukseen osui 15 kuviota.

Eniten käytetty uudistamisketju hankkeissa oli auraus ja männyn istutus, mutta myös kuusen istutusaloja oli runsaasti. Inventoiduista taimikoista 35 % ei tarvinnut välitöntä hoitoa, perkausta tarvitsi 29 % taimikoista. Kun otetaan huomioon myös luontaisesti syntyneet taimet kohosi kehityskelpoisten taimien määrä minimissäänkin yli 1 000 kpl/ha. Luontaisesti syntynyt hieskoivu täydensi viljelyä. Inventoiduista taimikoista 87 % oli kasvatuskelpoisuudeltaan hyviä (runkoluku/ha $\geq$ 2 000). (Aalto ym. 2002).

Hoidon tarve

Hoidon tarve Lapin lain nojalla uudistetuilla taimikoilla (Aalto ym. 2000).

Kehityskelpoisia viljelytaimia/ha

Kehityskelpoisten viljelytaimien määrä hehtaarilla (Aalto ym. 2002).

Kilpailutoiminta

Leimauksen pitäjänmestaruuskilpailuja on järjestetty heti yhdistyksen perustamisesta saakka. Ensimmäisissä pitäjänmestaruuskilpailuissa vuonna 1953 parhaiten leimasivat Olli Piisilä, Kalle Matero, Ruuden Savolainen ja Väinö Ailasmäki. Palkinnoksi ensimmäiselle annettiin vesuri ja Maamiehen metsäoppi, toiselle vesuri, kolmannelle Maamiehen metsäoppi, neljännelle Tapion taskukirja ja viidennelle Arkimetsänhoidon avaimet. Lisäksi miehet pääsivät edustamaan yhdistystään Rovaniemelle maakunnallisiin leimaukilpailuihin. Viimeiset pitäjänmestaruudet leimauksessa

järjestettiin vuonna 1981. Sen sijaan metsäosaamisesta on mitelty vuodesta 1980 saakka metsätaitokisoissa sekä metsätalousalueiden välillä että pitäjänmestaruustasolla. Kisojen parhaat ovat edustaneet yhdistystään Lapin metsätaitokisoissa. Menestystäkin on saavutettu vuosien saatossa. Vuonna 1985 Aaro Hautajärvi voitti piirimestaruuden Lapin metsätaitokisoissa ja vuonna 1993 Sallan metsänhoitoyhdistyksen joukkue Theodor Lehtimäki, Esko Kumpare, Olavi Peltonen ja Arvo Aatsinki valmentajanaan Erkki Rytilahti voittivat Lapin metsätaitomestaruuden Ranualla.

Isäntä metsätaitokilpailussa 1950-luvulla.

Metsätaitokisat Poropuistossa vuonna 2001.

Sallan voittoisa metsätaitojoukkue vuodelta 1993. Kuvassa vasemmalta Theodor Lehtimäki, Esko Kumpare, Olavi Peltonen, Arvo Aatsinki sekä Erkki Rytilahti.

Vuonna 2022 Salla-päivillä järjestetyn arvannon voitti Kalevi Rontti. Palkintona oli kirves. Kuvassa vasemmalla palkintoa luovuttamassa Mikko Mulari ja oikealla vastaanottamassa Kalevi Rontti.

Sallan metsänhoitoyhdistys työllistäjänä

Metsänhoitoyhdistys on ollut tärkeä työllistäjä Sallan kunnassa. Toimihenkilöiden lisäksi yhdistys on työllistänyt vuosien mittaan lukuisia sallalaisia metsäalan yrittäjiä, metsureita, koululaisia ja metsäalan opiskelijoita. Moni opiskelija on saanut suoritettua opintoihin sisältyvän metsäharjoittelun yhdistyksessä. Koululaisia palkattiin 1980–90-luvuilla vuosittain kymmeniä metsänviljelytöihin. Energiapuuprojekti työllisti 1980-luvulla jopa yli 200 tilapäistä työntekijää vuosittain. Työllisyysvaaroja saatiin työntekijöiden palkkaamiseen

vuodesta 1982 lähtien. Vuosina 1985–90 yhdistyksessä oli tilapäisiä työntekijöitä metsänhoitotöissä ja energiapuuta keräämässä keskimäärin 323 vuodessa, vuonna 1987 jopa 427 työntekijää. 2000-luvun vaihteessa metsänhoitoyhdistys työllisti vuosittain noin 10–15 metsuria lähinnä nuorten metsien hoitoon sekä noin 20 henkilöä metsänviljelyyn. 2010–2020-luvun taitteessa yhdistys on työllistänyt 5-10 metsuria sekä toisinaan muutamia kymmeniä metsänistuttajia.

10168 litraa käpyjä lähdössä kohti karistamoa marraskuussa 2020. Vuonna 2020 kävyistä maksettiin 1,20 euroa litralta.

Yhdistys on työllistänyt kymmeniä etumiehiä ja työnjohtajia valvomaan metsänhoitotöitä ja energiapuun keruuta. Esimerkiksi 1970-luvulla yhdistykselle työskenteli vuosittain 5–10 etumiestä metsänhoitotöitä valvomassa ja 1980-luvulla heitä työskenteli ainakin kaksinkertainen määrä. Pitkäaikaisina etumiehinä toimivat mm. Vilho Tolppanen, Teemu Harju, Mikko Karkkola, Paavo Kalliainen, Esko Saariniemi, Lauri Onkamo, Uuno Lassila, Väinö Seppälä, Hannu Vaarala, Vesa Haataja, Aaro Hautajärvi ja Erkki Ryttilahti. Värriöllä ja Liesjoella metsänistuttajien kokkina oli pitkään Kaarina Saariniemi.

Maanmuokkausurakoitsijoina yhdistyksen palveluksessa ovat olleet auraamassa muun muassa Reino Kivelä ja Pentti Väisänen, äestämässä Veljekset Hoisko, auraamassa ja äestämässä Teuvo Martikainen ja Arto Tervola sekä mätästämässä Simo Huhtala ja Metsäurakointi Ervasti Oy. Puutavaran lähikuljetuksesta ovat huolehtineet muun muassa Esa Hautajärvi, Lauri Luusua ja Kuljetus Leivo Oy. Korjuuyrittäjistä yhdistyksen urakoitsijoina ovat olleet muun muassa Kari Ervasti, Timo Lahtela, Ari Huhtala, Veljekset Salla, Veke Moto Ky, Tmi Harjula Kari ja Tarmo Leinonen.

Kari Ervasti toimi pitkäaikaisena yrittäjänä Sallan metsänhoitoyhdistyksen palveluksessa.

Pölkky Metsälle urakoivalla Metsäurakointi Ervastilla on kuvassa työn alla noin kahden hehtaarin kokoisen ojitetun korven suojuspuuhakkuu Isoviidassa (maaliskuu 2021). Hakkuun tavoitteena on kuusen luontainen uudistuminen suojuspuuston alle. Suojuspuut suojaavat alle syntyvää taimikkoa hallalta ja täydentävät suojuspuiden alle uutta taimiainesta.

Siemenpuuhakuussa pystyyn jätetään männyn siemenpuita, jotka siementävät luontaisesti siemeniä uudistusalalle. Tavoitteena on uusi puusukupolvi.

Kari Harjulan Komatsut korjuupalvelun työmaalla joulukuussa 2020.

Aholan auto kuljettamassa energiarankakuormaa Vapon terminaaliin.

Yhteistyö Sallan, Värriön ja Liesjoen yhteismetsien kanssa

Sallan yhteismetsä oli tärkeä työllistäjä yhdistyksen alkuaikoina. Vuodesta 1955 lähtien yhdistyksen neuvoja huolehti Sallan yhteismetsän leimauksesta. Vuonna 1957 yhdistys sai hoitaakseen myös yhteismetsän sahapuun hankinnan. Tiivistynyt yhteistyö ja yhdistyksen lisääntynyt toiminta johtivat toisen yhteisen neuvojan palkkaamiseen vuonna 1956. Vuonna 1963 Sallan yhteismetsän kanssa tehtiin sopimus ammattiavun saamiseksi kulotus- ja metsänviljelytyöissä. Vuosina 1962–65 yhdistyksen valvonnassa kulotettiin uudistusaloja 1 675 ha ja kylvettiin mäntyä 1 901 ha. Yhteismetsältä puuttui oma toimihenkilö 1.11.1964 - 30.5.1965, jolloin yhteismetsän kaikki työt tehtiin yhdistyksen valvonnassa. Yhdistys on huolehtinut käytännössä kaikista Sallan yhteismetsän metsänhoitotöistä 1960-luvulta 1990-luvun alkuun asti. Yhteismetsä alkoi itse

toteuttamaan metsänhoitotöitä 1992, jolloin yhteismetsä myös erosi metsänhoitoyhdistyksen jäsenyydestä ja sai ns. neljännesmaksu oikeuden. Yhteismetsä liittyi uudelleen jäseneksi vuonna 1999. Esimerkiksi metsäsertifiointi Sallan yhteismetsälle tulee Sallan metsänhoitoyhdistyksen kautta.

Vuonna 1967 tehtiin asutustilallisille luovutetun Värriön yhteismetsän kanssa sopimus, jossa yhteismetsän leimaus ja valvontatyöt jäävät yhdistyksen tehtäviksi. Värriön yhteismetsän työt kuuluivat yhdistykselle vuoden 1970 syksyyn saakka. Metsälautakunta huolehti Värriön yhteismetsän töistä vuoteen 1985 saakka, jonka jälkeen työt palautuivat takaisin yhdistykselle. Värriön yhteismetsä sijaitsee yhtenä palstana Pohjois-Sallassa. Yhteismetsän pinta-ala on yli 18 000 hehtaaria ja

se on lähes kokonaan valtion maiden ympäröimä, rajoittuen Tuntsan erämaa-alueeseen pohjoisessa ja idässä, etelässä Suoltijoen valtion maihin ja lännessä Liesijoen yhteismetsään. Yhteistyö Värriön yhteismetsän ja metsänhoitoyhdistyksen välillä on ollut monipuolinen ja toimiva. Metsänhoitoyhdistys Sallan metsäneuvoja Kari Alatalo on yhteismetsän hoitokunnan jäsen ja yhteismetsän työvaliokuntaan kuuluu muun muassa metsänhoitoyhdistyksen toiminnanjohtaja Juha

Hänninen. Lisäksi yhteismetsän vuoden 2021 toimintakertomuksessa todetaan, että metsänhoitoyhdistys on tehnyt hakkuusuunnitelmat ja suorittanut metsänuudistamis- ja hoitotyöt. Yhteismetsän kirjanpidon ja muut toimitustyöt on hoitanut metsänhoitoyhdistyksen toimistotyöntekijä. Vuoden 2021 lopulla yhteismetsän osuuksia oli 7590 kappaletta ja osakastiloja 345 kappaletta.

Kyllä puu kasvaa myös pohjoisessa. Kuvassa Värriön yhteismetsän 13-vuotias tuoreen kankaan istutusmännikkö.

Rintamamiestiloille kuuluvan Liesijoen yhteismetsän hankinta ja valvonta tulivat yhdistyksen hoitoon vuonna 1969. Liesijoen yhteismetsä sijaitsee Savukosken kunnan puolella rajoittuen idässä Sallan kunnan puolella olevaan Värriön yhteismetsään, pohjoisen ja lännen puolelta Värriöjokeen ja etelässä raja menee Pöytösvaaran laen kautta lähes Maltion luonnonpuiston rajalle.

Vuonna 1971 Liesijoen yhteismetsä liitettiin metsänhoitoyhdistyksen alueeseen. Metsänhoitoyhdistys Sallan toiminnanjohtaja Juha Hänninen kuuluu myös Liesijoen yhteismetsän työvaliokuntaan. Myös Liesijoen yhteismetsän hakkuusuunnitelmat on tehty metsänhoitoyhdistyksen toimesta, samoin kuin kirjanpito ja muut toimitustyöt. Vuoden 2020 lopulla osuuksia Liesijoen yhteismetsässä oli 7008 kappaletta ja osakastiloja 88 kappaletta.

Liesjoen yhteismetsään konekylvettiin taimikko vuonna 2003. Vuonna 2021 paikalla oli terhakka taimikko ja taimikonhoidon aika alkaa olla käsillä.

Metsätuhot yhdistyksen alueella

Voimakkaat myrskyt ravistelivat Suomen metsiä 1980-luvun alussa. Vuonna 1982 muualla Lapissa puumarkkinatilanteen täydellisesti sekoittanut Mauri-myrsky ei saanut suuria tuhoja aikaan Sallan metsänhoitoyhdistyksen alueella kuin paikallisesti. Tarjotut puumäärät olivat tasapainossa kysyntään nähden. Koko Lappia ajatellen Mauri-myrskyn tuhot olivat suuremmat, sillä sahapuuta tuli tarjolle kolminkertainen määrä hakkuusuunnitteeseen verrattuna. Sen sijaan vuoden 1984 juhannuksena myrskynnyt Jorma-myrsky sai aikaan suuremmat tuhot Sallan alueella. Myrsky kaa-toi puuta noin 15 000–20 000 m³.

Itä-Lapista löytyi 1980-luvun lopulla 1800 ha versosurmaisia metsiä, joista tauti oli täysin tuhonnut 24 hehtaaria. Taudin aiheuttajaksi

epäiltiin itärajan takaa, Kuolan alueelta tulevia saasteita. Niin sanottujen metsäkuolemien runsas julkisuus vauhditti tuhojen tutkimusta. Vuonna 1994 julkistettujen Itä-Lapin metsävaurioprojektin tulosten mukaan epänormaalit pakkastalvet paljastuivat metsätuhojen suurimmaksi syyksi. Metsiä tuhonnut versosurma esiintyi tyypillisesti korkeiden maiden painanteissa vesien äärellä tai muissa alavissa kohdissa, joissa vallitsevat olosuhteet altistavat männyn surmakalle (versosurma). Sallan Rikkilehdossa tehtiin tarkempia tutkimuksia ja kävi selville, että surmakka oli altistanut puita jo kauan ja epidemia oli jo laantumaan päin. Metsätuhoja löytyi yhteismetsän Sätsin paltalta.

Sätsin metsätuhoista huolestuneena yhdistyksen hallitus kirjelmöi ympäristöministeriölle ilmansaasteiden mittausaseman saamiseksi Sallaan vuonna 1988. Asemaa ei Sallaan tullut, mutta seuraavana vuonna metsänomistajat yhdessä yhdistyksen kanssa hankkivat saasteittauslaitteen Naruskan Moilaseen. Sallan metsänhoitoyhdistys hoiti tuhoista tiedottamisen yhdessä Koillis-Suomen metsälautakunnan kanssa. Metsätuhoista tiedotettiin metsänomistajille muun muassa metsätuhoja käsittelevällä kurssilla. Vuosina 1989–90 yhdistys järjesti tuhoalueelle retkeilyjä erilaisille ryhmille. Alueeseen kävi tutustumassa noin 900 henkilöä mm. metsätutkimuslaitokselta,

metsähallituksesta, Tapiosta, metsäoppilaitoksista sekä metsänomistajia eri puolilta maata.

Hirvituhot ovat olleet toisinaan merkittäviä metsänhoitoyhdistyksen alueella, sillä hirvikanta on ollut korkea. Hirvet tuhoavat pääasiassa taimikoissa, joita Sallassa on ollut paljon. Vuonna 2022 hirvikanta on Sallassa tavoitekannassa, eli noin 2,1 hirveä/1000 hehtaaria ja taimituhot ovatkin vähentyneet merkittävästi. Tuhoista voi kyllä hakea korvauksia, mutta ne eivät kata kaikkia kuluja. Muita paikallisia metsätuhoja esiintyy, esimerkiksi tykkytuhot, myyrätuhot, versosurma ja tervasarosa.

Suomalainen ryhmä kävi tutustumassa Kuolan alueen metsävaurioihin syyskuussa 1989. Kuvassa vasemmalta venäläinen metsäasiantuntija, Timo Kyyhkynen (Kemijärven mhy), Matti Alakurtti (Värriön yhteismetsä), Martti Silventoinen (Metsäkeskus), Kalle Hautala (Liesjoen yhteismetsä), Juhani Körkkö (Ketolan taimitarha), Veikko Pohtila (Metsäkeskus), Veikko Salo (Metsähallitus), venäläinen metsäasiantuntija, Ukko Holopainen (Metsähallitus).

Kapea myrskyrintama eteni Hautajärven lähellä yli lounaasta luoteeseen kaataen paikoin paljonkin puita vuonna 2021.

Metsien hoidosta sertifikaatin mukaan vuosituhanen vaihtuessa vastasivat yhdistyksen neuvojat Heikki Karkkola, Jouni Virkkula ja Eero Vaarala.

Metsätalouden muutokset 1990-luvulla

Uudet metsä- ja luonnonsuojelulait

Luonnonmukaisuus metsänkäsittelyssä alkoi vallata alaa jo 1980-luvulla. Avohakkuisiin suhtauduttiin kielteisesti, lannoitus ja ojitus loppuivat kokonaan 1990-luvulle tultaessa. Luonnonsuojelu lisääntyi ja suojeluohjelma seurasi toistaan. Kansainvälisessä ympäristökeskustelussa merkittävän painon sai ilmaston muutokseen liittyvät kysymykset. Metsien rooli nähtiin merkittävänä hiilidioksidipäästöjen pienentäjänä. Metsäpolitiikassa vuosi 1996 oli murroksen aikaa. Uudet metsä- ja luonnonsuojelulait vahvistettiin vuoden lopussa. Nämä korvasivat vanhan, pääasiassa 1920-luvulta peräisin olevan lainsäädännön. Kaikkia maamme metsiä koskevan uuden metsälain tarkoituksena on edistää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä. Laki nostaa puun tuotannon kestävyden rinnalle metsien biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen. Vanha metsänparannuslaki muutettiin samalla kestävä metsätalouden rahoituslaiksi. Lain mukaista valtion tukea tai lainaa voidaan osoittaa yksityismetsissä toteutettaviin töihin, joiden tavoitteena on puun tuotannon kestävyden ja biologisen monimuotoisuuden ylläpitäminen.

Suomen luonnonsuojelulaki on luonnonsuojelulainsäädännön päälaki, jolla on liittymäkohtia muihin luonnonsuojeluun liittyviin lakeihin. Lain toimeenpanoa valvoo Ympäristöministeriö ja valvontaa suorittaa Suomen ympäristökeskus sekä siihen liittyvät alueelliset ympäristökeskukset ja kunnat. Uusi luonnonsuojelulaki monipuolistaa suojelun toteutuskeinoja ja luo korvausjärjestelmiä luonnonsuojeluohjelmien toteuttamiseen. Keväällä 1997 ympäristöministeriö sai valmiiksi esityksensä Suomen ehdotukseksi EU:n Natura 2000 – ohjelmaan, joka on EU:n luonnonsuojeludirektiivien edellyttämien eläin- ja kasvilajien sekä elinympäristöjen erityisalueita koskeva suojeluohjelma. Noin 3,4 miljoonan hehtaarin laajuinen Natura 2000 -esitys koostui pääosin vanhoista luonnonsuojelualueista, mutta siihen sisällytettiin myös noin 200 000 ha uusia kohteita. Natura-alueet ovat erityisten suojelutoimien alueita, eivät siis varsinaisia suojelualueita. Kaikilla Natura-alueilla on noudatettava luonnonsuojelulain määräyksiä, mikä edellyttää alueelle suunniteltujen hankkeiden ympäristövaikutusten arviointia.

Organisaatiomuutokset

1990-luku toi muutoksia myös metsätalouden organisaatioihin. Metsähallituksesta tuli liikelaitos vuonna 1994. Yksityismetsätalouden neuvontajärjestelmää uudistettiin vuonna 1996. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiolle jäi enää asiantuntijapalveluiden tuottaminen ja 14 metsäkeskusta on suoraan maa- ja metsätalousministeriön alaisia. Metsänhoitoyhdistyksissä keskusteltiin fuusioitumisesta ja osa yhdistyksistä liittyikin yhteen. Vuonna 1996 käytiin vilkkaita keskusteluja myös Koillis-Suomen metsänhoitoyhdistysten yhdistymisestä. Hanke hylättiin, sillä metsänhoitoyhdistyskenttä oli muuttumassa ja yhdistymistä pohtineiden yhdistysten taseet eivät olleet samalla tasolla.

Uusi metsänhoitoyhdistyslaki

Vuonna 1999 tuli voimaan uudistettu metsänhoitoyhdistyslaki. Yhdistysten puukauppatoiminta aiheutti eniten keskustelua lain valmistelussa. Uudessa laissa rajoitetaan palvelujen tuottamista puunostajille ja erityisesti metsänhoitoyhdistysten puukaupallista toimintaa. Uudistettu laki turvaa metsänhoitoyhdistyksille sekä taloudelliset että toiminnalliset toimintamahdollisuudet. Lakiuudistuksen suurimmat muutokset koskevat metsänomistajien jäsenyyttä yhdistyksissä, päätöksentekoa yhdistyksissä sekä metsänhoitomaksun määrittämistapaa. Yhdistyksen jäseniä ovat uuden lain mukaan yhdistyksen toimialueella metsää omistavat ja metsänhoitomaksua maksavat metsänomistajat. Metsänhoitoyhdistysten jäsenten päätösvaltaa käyttävät jäsenten valitsemat valtuutetut, jotka valitaan neljäksi vuodeksi.

Metsäteollisuuden muutokset

Metsäteollisuuden fuusiot alkoivat 1980-luvulla ja vuosi 1998 oli ennätysellinen. Metsäteollisuuden rakennemuutos vei mennessään Pohjois-Suomesta johdetun ja tänne leimautuneen perusmetsäteollisuuden. Metsäteollisuuden puunostojen keskittymisen seurauksena syntyi tilanne, jossa kolmen suurimman puun ostajan Stora Enson, UPM-Kymmenen ja Osuuskunta Metsäliiton yhteinen markkinaosuus kotimaisen puun ostoista on jo yli 85 %, Pohjois-Suomessa jopa tätäkin suurempi. Pelko kotimaisen raakapuun menekistä lisääntyi tuontipuumäärien kasvaessa. Vuonna 1998 tuontipuun määrä oli 13,7 miljoonaa m³, mikä oli yli kaksinkertainen määrä vuosikymmenen alun määriin verrattuna.

Metsäsertifiointi

Metsien käytön ja hoidon sertifiointi otettiin käyttöön 1990-luvun lopulla. Menetelmällä halutaan osoittaa puu- ja paperituotteiden ostajille, että raaka-aineena käytetty puu on kasvanut hyvin hoidetuissa metsissä. Järjestelmän standardien laadinnassa vuonna 1997 olivat mukana mm. metsänomistajat, metsäteollisuus ja ympäristöjärjestöt, yhteensä 29 eri tahoa. Järjestelmän 37 standardia on laadittu niin, että ne ovat sovitettavissa erilaisiin kansainvälisiin sertifiointijärjestelmiin.

Sertifiointin käyttöönotto eteni rivakasti Pohjois-Suomen Metsänhoitoyhdistysten Liiton alueella. Lapin metsissä tehdyt testaukset osoittivat, että metsätalous vastaa pääosin annettuja kriteerejä ja Lapin metsien hoito ja käyttö sai sertifikaatin marraskuussa 1999. Metsäsertifiointin vaatimukset ovat jonkin verran metsälainsäädäntöä tiukemmat, mutta eivät poikkea merkittävästi nykyisistä metsänhoitosuosituksista. Sertifiointin huomioiminen vaikuttaa kuitenkin yhdistyksen töihin jatkossa entistä enemmän. Sallan metsänhoitoyhdistyksessä tehtiin ensimmäinen sertifiointitarkastus 13.9.2000. Yhtään poikkeamaa sertifiointikriteereihin ei silloin löytynyt.

Lakimuutoksista 2000-luvulla

Luonnonsuojelulaki 1096/1996

Lain tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen, luonnonkauneuden ja maisema-arvojen vaaliminen, luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävä käytön tukeminen, luonnontuntemuksen ja yleisten luontoharrastuksien tukeminen sekä luonnontutkimuksen edistäminen. Lain nojalla suojeltuja luontotyyppisiä ovat esimerkiksi merenrantaniityt ja tervaleppäkorvet. Laissa kielletään rauhoitettujen eläinten tahallinen tappaminen ja pyydystäminen, pesien, munien ja yksilöiden ottaminen haltuun tai siirtäminen toiseen paikkaan. Laissa kielletään myös eläinten tahallinen häiritseminen esimerkiksi lisääntymisaikana tai tärkeillä levähdysalueilla. Luonnonsuojelulain nojalla on rauhoitettu myös iso joukko kasvilajeja, ja niiden osia ei saa kerätä tai hävittää.

Nykyinen luonnonsuojelulaki (1096/1996) on ollut voimassa vuodesta 1997 saakka. Lain uudistuksen tavoitteena on esimerkiksi ajantasaistaa ja selkeyttää luonnonsuojelulakia sekä parantaa lajien ja luontotyyppien suojelua ja seurantaa. Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa on asetettu tavoite: pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa ja saavuttaa YK:n biodiversiteettisopimuksen tavoitteet. Uudistus tarvitaan luonnon köyhtymisen pysäyttämiseksi, sillä tällä hetkellä lajeista jopa joka yhdeksäs on uhanalainen ja luontotyypeistä lähes joka toinen on uhanalainen.

Yksi merkittävimmistä muutoksista tulevassa uudistetussa luonnonsuojelulaissa on saamelaiskulttuurin suoja. Vapaaehtoista ekologista kompensatiota koskevat säädökset tulisivat kokonaan uutena suojelukeinona lakiin ja vapaaehtoisille suojeluohjelmille, esimerkiksi Helmi- ja Metso-ohjelmille, luotaisiin oma säädösperusta lakiin. Lisäksi nykyisen lain nojalla perustetuissa luonnon- ja kansallispuistoissa ei olisi ehdotuksen mukaan jatkossa mahdollista myöntää lupaa malminetsintään.

Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki 34/2015

Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki (Kemera) säätelee yksityismetsien metsänhoitotöistä, joihin on mahdollista saada rahallista valtion tukea. Rahoitustukien käyttöä ohjaa Maa- ja metsätalousministeriö. Hankekohtaisen tuen määrä perustuu työlajin ja metsän sijaintiin, tuki on veronalaista tuloa (vuodesta 2012 alkaen) ja se haetaan Metsäkeskuksesta. Valtion tukea voidaan käyttää toimenpiteisiin, joilla turvataan puuntuotannon kestävyttä ja metsien biologista monimuotoisuutta. Lisäksi voidaan tukea erilaisia metsäluonnon hoitohankkeita, esimerkiksi maiseman ja tärkeiden elinympäristöjen hoito- ja kunnostustöitä. Metsänomistajille useimmiten tutuimpia Kemera-tuettuja työlajeja ovat taimikon varhaishoito ja nuoren metsän hoito. Niiden lisäksi tukea voidaan kuitenkin hakea myös metsäautoteiden rakentamiseen ja perusparantamiseen, suometsän hoitoon, metsän terveyslannoitukseen sekä metsäluonnon hoitohankkeisiin. Myös ympäristötuki luetaan Kemera-tukiin. Koska Kemera-tuki voidaan myöntää vain sellaiselle kohteelle, jossa on voimassa metsälaki, sitä ei myönnetä esimerkiksi luonnonsuojelulain mukaisille suojelualueille tai asemakaava-alueille.

Vuonna 2015 Kemera-lain muuttuessa merkittävimpiä muutoksia oli esimerkiksi tukivähykkeiden määrittäminen: eteläinen, keskinen ja pohjoinen Suomi. Myöskään jälkirahoituksia ei ollut enää mahdollista hakea, sillä rahoitushakemus tuli jättää Metsäkeskukselle aina ennen työn aloittamista. Kemera-laista poistui metsänuudistamisen tuki. Tähän vaikuttivat metsälain muutokset sekä valtiontuen suuntaviivat. Komissio ei myöskään hyväksynyt valtiontuen suuntaviivojen nojalla tuen myöntämistä energiapuun korjuuseen.

Nykyinen Kemera-laki tuli voimaan kesäkuussa vuonna 2015. Laki on määräaikainen ja se on voimassa vuoden 2023 loppuun saakka. Kemera-tukipäätöksiin liittyviä maksatuksia voidaan kuitenkin tehdä vielä vuonna 2026 siirtymäajan puitteissa. Uusi metsätalouden määräaikainen kannustejärjestelmä (METKA) tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Tavoitteena on, että laki astuu voimaan 1.1.2024. Kesäkuussa 2022 nuoren metsän hoitotuki nostettiin 450 euroon hehtaarilta, mikäli hoidon yhteydessä kerätään pienpuuta. Myös hoitotyön yhteydessä vaadittavan puuston poistuman määrävaatimus laski pohjoisessa Suomessa aikaisemmasta 1000 rungosta 800 runkoon ja muualla Suomessa aikaisemmasta 1500 rungosta 1000 runkoon. Poistettavien puiden kantolämpimittavaatimus nousi kahdesta senttimetristä kolmeen senttimetriin, mutta muutoin tukiehdot säilyivät ennallaan.

Laki metsänhoitoyhdistyksistä 534/1998

Metsänhoitoyhdistyslain tavoitteena on edistää metsätalouselinkeinon kilpailukykyä ja kannattavuutta sekä lisätä metsänomistajien valinnanvapautta yhdistystoiminnassa ja edunvalvonnassa. Metsänhoitoyhdistyslaki astui voimaan 1.1.2015. Veroluonteisen metsänhoitomaksun on katsottu antavan metsänhoitoyhdistyksille kiellettyä kilpailuetua muihin metsäpalvelumarkkinoilla toimiviin toimijoihin verrattuna. Uusi laki pyrkii luomaan tasapuoliset kilpailuedellytykset eri toimijoille ja edistää metsänomistajien valinnanvapautta yhdistystoiminnassa. Metsänhoitomaksusta vapauttamisen perusteet eivät ole kohdelleet aiemmin metsänomistajia yhdenvertaisesti, ja vapautuksen hakemisesta on koitunut merkittäviä kustannuksia.

Merkittävin muutos laissa on metsänhoitomaksun poistuminen, sillä vuodesta 2015 eteenpäin maksua ei enää kerätä, eikä siitä erikseen tarvitse hakea vapautusta. Näin ollen metsänomistaja voi hakeutua haluamansa yhdistyksen jäseneksi tai jättäytyä kokonaan ulkopuolelle. Metsänhoitoyhdistys kuitenkin voi tarjota tuttuun tapaan yhdistyksenä toimien metsän omistamiseen ja metsätalouden harjoittamiseen liittyviä palveluja ja tukea metsänomistajien tavoitteiden toteutumista. Lakimuutoksen myötä metsänhoitoyhdistykset toimivat itsenäisinä yhdistyksinä vapailla markkinoilla ja yhdistyksen on omalla toiminnallaan pidettävä jäsenet ja hankittava uusia.

Metsälaki 1093/1996

Metsälain taustalla ovat metsänomistajien monipuolistuneet tavoitteet metsänhoidossa. Taloudellisten tavoitteiden lisäksi arvostetaan yhä enemmän myös luonnonsuojelu-, virkistys- ja maisema-arvoja. Toisaalta taas sijoituksille ja investoinneille haetaan yhä suurempaa taloudellista tuottoa. Edellisen kerran metsälakia oli muutettu vuonna 1996. Aikaisemmasta metsälaista useilla

metsänomistajilla oli tunne, että laki rajoitti liikaa metsien monikäyttöä tai taloudellisestikin perusteltua metsän käsittelyä. Lain tavoitteena on ollut ja on edelleen turvata metsien kestäväan käyttöön perustuva hyvinvointi ja luonnon monimuotoisuus. Laki näin ollen muodostaa yhteiskunnan tavoitteiden ja kestävyyskantilta niin sanotut vähimmäisvaatimukset metsiemme hoidolle. Uudistetussa metsälaisissa merkittäviä muutoksia tuli uudistus- ja kasvatushakkuiden toteutuksien osalta. Uudistushakkuiden järeys- ja ikäkriteerit poistuivat käytöstä, eli käytännössä metsään voi tehdä uudistushakkuun oikeastaan milloin vain. Metsänomistaja sai myös samalla vapauden valita kasvatushakkuun toteutustavan (ala- tai yläharvennus). Lisäksi tuli mahdollisuus kasvattaa metsää eri-ikäisrakenteisena, jonka myötä sallittiin poimintahakkuut ja pienaukkohakkuut.

Uuden taimikon perustamistoimenpiteiden sijaan laissa määritellään vaadittavan taimikon aikaan saaminen. Lain täyttävä taimikko on sijainnista riippuen 10–25 vuoden aikana riittävän tiheä, vähintään 0,5 metriä korkea ja tasaisesti jakautunut. Myös sallittujen puulajien valikoima laajentui, joten jatkossa uudistuksissa sallittiin kaikkien kotimaisten puulajien käyttö. Muiden kuin kotimaisten puulajien käyttö tulee perustella metsänkäyttöilmoituksessa. Myös uudistamisvelvoite vajaatuottoisilta ojitetuilta soilta poistui. Tällaisia kohteita ovat puuntuotannollisesti vähätuottoiset ojitetut turvemaat, joilla runkopuun vuotuinen kasvu on alle kuutiometrin hehtaaria kohden. Alueelle on jätettävä kuitenkin monimuotoisuuden turvaamiseksi puustoa vähintään 20 runkoa hehtaarille.

Uudessa laissa metsänomistajan, suunnittelijan ja hakkaajan vastuut on määritelty selkeämmin, jolloin toimijoiden oikeusturva paranee, mutta samalla vastuu kasvaa. Leimikkosuunnitelman tekijä vastaa aina siitä, että leimikkosuunnitelma on metsälain mukainen. Korjuuvaurioiden määrälle on määritelty selkeät rajat Valtioneuvoston asetuksessa (Valtioneuvoston asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä 1308/2013). Metsälakirikkomusten määrittely tarkentui ja syyksiluettavuus perustuu törkeään huolimattomuuteen tai tahallisuuteen.

Metsänomistajille lain muutos antaa enemmän mahdollisuuksia metsien monipuolisempaan ja aktiivisempaan hoitoon, jokainen omien tavoitteidensa mukaisesti. Samalla on mahdollisuus joustavampaan puunkorjuuseen, joka mahdollistaa kustannussäästöt sen toteuttamisessa. Myös luontokohteelle jäävästä puustosta on mahdollisuus saada korvaus, kun Metsälain 10§ mukaisten kohteiden käsittelyrajoitusten aiheuttama tulonmenetys on yli 3000 euroa tai yli 4 prosenttia metsäkiinteistön markkinakelpoisen puuston arvosta.

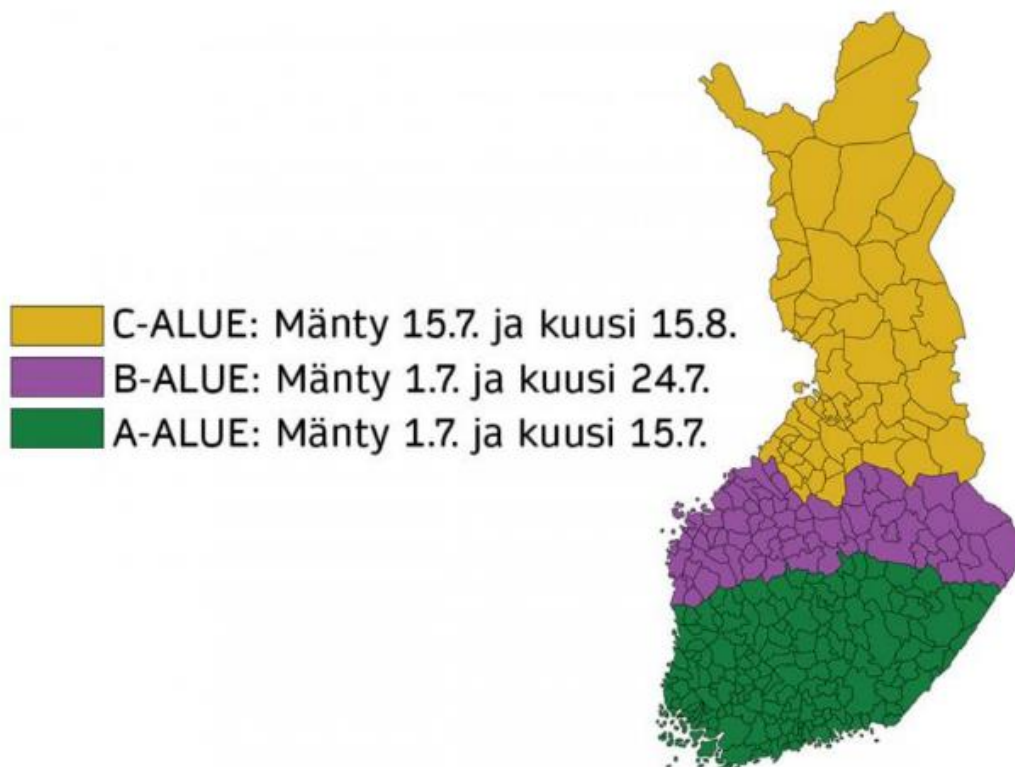
Laki metsätuhojen torjunnasta 1087/2013

Metsien hyönteistuhot ovat lisääntyneet viime vuosina ja todennäköisesti lisääntyvät tulevaisuudessa yhä edelleen ilmastonmuutoksen myötä. Laki metsätuhojen torjunnasta (1087/2013) korvaa aikaisemman lain ”Laki metsän hyönteis- ja sienituhon torjunnasta (263/1991), ja uusi laki astui voimaan 1.1.2014. Metsätuho määritellään laissa seuraavasti: ”hyönteisen ja muiden selkärangattomien eliöiden, sienten, bakteerien ja virusten metsässä kasvaville puille aiheuttamia sellaisia tautoja ja puiden kasvun tai laadun heikkenemistä, joista aiheutuu taloudellista vahinkoa.”

Uudessa laissa metsätuhohyönteisten esiintymisen ja lämpösumman perusteella suomi on jaettu kolmeen osaan, A-, B- ja C-vyöhykkeisiin entisten kahden alueen sijaan. Vyöhykkeet määrittävät sen, milloin edellisen talven aikana kaadettu puutavara on viimeistään kuljetettava pois hakkuupaikalta

tai välivarastosta. Mikäli puutavaran omistaja ei poista puutavaraa hakkuupaikalta tai välivarastosta määräaikaan mennessä, on hänen huolehdittava toimenpitein, ettei puutavarasta pääse merkittävästi leviämään metsätuhoja aiheuttavia hyönteisiä. Toimenpiteitä ovat esimerkiksi puutavaran peittäminen, kasteleminen tai kuoriminen sekä puutavaran käsittely tuhohyönteisten iskeytymistä vastaan tarkoitetulla kasvinsuojeluaineella. Lisäksi on mahdollista esimerkiksi peittää mäntypino lehtipuukerroksella.

Metsätuholain aluejako vyöhykkeisiin 1.1.2022 alkaen.

Yllä olevassa kuvassa on metsätuholain mukainen aluejako vyöhykkeisiin A, B ja C. Edellisen vuoden syyskuun alun ja kuluvan vuoden toukokuun lopun (talvi) välisenä aikana kaadettu havupuutavara on kuljetettava pois hakkuupaikalta tai välivarastosta heinä-elokuussa. Poistamisveloitteen määräpäivä vaihtelee sen mukaan, ollaanko eteläisellä (A), keskisessä (B) vai pohjoisessa (C) Suomessa. Kaikilla vyöhykkeillä mäntypuutavaran määräpäivä on aikaisemmin kuin kuusipuutavaran. Tämän lisäksi kuluvan vuoden kesä-elokuussa kaadettu kuusipuutavara on kuljetettava pois 30 päivän sisällä hakkuusta. Poistovelvoite koskee käyttötarkoituksesta riippumatta kaikkea puutavaraa, joka on tyviläpimitaltaan yli 10 senttimetriä.

Hakkuista metsään jääneitä havupuun rungonosia (esimerkiksi lumppeja) käsitellään laissa samoin kuin muutakin puutavaraa, eli ne on kuljetettava määräaikaan mennessä pois hakkuupaikalta tai välivarastosta tai suoritettava joitakin yllä mainituista toimenpiteistä. Jos metsässä on poikkeuksellisen paljon tuhoja, tai on vaara laajojen tuhojen syntymiselle, voi Maa- ja Metsätalousministeriö Metsäkeskuksen esityksen perusteella määrätä maanomistajat poistamaan metsästä tarpeellisen

määrän puita tai suorittamaan muita välttämättömiä toimenpiteitä. Uuden lain mukaan puutavaran omistajalla on vahingonkorvausvastuu, jos hänen laiminlyöntinsä aiheuttaa vahinkoa toiselle metsänomistajalle.

Nykyinen metsälaki mahdollistaa jatkuvan kasvatuksen hakkuut (poimintahakkuut ns. harsintahakkuut ja pienaukkohakkuut) metsissä. Pitkässä juoksussa tämä johtanee vajaatuottoisiin metsiin (joita Lapin lainkin nojalla uudistettiin), heikompaan kasvuun ja huonontaa metsän kykyä sitoa hiiltä, kun poimintahakkuuta tehdään alueille, joille se ei sovellu.

Merkittäviä organisaatiomuutoksia 2000-luvulla

Suomen metsäkeskus jakautui vuonna 2012 julkisiin palveluihin ja Otso Metsäpalveluihin. Otso Metsäpalvelut hakeutui yrityssaneeraukseen vuonna 2020 ja konkurssiin vuonna 2021. Vuonna 2016 hyväksyttiin hallituksen esitys Metsähallituksen uudelleen järjestämisestä ja Metsähallitus yhtiöitettiin eli siitä tehtiin valtion kokonaan omistama osakeyhtiö. Suomalaisia asia puhututti, sillä mikä on yhtiöitetty, on myytävissä, ja käytiin kovaakin keskustelua siitä, käykö kuten Fortumin sähköverkko-kaupassa kävi. Puhuttiin myös siitä, muuttuvatko yhtiön tarvitsemat voitot tärkeämmäksi kuin luontoarvot ja paikalliset elinkeinot. Syy muutokseen on, että täytetään esimerkiksi EU:n hankintadirektiivi, jotta asiat pysyvät tällä tolalla jatkossakin.

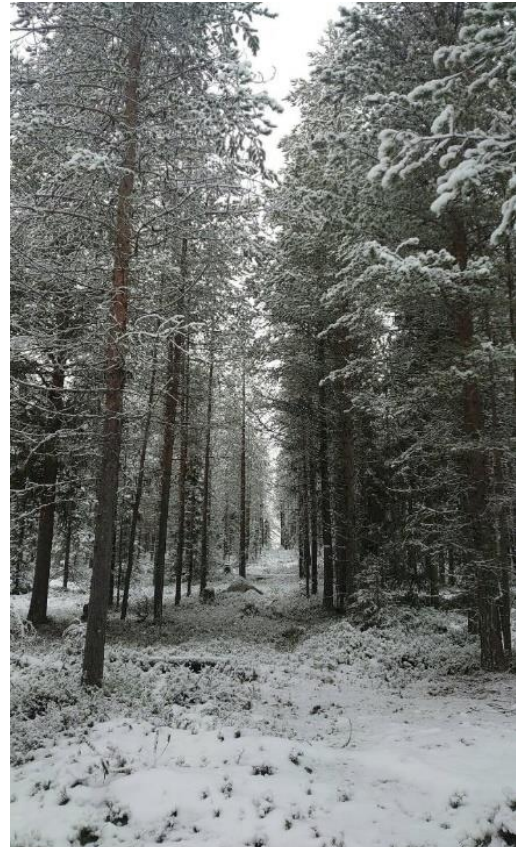
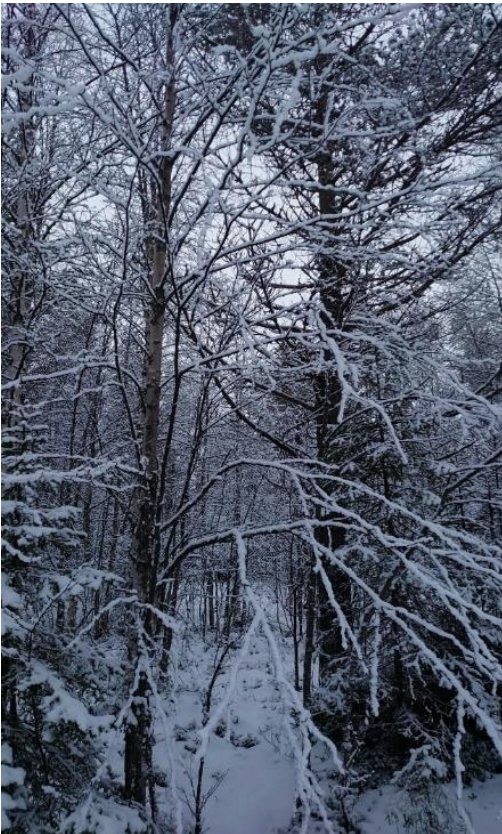
Hanketyöskentely

Vuonna 2003 aloitettiin Sallan metsänhoitoyhdistyksen hallinnoima EU-hanke (Metsätalouden aktiivointi ja metsäkiinteistöjen paikallistaminen -hanke), jonka pääpaino oli rajalinjojen aukaisemisessa. Kevään mittaan hanketta mainostettiin esimerkiksi tupailloissa. Keväällä suunniteltiin myös yhdessä Työ- ja elinkeinotoimiston kanssa Työvoimavarat tehokäyttöön -hankkeen tiimoilta neljän viikon mittainen koulutus rajalinjojen merkkaukseen ja kolmen viikon koulutus rajalinjojen aukaisuun ja muihin metsänhoitotöihin. Kurssien kahden viikon mittainen harjoittelujakso oli metsänhoitoyhdistyksen vastuulla. Kemijärven aikuiskoulutuskeskuksen toteuttamalle kurssille otettiin 12 henkilöä ja rajalinjojen aukaisuun työllistettiin kesä-marraskuun aikana seitsemän henkilöä. Linjoja aukaistiin kesän aikana noin 230 kilometriä. Hankkeen kautta on järjestetty myös muita tapahtumia, esimerkiksi metsäpäivä Tampereen seudun metsänomistajille, Metsätilan yhteisomistus -kurssi Sallassa ja Oulussa sekä naisten metsäpäivä.

Hanke päättyi vuonna 2005. Hankkeen aikana tavoiteltiin pääasiassa perikuntia ja etämetsänomistajia erilaisten koulutus- ja neuvontatilaisuuksien myötä. Hyvää palautetta metsänhoitoyhdistys sai erityisesti yhteisomistustiloille suunnatuista koulutustilaisuuksista. Hankkeen aikana tavoitettiin 1200 itälappilaista metsänomistajaa (tavoite 800). Nuoren metsän hoitotöitä hanke tuotti 700 hehtaaria ja puunmyyntisuunnitelmia 70 000 kuutiometriä. Saavutettu työllistämisaikutus oli noin 16 henkilötyövuotta. Hankkeen tiimoilta kokeiltiin myös rajalinjojen aukaisua, sen kannattavuutta ja mahdollisuuksia. Koko hankkeen aikana rajalinjoja aukaistiin noin 350 kilometriä – työ osoittautui hitaaksi ja arvokkaaksi toteuttaa. Vuonna 2006 käynnistyi jälleen Sallan metsänhoitoyhdistyksen hallinnoima hanke. Tällä kertaa koulutettiin ja opastettiin metsänomistajia sukupolvenvaihdosten

merkeissä (Hallittu metsätilan sukupolvenvaihdos -hanke). Tupa- ja veroilloissa tehty markkinointi tuottikin tulosta ja metsänomistajat olivat aktiivisesti yhteydessä hankevastaavaan. Hanke on saanut palstatilaa myös lehdissä, esimerkiksi Lapin Kansassa ja Maaseudun Tulevaisuudessa. Koska henkilökohtaisen neuvonnan tarve kasvoi hankkeen myötä, palkattiin hankeneuvojaksi Kemijärvelle metsätalousinsinööri Petteri Rahkola ja Rovaniemelle metsänhoitaja Jussi Pirkkonen. Vaikka hankealue oli laaja (Salla, Kemijärvi, Pelkosenniemi-Savukoski, Posio, Kittilä, Sodankylä ja Ranua), on toimintaa pyritty järjestämään koko alueella. Hanke päättyi vuonna 2007. Todettiin, että kohderyhmänä perikunnat ovat haastavia, sillä osakkaita tiloilla on paljon, osakkaat asuvat hajallaan ja erimielisyyksiä voi olla tilan hoitoon liittyen. Tarve elinaikana tehtyihin omistajanvaihdoksiin on suuri siksi, ettei kuolinpesien määrä enää kasvaisi – tuolloin, vuonna 2007, yhteisomistustilojen osuus oli kolmannes metsälöistä.

Samana vuonna 2006 metsänhoitoyhdistys oli mukana myös Pohjois-Suomen metsänomistajien liiton hallinnoimassa hankkeessa ”Lapin nuoret metsät kuntoon”, jossa pyritään metsänomistajien koulutuksen ja neuvonnan avulla edistämään taimikonhoidon, ensiharvennusten ja kunnostusojitusten hankkeita.

Vasemmalla hoitamaton ja avaamaton rajalinja, oikealla selkeä rajalinja.

Vuonna 2008 alkoi Sallan metsänhoitoyhdistyksen hallinnoima hanke ”Lähimetsästä työtä Itä-Lapissa”, jossa on mukana myös Kemijärven ja Pelkosenniemi-Savukosken metsänhoitoyhdistykset. Hankkeen avulla on mahdollista tehdä sellaisia metsänhoitotöitä, joihin ei saa muuta valtion tukea. Metsureille järjestettiin viiden viikon koulutus ennen maastotöihin siirtymistä ja palaute hankkeesta oli hyvää.

Vuodenvaihteessa 2010 metsänhoitoyhdistys päätti lähteä mukaan Lapin metsistä uusiutuvaa energiaa -hankkeeseen, joka toteutettiin vuosina 2010–2012. Hankkeen päätavoitteena oli energiapuun käytön lisääminen nykyisestä määrästä vähintään 200 000 kuutiometrillä ja luoda edellytykset merkittävien energiapuun käyttömäärien lisäykseen 2010-luvun puoliväliin mennessä. Vuoden 2011 syksyllä Sallan metsänhoitoyhdistys aloitti metsurien työllistämishankkeen suunnittelemisen. Tarkoituksena olisi kouluttaa ja työllistää 15 metsuria keväällä 2012, ja rahoitus hankkeelle tulee Lapin ELY-keskukselta, Sallan metsänhoitoyhdistykseltä sekä metsänomistajilta perittävästä päiväkorvauksesta.

Vuonna 2013 alkanut Sallan Metsä- ja ympäristöhanke alkoi koulutuksella huhtikuussa (28 päivää). Sen aikana suoritettiin tarvittavat korttikoulutukset ja kunto- ja terveystarkastukset. Lisäksi koulutuksessa käytiin läpi erilaisia metsuritöitä sekä ympäristörakentamista (laavut, sillat, muut ulkoilureitteihin liittyvät rakentamiset). Hankkeen tiimoilta tehtiin nuoren metsän kunnostusta 120 hehtaaria sekä ennakkoraivauksia 6 hehtaaria. Myrskytuhoja korjattiin kolmessa kohteessa ja pihapuiden kaatoja 15 kohteessa. Tielinjoja avattiin ja raivattiin yhteensä 25 kilometriä. Ympäristörakentamista tehtiin neljä henkilötyökuukautta. Työjakso kesti kuusi kuukautta ja työllisti 15 henkilöä. Hanke johtivat Kari Pikkupeura ja Jukka Mielonen.

Sallan Metsä- ja ympäristöhanke päättyi 31.12.2014 ja viimeisenä vuotena koulutukseen valittiin 15 vaikeasti työllistyvää henkilöä. Koulutus kesti yhteensä 26 päivää ja vuonna 2014 hankkeessa tehtiin enemmän rakennusalan töitä – se oli työvoimahallinnon tahto. Varsinaisia metsätöitä tehtiin 3,5 henkilötyövuotta ja ne olivat pääasiassa tie- ja ojalinjojen aukaisua, nuoren metsän kunnostusta ja harvennus- ja maisemointihakkuita. Ympäristötöitä tehtiin yksi henkilötyövuosi ja se oli pääasiassa polttopuun keruuta ja tekoa sekä pihapuiden kaatamista. Ympäristörakentamista sen sijaan tehtiin kolme henkilötyövuotta ja se sisälsi rakennuksien kunnostustöitä sekä reittien ja niiden rakennelmien tekoa. Metsänhoitoyhdistys sai hankkeen tiimoilta hyvää palautetta ja sen koettiin tukevan metsänhoitoyhdistyksen palveluvalikoimaa.

Metsänhoitoyhdistyksen tulevaisuus

Tulevina vuosina Sallan metsänhoitoyhdistyksen voimavarat kohdistuvat edelleen korjuupalvelun kehittämiseen, sillä se on suurin työlaji ja sen osuus liikevaihdosta on jopa 70 prosenttia. Metsänomistajien palvelua pyritään kehittämään jokaisella osa-alueella. Metsäalan kehittyminen vaatii myös toimihenkilöiden jatkuvaa kouluttautumista, jotta voidaan tarjota jäsenille parhaita mahdollisia palveluita. Lähiaikoina saadaan varmasti lisätietoa tulevasta METKA-rahoituksesta ja sen ehdoista. Myös passiivisia lähi- ja etämetsänomistajia pitäisi saada heräteltyä metsänhoitotöiden pariin. Fuusioneuvottelut ovat olleet käynnissä, ja Sallan metsänhoitoyhdistys on mukana neuvotteiluissa. Mitä isompi yhdistys, sitä isommat hartiat.

Tammikuussa 2023 julkistettiin tieto Lapin viiden metsänhoitoyhdistyksen fuusioitumisesta. Fuusiossa ovat mukana Sallan, Itä-Lapin, Sodankylän, Rovaniemen ja Kittilän metsänhoitoyhdistykset. Fuusioitumisen tavoitteena on tarjota jäsenille nykyistä kattavammat palvelut kilpailukykyisesti ja vastata kirstyvään kilpailuun metsäomaisuuden hoitoon liittyvissä palveluissa. Samalla varmistetaan, että metsänomistaja saa tarvitsemansa palvelut läheltä ja paikallisella ammattitaidolla.

Uusi yhdistys aloittaa toimintansa 1.1.2024 ja uuden yhdistyksen nimeksi tulee Metsänhoitoyhdistys Metsä-Lappi. Muodostuvalla yhdistyksellä on noin 7000 jäsentä ja heitä palvelee 25 toimihenkilöä. Fuusion jälkeen Lapissa toimii kaksi metsänhoitoyhdistystä, Länsi- ja Ylä-Lapin alueella toimiva Metsänhoitoyhdistys Lappi ja Itä-Lapin alueella Metsänhoitoyhdistys Metsä-Lappi. Metsänhoitoyhdistys Lappi on muodostettu vuoden 2021 alussa viiden metsänhoitoyhdistyksen fuusiona. Silloin yhdistyivät Länsi-Raja, Länsi-Pohja, Ranua, Ylitornio ja Ylä-Lappi.

Puiden pystymittausta Sallassa. Kuvituskuva: Sallan sota- ja jälleenrakennusajan museon kuva-arkisto. Kuvaaja Orvo Luoto.

Poimintoja pöytäkirjoista vuosien varrelta

Syyskokous 13.12.1954: Annettiin Metsänhoitoyhdistysten liiton kokoukseen Väinö Ailasmäelle evästystä koettaa saada vaikuttaa, ettei vain missään tapauksessa Kemin kauppakamari saa Pohjois-Suomeen pyöreän puutavaran vientikieltoa.

Hallituksen kokous 26.4.1955: Koillis-Suomen metsänhoitolautakunnalle päätettiin tiedottaa kansakoulun jatko-opetuksesta, että yhdistyksen neuvoja saa olla jatkokoulun opetuksessa siihen asti koska alkaa hyvät leimauskelit, sitten yhteismetsän kiireellisen leimauksen vuoksi on jouduttava sinne, koska yhteismetsä maksaa osan neuvojan palkasta.

Hallituksen kokous 15.4.1955: Päätettiin tilata yhdistykselle tavallisia kuokkia 5 kpl, istutuskankia 5 kpl, istutuspihtejä 5 kpl ja vakorautoja 4 kpl.

Hallituksen kokous 3.12.1955: Metsänhoidonneuvoja Reino Välimalle päätettiin myöntää lainaa kolmesataatuhatta säästökorolla, joka voidaan lyhentää ja maksaa kilometrirahoilla. Velan takeena on lainalla hankittu auto.

Hallituksen kokous 12.1.1956: Päätettiin maksaa neuvojalle 10 000 mk joulurahaa Keskusmetsäseura Tapion esityksen mukaan.

Hallituksen kokous 24.4.1956: Esitetään kunnanhallitukselle halkosavotan saamista yhdistykselle.

Hallituksen kokous 15.5.1956: Annettiin neuvojalle lupa käydä laittamassa alulle uudistusalan kunnostuksia eripuolilla pitäjää.

Hallituksen kokous 14.11.1956: Avustetaan metsäautoteiden hankinnassa metsänomistajia.

Toimintasuunnitelma vuodelle 1958: Pyritään edistämään maantievvarsimetsien kunnostusta.

Syyskokous 1.11.1957: Kuultiin mh V. Ranuan markkinatilannekatsaus, josta mm. ilmeni, että sahapuulle on odotettavissa hyvää kysyntää, koska Aulangolla Metsähallituksen puuhuutokaupoissa ovat hinnat nousseet n. 25 % viimevuotisesta. Samoin Ruotsissa ovat kantohinnat nousseet jonkin verran. Aines-pinotavaralle on myöskin odotettavissa jonkin verran nousua. Käydyissä keskusteluissa päädyttiin siihen, että olisi pidettävä kiinni ainakin 20 markan hintojen noususta sahapuu-kuutiojalalle.

Toimintasuunnitelma vuodelle 1959: Pyydetään Koillis-Suomen Metsänhoitolautakuntaa järjestämään moottorisahakurssit yhdistyksen toimialueella.

Vuosikokous 25.2.1959: K. Narkiniemen kyselyyn saako asutustiloilla käyttää myös yhdistyksen neuvojaa, vastasi mh P. Ruokonen myöntävästi.

Hallituksen kokous 15.10.1959: Päätettiin antaa Sallan kunnan Ilomäen tilan sahapuiden ajourakka Valde Mustoselle ja Anselmi Viitalalle kuutiojalalta 27 mk. Päätettiin antaa Sallan vanhainkodin sahapuiden ajourakka Uuno ja Ilmari Aatsingille kuutiojalalta 35 mk.

Hallituksen kokous 17.11.1959: Päätettiin ottaa ensi talven aikana tukkien hankintoja, mikäli neuvojilla on aikaa.

Toimintasuunnitelma vuodelle 1964: Laaditaan koko pitäjää kattava metsäautotiesuunnitelma.

Vuosikokous 3.7.1960: Mh P. Ruokonen esitti Kemijärvelle syksyllä 1960 suunniteltua yksityismetsien puuhuutokauppaa. On suunniteltu pienimmäksi leimikoksi 500 runkoa sahapuuta, pinotava-
raa ei ollenkaan. Myyntiehdoksi tulisivat samat kuin yhteismetsällä. Käydyissä keskusteluissa kan-
natettiin puuhuutokaupan järjestämistä.

Hallituksen kokous 9.6.1961: Neuvojalle annettiin lupa kerätä Kemijärvi Oy:n osakkeita.

Hallituksen kokous 16.6.1961: Päätettiin lähettää edustaja Rovaniemelle Tuottamaton tuotta-
vaksi- metsämarssin maakunnalliseen avajaistilaisuuteen. Edustajaksi valittiin Väinö Ailasmäki.

Hallituksen kokous 10.2.1962: Päätettiin ettei neuvoja ala ostoasiamieheksi Kursun sahalle, mutta
kaikkea muuta ammattiapua annetaan kuten aika antaa myöten. Luettiin Kemijärven metsänhoi-
toyhdistyksen hallituksen kirjelmä koskien metsänhoitoyhdistysten liiton perustamista Koillis-Suo-
men alueelle. Kuultiin päämetsänhoitaja E. Karppisen selontekoa neuvojien palkka-asioista. Pää-
tettiin, että toimikunta, joka nimettiin ottamaan yhteyttä Kemijärven metsänhoitoyhdistykseen,
Metsänhoitoyhdistysten liiton perustamisesta, keskustelee Koillis-Suomen metsänhoitoyhdistys-
ten hallituksen kanssa neuvojien palkka-asioista, että päästäisiin palkoissa yhtenäisyyteen.

Hallituksen kokous 21.5.1962: Päätettiin, että metsänhoitoyhdistyksen 10-vuotisjuhlat pidetään
17.10.1962.

Hallituksen kokous 3.3.1964: Lähetettiin Sallan kunnanhallitukselle kirjelmä lähivuosien halkohan-
kinnoissa ilmenevistä hankaluuksista.

Hallituksen kokous 27.5.1964: Päätettiin liittyä Eläkekassa Tapion jäseneksi.

Hallituksen kokous 9.10.1964: Luettiin kirjelmä kunnan perimättömistä metsänhoitomaksuista.
Päätettiin että kunnanhallitukselle lähetetään kirjelmä, jossa arvostellaan kunnanhallituksen ja
ulosottomiesten leväperäisyyttä. Kirjelmän laatijoiksi valittiin V. Ailasmäki ja V. Sinkkilä.

Hallituksen kokous 30.11.1964: Yhdistys päätti sanoa irti Sallan kunnan halkohankinnat. Keskustel-
tiin MTK:n suositushinnoista ja niiden epäoikeudenmukaisuudesta Pohjois-Suomea kohtaan. Pää-
tettiin, että ellei Lapin metsänhoitoyhdistysten liiton toiminta vilkastu, Sallan mhy sanoo irti maini-
tusta liitosta.

Yleinen kokous 25.10.1965: Päätettiin, että neuvoja suorittaa lannoituskoealojen kunnostusta.
Päätettiin lahjoittaa Sallan maatalouskerholaisille 150:- männyn taimien ostamista varten.

Hallituksen kokous 12.9.1966: Lokakuun alusta neuvojan palkkaa pudotetaan yhdellä palkkaluo-
kalla ja yhdistys ostaa sen jälkeen toimitilan halot, jotka neuvoja ostaa metsänomistajilta.

Vuosikokous 20.3.1967: Metsänhoitaja Markku Kiiikka piti esitelmän metsänomistajien yhteistoi-
minnasta. Katsottiin elokuva metsätöiden koneistamisesta.

Hallituksen kokous 30.11.1967: Pyritään saamaan hakkuukeskityksiä yhdistyksen toimialueelle.

Vuosikokous 30.11.1967: Koillis-Suomen Metsänhoitolautakunnan toimintaa jatkavan Piirimetsä-
lautakunnan jäsenten valitsijamieheksi valittiin Toivo Niemelä ja Einari Särkelä. Sallan mhy:n kanta

on, että Piirimetsälautakuntaan pitää tulla yksi sallalainen jäsen, ja että jäsen olisi yhdistyksen puheenjohtaja Väinö Ailasmäki.

Hallituksen kokous 9.9.1968: Selvitetään valtion tekemättömät työt Sallan kunnan vastiketiloilla.

Vuosikokous 5.12.1968: Metsänhoitaja Aarne Hankala piti alustuksen metsänparannuslaista. Asiasta virisi vilkas keskustelu.

Hallituksen kokous 15.3.1969: Päätettiin tilata yhdistykselle koko pitäjän kartat. Päätettiin myydä Kemijärvi Oy:n osakkeet.

Hallituksen kokous 3.12.1969: Päätettiin, että yhdistys liittyy jäseneksi Yksityismetsätalouden Työnantajayhdistykseen.

Hallituksen kokous 16.8.1969: Luettiin Metsäteknikkojen Keskusliiton kirjelmä, joka koski neuvojien 1.9.1961 alkavaa lakkoa.

Vuosikokous 15.3.1970: Keskusteltiin pitkään puutavaran mittauksesta ja pinotavaran mittauksessa suoritetuista vähennyksistä. Ostajat olivat mittauksissa raakanneet pinotavaraa pois, kuitenkin kaukokuljetuksen aikana he olivat vieneet kaikki tavaran pois, myös raakit. Eräälle myyjälle ostaja oli maksanut raakista, kun myyjä oli aikonut viedä asian oikeuteen.

Päätettiin että Lapin mhy:n liitolle lähetetään kirjelmä Etelä- ja Pohjois-Suomen suurista puutavaran hintaeroista ja kehotetaan liittoa viemään asiaa eteenpäin sekä että metsänomistajille ilmoitettaisiin julkisen sanan palstoilla kulloinkin sovitusta puutavaran hinnoista.

Hallituksen kokous 2.7.1971: Keskusteltiin kennotaimitarhan perustamisesta Sallaan.

Vuosikokous 21.12.1971: Metsänhoitaja Martti Sulkala ja neuvoja Vilho Sinkkilä selostivat Sallan pitäjälle laadittua keskipitkää toiminnan suunnitelmaa.

Hallituksen kokous 6.6.1973: Lauri Alapeteri esitti, että koska metsästysseurat ovat metsästyskieltoappunsa naulanneet eläviin puihin, niin metsänhoitoyhdistyksen hallitus päätti lähettää seurojen puheenjohtajille kirjelmän, jossa paheksutaan tätä menettelyä.

Hallituksen kokous 26.7.1974: Väriöllä ei suoriteta leimauksia, koska yhdistyksellä on täysi työllisyys. Pidetään tupailtoja, jos aikaa riittää.

Hallituksen kokous 4.12.1974: Hallitus päätti yksimielisesti, ettei Uuno Rytilahden pyytämää puutavaran mittausta suoriteta, koska yhdistyksen neuvojilla ei tällä kertaa ole aikaa näin suuren työn suorittamiseen ja toiseksi yhdistyksen alueella olevat muut metsänomistajat jäisivät yhdistyksen palveluja vaille. Metsänhoidonneuvjojilla on tällä hetkellä niin paljon työtilauksia sisällä, että eivät voi irtautua näistä tehtävistä. Yhdistyksen neuvotat voivat kuitenkin käyttää kontrollimittauksiin 2-3 päivää, jos metsänomistaja niin haluaa.

Vuosikokous 13.3.1975: Mhy:n liiton toiminnanjohtaja Kalle Köngäs piti puutavaran markkinatilanne katsauksen. Alustuksen johdosta keskusteltiin vilkkaasti ja todettiin, että tällä hetkellä ei pidä puuta myydä.

Hallituksen kokous 3.9.1975: Päätettiin antaa Veikko Pohtilan käyttöön laskukone, jonka hinta on 150:-.

Hallituksen kokous 16.2.1976: Päätettiin tilata lautakunnasta elektronilaskin Sinkkilän käyttöön.

Hallituksen kokous 2.3.1976: Koillis-Lapin Säästöpankin Sallan konttorin johtaja Leo Seppälä esitti Säästöpankki järjestön järjestämää Vuoden Tuottaja- kilpailua v. 1976–1979.

Hallituksen kokous 15.3.1976: Päätettiin, että metsänomistaja, joka ei maksa metsänhoitomaksua, maksaa 0,50 mk/ha, jäsenmaksua. Päätettiin, että piirimetsälautakunnan kanssa tehdään yleissopimus metsänparannustöistä mahdollisimman pian.

Hallituksen kokous 30.7.1976: Päätettiin, että Koillis-Suomen piirimetsälautakuntaan lähetetään kirjelmä, jossa vaaditaan, että suhdanneverovaroin suoritettavissa lannoituksissa lämpö määrää alennettaisiin. Tällöin saataisiin piiriin Sallassa lisää metsiä.

Syyskokous 19.11.1976: Sallan Osuuspankin järjestämä Metsän tehotuottajat palkinnot jakoivat pankinjohtaja Aatu Arvioja ja Sallan metsänhoitoyhdistyksen puheenjohtaja Heikki Vaarala. Palkinnot saivat: Elisabet Railomäki, Eila Määttä, Kalle Ruokanen, Veijo Kivelä, Pauli Iivari, Arvi Törmänen ja Onni Erkkilä.

Hallituksen kokous 22.2.1977: Päätettiin että yhdistys siirtyy kirjanpidossa ATK:n tämän vuoden alusta. Toimistoapulainen päätettiin palkata 1.5.1977

Vuosikokous 28.2.1977: Toiminnanjohtaja Kalle Köngäs piti alustuksen metsäverotuksesta ja tuontipuusta. Asiasta keskusteltiin vilkkaasti ja keskustelussa ilmeni, että metsäverotus ei pitäisi lähitulevaisuudessa enää nousta. Tuontipuun, jota tuodaan pääasiassa Neuvostoliitosta, hinta eri puulajeille on mä-tukille 28 %, ku-tukille 38 %, mä-kuidulle 23 %, ku-kuidulle 51 % ja ko-kuidulle 7 % korkeampi hinta kuin kotimaiselle raakapuulle v.1975.

Hallituksen kokous 4.4.1977: Päätettiin perustaa yhdistyksen johtoryhmä, johon hallituksesta Heikki Vaarala, Pertti Uutela sekä toimihenkilöistä Vilho Sinkkilä. Vastaavaksi teknikoksi ja toiminnanjohtajaksi nimettiin Vilho Sinkkilä.

Hallituksen kokous 22.5.1979: Hallitus päätti yksimielisesti, että metsänhoitoyhdistys antaa Osuuskunta Metsäliitolle kaikkea mahdollista hankintapalvelua, mutta ei suorita puutavaran ostoa.

Hallituksen kokous 30.9.1981: Suoritettiin pitäjän jako neljään alueeseen ja tehtäväjako. Veikko Pohtilalle kuuluvat rekisterikylät Hietajärvi, Kursu, Lapajärvi, Paloperä, Salmivaara ja erityistehtävinä yhteismetsät, puukauppa ja koulutusasiat. Vesa Hourulalle rekisterikylät Ahola, Hautajärvi, Kallunki, Niemelä, Oulanka, Selkälä ja erityistehtävinä arvioinnit, mittaukset ja koulutusasiat. Heikki Karkkolalle kuuluvat rekisterikylät Ahvenselkä, Pahkakumpu, Sallansivu, Vallovaara, Varvikko ja erityistehtävinä hankintapalvelu. Eero Vaaralalle kuuluvat rekisterikylät Aatsinki, Märkäjärvi, Naruska, Onkamo, Saija, Sallansuu, Tuohikylä ja erityistehtävinä halkohankinnat, kalusto ja varaston hoito.

Hallituksen kokous 15.10.1985: Päätettiin, että Rauma-Repola Oy:lle annetaan heidän pyytämänsä mittauspalvelua.

Hallituksen kokous 27.11.1986: Tilataan tietokone tarvittavine laitteineen Silvadata Oy:ltä.

Hallituksen kokous 23.8.1989: Päätettiin järjestää retki metsänomistajille Sätsin metsätuhoalueelle.

Hallituksen kokous 27.2.1990: Päätettiin, että yhdistys suorittaa 50 tilakäyntiä vuoden 1990 aikana. Päätettiin hankkia NMT-puhelin yhdistyksen käyttöön.

Hallituksen kokous 27.12.1990: Todettiin puumarkkinatilanteen olevan vaikea.

Hallituksen kokous 27.7.1993: Todettiin puun hintojen olevan alhaiset.

Hallituksen kokous 20.4.1994: Todettiin, että puumarkkinoilla on saatu aikaan sopimus, jossa on sovittu puumäärätavoitteista ja eri puutavaralajien keskihintatasoista sekä puukaupan kehittämistä.

Hallituksen kokous 29.4.1996: Keskusteltiin Koillis-Suomen metsänhoitoyhdistysten fuusiosta.

Hallituksen kokous 13.9.1996: Hallitus esittää, että konkurssiin menneen Kursun sahan toiminta jatkuisi Metsäliiton toimesta.

Hallituksen kokous 10.10.1996: Käytiin läpi asetusta kestävän metsätalouden rahoituslaista.

Hallituksen kokous 17.5.1999: Matti Alakurtti kertoi metsien sertifiointista.

Hallituksen kokous 15.9.1999: Käytiin läpi metsänhoitoyhdistyksen uudet säännöt. Päätettiin esittää yleiselle kokoukselle, että Sallan metsänhoitoyhdistys sitoutuu Lapin läänin metsien alueelliseen ryhmäsertifiointiin.

Hallituksen kokous 26.2.2001: Päätettiin hankkia metsä-gps yhteishankintana muiden metsänhoitoyhdistysten kanssa.

Hallituksen kokous 26.10.2001: Päätettiin, osallistua Lapin Bioenergiaohjelmaan tarjotuilla ehdoilla. Päätettiin hankkia paikkatietojärjestelmä Silva-Data Oy:ltä.

Hallituksen kokous 19.5.2004: Päätettiin järjestää taimikonhoitokilpailu, jossa on palkintona kaksi raivaussahaa.

Hallituksen kokous 23.11.2004: Päätettiin vakinaistaa Kari Alatalon työsuhde.

Valtuuston kokous 3.12.2004: Päätettiin, että metsänhoitoyhdistys ilmoittautuu vuoden 2005 alusta alkaen uusien standardien mukaiseen Lapin alueelliseen ryhmäsertifiointiin.

Hallituksen kokous 23.2.2007: Päätettiin tukea Juha-Matti Leivon yleisurheilu-uraa 500 eurolla.

Valtuuston kokous 21.3.2007: Päätettiin esittää Sallan riistanhoitoyhdistykselle ja Lapin riistanhoitopiirille, että Sallan hirvenkaatokiintiöksi tulisi vuonna 2007 1000 hirveä. Vaaditaan myös, että kaikki haetut luvat

Hallituksen kokous 23.10.2009: Päätettiin, että Sallan metsänhoitoyhdistys osallistuu Sallan bioenergiahankeeseen.

Hallituksen kokous 25.1.2010: Päätettiin osallistua hankkeeseen ”Lapin metsistä uusiutuvaa energiaa.”

Hallituksen kokous 5.5.2014: Päätettiin esittää valtuustolle, että metsänhoitoyhdistys hakeutuu MTK:n jäseneksi.

Hallituksen kokous 15.6.2015: Valittiin avoinna olleeseen toiminnanjohtajan virkaan Johanna Kallioniemi.

Hallituksen kokous 17.7.2017: Päätettiin liittyä sähköisen puukaupapaikka Kuution käyttäjiksi.

Hallituksen kokous 22.11.2019: Palveluhinnastoa päivitettäessä päätettiin, että metsäveroilmoitus on jatkossa jäsenille ilmainen.

Hallituksen kokous 25.1.2022: Päätettiin osallistua Lapin alueella käynnistyviin metsänhoitoyhdistysten fuusioneuvotteluihin. Lisäksi päätettiin osallistua UITTO-hankkeeseen 250 eurolla.

Hallituksen kokous 10.10.2022: Päätettiin kysyä tarjous aurinkopaneeleista toimiston katolle.

Lähteet

- Aalto, T., Hallikainen, V., Hyppönen, M., Jalkanen, R., Mäkitalo, K. 2002. Lapin lailla perustettujen taimikoiden inventointi kesällä 2001. Tuloksia Sallan osalta. Metsäntutkimuslaitos.
- Heikkilä, A. 1997. Metsänhoitoyhdistykset. Tapion Taskukirja. 106–109.
- Kauhanen, H. & Varmola, M. 1992. Itä-Lapin metsävaurioprojektin väliraportti. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 413. 269 s.
- Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki (34/2015)
- Kiviniemi, M., Toro, J., Juutinen, H. & Sahi, A. 2001. Päätöksentekijänä metsänhoitoyhdistyksessä. Kustannusosakeyhtiö Metsälehti.
- Metsälaki (1093/1996)
- Laki Metsähallituksesta (234/2016)
- Laki metsälain muuttamisesta (1085/2013)
- Laki metsänhoitoyhdistyksistä (534/1998)
- Laki metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta (1090/2013)
- Laki metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta (1091/2013)
- Laki metsätuhojen torjunnasta (1087/2013)
- Lapin metsäkeskus. Vuosikertomus 2001.
- Leikola, M. 1997. Suomen metsätalouden kehittyminen. Tapion Taskukirja.
- Luonnonsuojelulaki (1096/1996)
- Maa- ja Metsätalousministeriön asetus puutavaran poistamisen vaihtoehtoisista toimenpiteistä ja omavalvontailmoituksesta 6/2014
- Niemelä, Kaarlo. 2004. Sodan ja rauhan töissä – Muistelmia nuoruudesta, sotavuosilta ja työelämästä.
- Sallan metsänhoitoyhdistyksen toimintakertomukset ja pöytäkirjat vuosilta 1953–2022.
- Sallan sota- ja jälleenrakennusajan museo
- Salminen, P. 1997. Luonnonsuojelualueet ja ohjelmat. Tapion Taskukirja.
- Sinkkilä, V. 1986. Sallan yhteismetsä 50 vuotta.
- Tomppo, E., Katila, M., Moilanen, J., Mäkelä, H. & Peräsaari, J. 1998. Kunnittaiset metsävaratiedot 1990–94. Metsätieteen aikakauskirja - Folia Forestalia 4B/1998: 619–839.
- Valtioneuvoston asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä (1308/2013)
- Valtioneuvoston asetus puutavaran poiskuljettamisesta koskevasta aluejaosta (1309/2013)

Haastattelut

Alatalo, Kari. Metsänhoitoyhdistys Sallan metsäneuvoja vuodesta 2005. 19.10.2022.

Harju, Teemu. Etumiehenä Sallan metsänhoitoyhdistyksessä 1960–70-luvulla. 30.6.2002.

Hänninen, Juha. Metsänhoitoyhdistys Sallan toiminnanjohtaja. 29.10.2022.

Kairala, Heikki. Pitkäaikainen hallituksen jäsen 2000-luvulla. 13.9.2022.

Kurki, Veikko. Sallan metsänhoitoyhdistyksen varapuheenjohtaja vuodesta 1998. 23.8.2002.

Niemelä, Kaarlo. Metsälautakunnan neuvoja. 17.6.2002.

Pohtila, Veikko. Sallan mhy:n toimihenkilö 1974–86. 24.6.2002.

Tennilä, Vesa. Sallan metsänhoitoyhdistyksen toiminnanjohtaja vuosina 1995–2015. 12.9.2022.

Vaarala, Heikki. Sallan mhy:n puheenjohtaja 1976–96. 1.7.2002.

Virkkula, Jouni. Metsänhoitoyhdistys Sallan metsäneuvoja vuodesta 1985. 13.9.2022.

Välimaa, Reino. Sallan metsänhoitoyhdistyksen ensimmäinen neuvoja 1954–1960. 17.6.2002.